

L V T H E R V S
T H A V M A T V R -
G V S O M N I B V S L V -
T H E R A N I S S T R E N Æ L O -
C O D O N A T V S ;

Hoc est,

D I S S E R T A T I O
D E M I R A C V L O O M N I V M
*miraculorum miraculosissimo, quo Luthe-
ricam fidem Lutherani diuinitus con-
firmatam fuisse immeritò
gloriantur.*

Scripta à

L A V R E N T I O F O R E R O
S O C. I E S V T H E O L O G O.

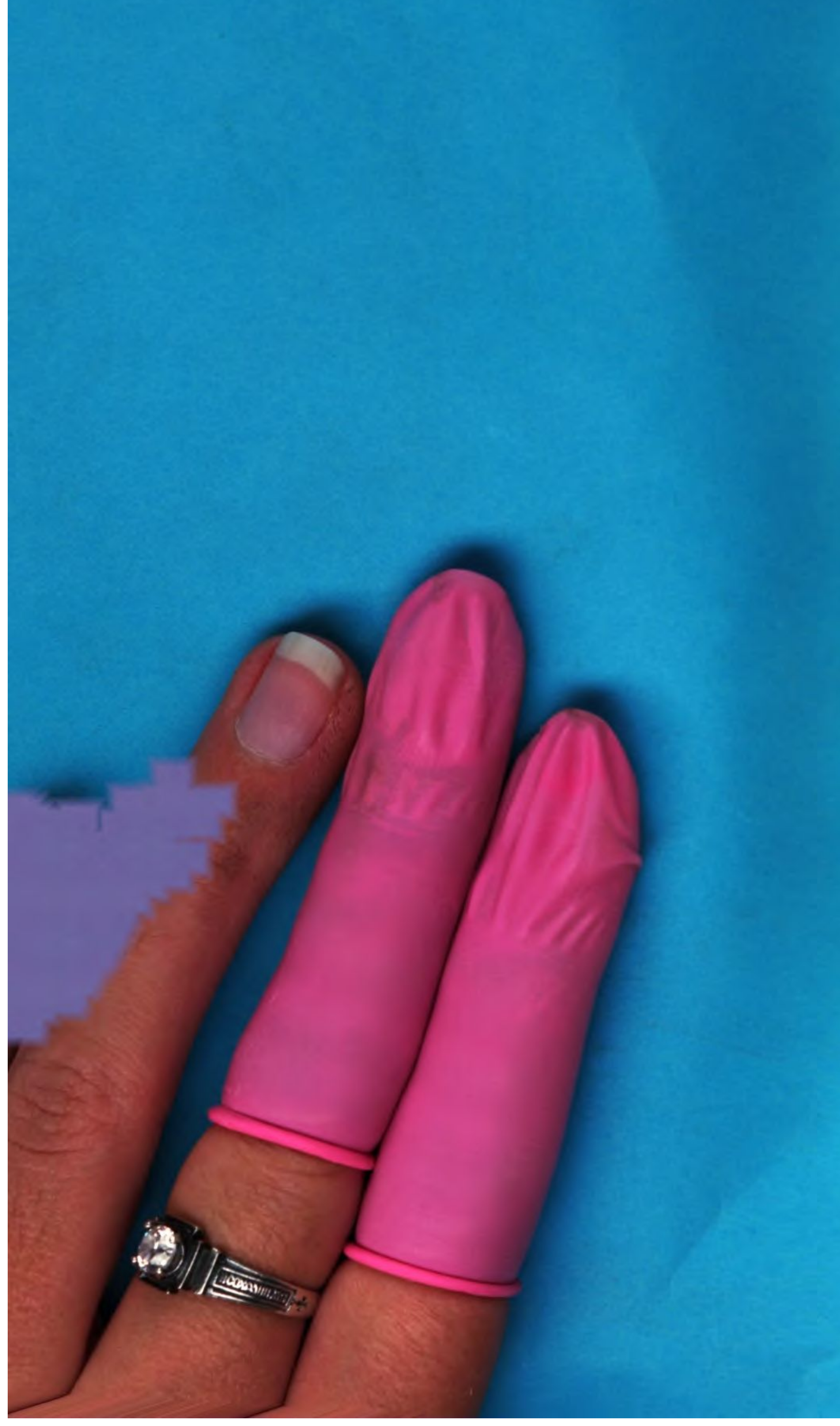
*Cum Facultate Superiorum &
Privilegio Caesaris.*

D I L I N G Æ.

Formis Academicis.

Anno Christi M. D C X X I V.

Apud V D A L R I C V M R E M.

L V T H E R V S
T H A V M A T V R -
G V S O M N I B V S L V -
T H E R A N I S S T R E N Æ L O -
C O D O N A T V S ;

Hoc est,

D I S S E R T A T I O
D E M I R A C V L O O M N I V M
*miraculorum miraculosissimo, quo Luthe-
ricam fidem Lutherani diuinitus con-
firmatam fuisse immeritò
gloriantur.*

Scripta à

L A V R E N T I O F O R E R O
S O C. I E S V T H E O L O G O.

*Cum Facultate Superiorum &
Privilegio Caesaris.*

D I L I N G Æ.

Formis Academicis.

Anno Christi M. D C X X I V.

Apud V D A L R I C V M R E M.

ALTHEVS

THAVATT

GV2 OMNIBVS

THERANIS STRENA LO

CO DONATVS

Hoc est.

DISSERTATIO

DE MIRACULO OMNIVM

miraculorum mixta, quibus, pro Libe-

ratum: fides Libetant diuinitas con-

firmata fuisse videtur

gloriam.

Scripta a

LAVRENTIO FORERO

SOC. IESV THEOLOGO.

Cur Facultatis Theologorum &

privilegio Gallici.

D I L I N G E N T E

Forero A. d. d. d.

Anno Christi M. DCXXIV

Apud ADALRICVM REM

✠
PERILLVSTRI
DOMINO D.

IOANNI FVG-
GERO IVNIORI
COMITI A KIRCHBERGET
VVeissenhorn, Domino in Kirch-
heim, S. C. M. FERDINANDI II.
& Serenissimi LEOPOLDI Archi-
ducum Austriæ Consiliario & Came-
rario, Domino suo honorandissimo,
felicitatem perpetuam, & faustum
ineuntis anni auspici-
um precatur

LAVRENTIVS FORERVS.

 INTER alia mala,
Perillustris Domine
COMES, quæ hoc tã
calamitoso tempore nos pre-
munt, non est postremo loco
numeranda illa antehac inaudi-
ta rei monetariæ perturbatio,
) (2 quæ

DEDICATIO

quæ pluribus Germaniæ nostræ Prouinciis maiorem pænè, quàm Martius furor, cladem intulit ac vastitatem. Quocunq; te vertas, nulla de re crebriorem audias querelam, quàm de falsa, tâ pecuniâ, deq; numis non suo legitimo precio æstimatis; vt hanc ob causam & fame moriantur homines, & negotiationes alioqui tam necessariæ propè funditus euertantur.

Si materialis & corporeæ huius monetæ corruptio, tam noxia esse potest, quàm perniciosa erit corruptio monetæ spiritua-
lis? LUTHERVS profectò fuit eiusmodi Monetarius, qui adulterinâ suâ pecuniâ mortalium plurimos decepit. Pro aurea Christi & Apostolorum doctrinâ,

DEDICATIO

nâ, velut probissimâ moneta,
 ipse pestifera sua dogmata, &
 hæreses, Sacrarum Litterarum
 fulgore nonnihil coloratas &
 fucatas Germaniæ obtrusit: &
 quanta auiditate ante biennium,
 latentis damni adhuc ignarus
 populus, cupreos istos numos
 arripuit, & propemodum deuo-
 ravit; tanto quoq; gustu & affe-
 ctu Lutheranae doctrinae mone-
 ram superiore sæculo infelix
 Germania acceptavit; vnde fa-
 ctum, vt plurimi, qui se opulen-
 tissimos euasisse existimarunt,
 totius spiritualis salutis, & inco-
 lumitatis sempiternam iactu-
 ram passi sint.

Ambulauit Lutherus p omnia
 vestigia scelerati Paracharaetæ,
 seu falsi Monetarij. I. Sine autori-

DEDICATIO.

rate publica cudit suos numos:
neq; enim à Deo imēdiatē, neq;
mediate ab hominibus fuit vo-
catus aut missus ad nouam suam
doctrinam promulgandam. II.
Materiam ipsam corrupit. nam
purissimo auro Orthodoxarum
quarundam veritatum, plum-
bum & cuprum hæreticæ falsi-
tatis admiscuit. III. Pondus eti-
am probatæ plurimis sæculis
monetæ imminuit, & plusquam
Iudaicâ manu horribiliter cir-
cumcidit; dum non solum mul-
tas sententias è Sacra Scriptura
sustulit, sed etiam integros libros
Canonicos amputauit. IV. In
immagine quoq; & superscriptio-
ne fraudem fecit; idq; duplici
ratione 1. Pro vnanimi sensu &
consensu Ecclesiæ, quo suam
mone-

DEDICATIO.

monetam, hoc est, doctrinam,
semper insignitam voluere anti-
qui Doctores, ipse impressit suis
numismatis sensum proprium,
omni antiquitate insuper habitâ
& cōtempta; ita vt Scripturæ ali-
ter accipi intelligiq; non debe-
ant, quàm sicut placuit Luthero.
sed fallax hæc est imago, & non
legitima superscriptio. 2. Loco
miraculi diuini, quo etiam velut
summi Imperatoris vultu splen-
descere debet veræ doctrinæ
moneta, ille miraculo diabolico
suum Euangelium obsignauit.
Cum enim nec potuisset mortu-
os suscitare, nec cæcis visum do-
nare; ecce tibi! volucrem sui E-
uangelij cursum pro miraculo
proclamat, suaq; dogmata tam
grandi prodigio confirmata ob-
signa-

DEDICATIO.

signataq; gloriatur. O impie Apostata! Non est hæc Dei imago: nõ est diuina, sed diabolica facies & superscriptio. Id quod breui libello isto, quẽ ab hoc pseudo-miraculo Lutherũ Thaumaturgum appellauì, amplius declaro.

Cæterum Illustri tuo nomine, IOANNES FVGGERE, hanc dissertationem exornare volui, vt ea contra plurimos aduersarios Zelosum & feruidum haberet Patronum & defensorem. Nota enim est Tua in Ecclesiã pietas, tua in Societatem nostram beneuolentia; nota & Hæreticorum in nos maleuolentia. Boni igitur vt id consulas, et atq; et rogo, simulq; Deum precor, vt te cælestibus & temporarijs bonis cumulatissimũ esse velit & iubeat. Dilingæ,
Kal. Ian. 1624.

LV THERVS THAVMA-

TVRGVS,

Hoc est,

DISSERTATIO

DE MIRACVLO O-

MNIVM MIRACVLORVM

miraculosissimo, quo Lutherani suam fi-
dem diuinitus fuisse confirmatam

vanissimè glorian-

tur.

 AM olim vetustissimè in
vfu ac more habuit DEVS,
vt, siue vellet nouam quã-
piam, & antea inauditam
in Religione doctrinam hominibus
sequendam proponere, siue veterem
iam collapsam, & ex iniuria atq; incu-
ria mortalium pæne extinctam, in-
teruentu alicuius singularis viri rur-
sùs in pedes erigere, & pristino splen-
dori restituere, semper prodigiola
quædam signa, mirificosq; aliquos ef-
fectus

fectus ederet, quibus se illius doctrinæ vel *Auctorem* esse primum, vel *Reparatorem* indubiè testaretur. Cum enim

Nova fidei
doctrina si-
ne miracu-
lis semper
fuit suspec-
ta.

etiam in aliis multò leuioris momen-
ti rebus minimè tutum sit temerè
credulum esse, in diuinis tamen id vs-
que adeò est periculosum, vt nec De-
us ipse velit sibi loquenti fidem ha-
beri, nisi priùs effata sua à Diuino orè
procedere, cælesti aliquo testimonio
comprobasset.

Documento sit nobis Israelitici
Exodi 4. populi ductor notissimus; Quam
stupendis miraculis, quàm inusita-
tis prodigijs ille se à Domino mis-
sum esse demonstraui? Ipse Au-
gustissimus Seruator noster, vt se
CHRISTVM probaret, suæq; doctrinæ
aliquam Diuinitatis opinionem pa-
reret, nonne hac ipsâ vsus est miracu-
lorum auctoritate? *Cæci vident, inquit*
Matth 11. *ad Ioannis discipulos, claudi ambulant,*
leprosi mundantur, &c. Et: *Si non facio*
Ioan. 10. *opera patris mei, nolite credere mihi: si au-*
tem facio, & si mihi non vultis credere,
operi-

operibus credite. Et rursùm. Si opera non fecissem in eis, quæ nemo alius fecit, peccatum non haberent. Christum deinde secuti Apostoli, Christianam rem non segniùs miraculis, quàm verbis promouère. Neq; enim, ait Hieronymus, potuissent omnes gentes in tam brevi tempore credere, nisi signorum miraculis fides earum quodammodo esset extorta. Loquẽtibus enim & clamantibus Apostolis, Dominus cooperabatur, & sermonem cõfirmabat sequentibus signis.

Ioan. 19.

Hieron. in cap. 65. Isai.

Marci vltimo.

Cum ergo Martinus Lutherus ante vnius sæculi decursum *nouam*, & propè sesqui mille annis inauditam retrò in Religione doctrinam in medium attulerit, ad eamq; diuulgandam etiam extraordinariâ, & immediatâ aliqua vocatione à Deo se missum iactauerit, non immeritò fuère nonnulli, qui in hac nouorum Fidei Dogmatum promulgatione etiam diuina quædam Opera desiderarent, Lutheroq; dicerent; ostende nobis *signa Apostolatus tui, quæ facta sunt in omni patientia,*

Quò Iure à Luthero exigant Catholici miracula?

2. Corinth. 12. v. 12.

tientia, in signis, & prodigijs & virtutibus, (quemadmodum Vas Electionis, Diuus Paulus ea digito monstrare potuit Corinthijs;) vt credamus, quòd appauerit tibi Dominus.

Exodi 4.

Lutherus fatetur suam doctrinam fuisse nouā & scandalosam eo tēpore, quo illam cœpit spargere.

Tom. 8.

Ger. Ien.

fol. 181 b.

§ 4.

Tom. 2. Ger

Ien. de sum-

ma manda-

torum Dei.

f. 480.

Tom. 1.

Lat. in præ-

fat. V Vit-

teb. 1545.

Atq; vt negari non possit, Lutheri doctrinam fuisse *nouam*, cū eam inciperet disseminare, fatetur id ipsemet disertissimis his, & meridiano sole clarioribus verbis, in *brevi Confessione de S. Sacramento* ita scribens. *Quoniam eo tempore (nimirum circa annū Christi 1520.) doctrina hac nostra NOVA, & supra modum scandalosa erat per uniuersum orbem, pedetentim progredi colegebar, & propter infirmos multa concede- bam, quod posterius non feci. Item, Ego neminem scio, qui de fide & operibus rectè iudicare potuerit, exceptis Apostolis, &c. In cæteris libris id nequaquam inuenitur: ut ita mirum non sit, eam doctrinam nostris temporibus adeò perijisse, & extinctam fuisse. & rursū. SOLVS primò eram, & certè ad tantas res tractandas ineptissimus & indoctissimus. Profectò si solus & qui-*

& quidem *primò* talia Lutherus docuit, Ergo nec ante ipsum, nec præter ipsum quisquam alius huiuscemodi doctrinam tunc tradidit, adeoq; eo tempore Lutheri doctrina *nova* tuit; ut proinde ferreæ frontis Lutheranū esse oporteat, qui hanc *nouitatem* Lutheranæ fidei porrò audeat infitiri. De *immediata* autem & *extraordinaria* vocatione Lutherum gloriatū testantur Litteræ illius ad Electorem Saxon. datæ, in quibus ait se *Euangelium non ab hominibus, sed tantum de celo per Dom. N. IESVM Christum accepisse, ut planè potuerit (sicut, inquit, posthac faciam) se seruum Dei & Euangelistam nominare ac prædicare.* Atq; idem asserit Apostata Reihing de Ecclesia differens his verbis. *Vnde liquet Lutheri vocationem magna ex parte quidem mediatam & ordinariā: aliqua tamen tenus respectu admirandæ & singularis reformationis extraordinariam & immediatam fuisse.* Iure igitur meritissimo à Lutherò miracula & prodigia diuina postulata-

Lutherus
Tom. 9.
VVitt. f 147

Apostata
Reihing in
dissertatione
de vera
Ecclesia f.
16.

stulamus, quibus palàm omnibus demonstret, doctrinam illam suam à cælo se accepisse.

Circumferuntur quidem aliqua memoratu digna scilicet Lutheri miracula; vt, quòd 1. sacrum fontem, cum baptizaretur, fæda excrementorum egestione, velut alter Constantinus Copronymus, cōtaminauerit; quòd 2. à Maximiliano I. Imp. cacodæmonē in humeris gestare vilus sit; quòd 3. effecerit, vt qui antea vno Dæmone obsessi erant, postea septenis obsiderentur; quòd 4. sua morte Papam interiturum, & extremū iudiciij diem anno 1584. futurum tam certò prædixerit: quòd 5. vitreum suum Catechismum toties vna die memoriter recitauerit, vt Penetrationem corporum in stomacho, & Transubstantiationem in naso suo effecerit, quē in cuprū abiisse ob tam assiduā potandi consuetudinē, vix fas est dubitare. Hæc & plura huius farinae circumferuntur Lutheri miracula, quæ tamen mihi non est animus

Quædam
spurca Lu-
theri mira-
cula, quæ
parum cau-
sam illius
fulciunt.

animus hac differtatione discutere, & in trutina rationis suspendere; cum liquidum sit, eis nihil ponderis inesse ad nouam hanc doctrinam comprobandam. Quare aliud marsupium recludendum est, è quo pro Lutheristica fide miraculum depromatur.

Vos Luthericolas compello; Ipsi edicite, si potestis, quæ miranda, quæ stupenda Magister vester in testificationem suæ nouæ doctrinæ sit operatus; quibus prodigijs ei diuinā conciliauerit auctoritatem. Si vera, si legitima, si publicis tabulis confirmata miracula protuleritis, à vobis stabimus. Placet conditio?

Prouocantur Lutherani.

Placet, exclamat Saxonici Euangelij Tubicen Balthasar Meisnerus, qui in eo, quem aduersus consultationem Leonardi Lessij consarcinauit, libro, acriter contendit, etiam inter res à Luthero gestas ingens aliquod miraculum reperiri. Ecquodnam illud miraculum? *Si usq. adeo* (inquit Meisnerus) *morosi in postulato estis, loco miraculi*

allegare

Meisnerus
contra Les-
sium iactat
miracu-
lum gran-
de Lutheri.

*allegare possumus magnum illud & admi-
randum Reformationis opus. Erat Luthe-
rus misellus monachus, nec ferro, sed verbo
Domini aggrediebatur Papam. Omnes
Academiae se doctrinae illius opponebant;
omnes Cardinales & Episcopi execraban-
tur: omnes Reges & Principes illum perse-
quebantur. Ipse terror Orbis Imperator
Carolus V. unum istum Monachum debet-
lare, verèq; doctrinae praedicationem im-
pedire, cum maxime vellet, non potuit.
Eiecta sunt e claustris Daemonia: captivi
sub tyrannide Papae potenter sunt educti.
Magna haec fuerunt miracula, & opera
Domini; adeo, ut qui attentè legit histori-
as illorum temporum, non possit non excla-
mare, A Domino factum est istud, & est
mirabile in oculis nostris. Hæc Baltha-
sarus Meisnerus, edoctus sine dubio à
magno Magistro suo Luthero, qui de
miraculosa hac, & ut apostata Reihing
supra appellauit, admiranda Reforma-
tione ita scribit. Scio unde doctrina mea
profecta fuerit; & quis me erexerit. Sed
etiam opus ipsum de eo satis testatur.*

In libro de
vtraque
specie tom.
2. Germ.
len f. 94.
a. §. 2. &
Tom. 7.
Ger. V Vitt.
f. 358.

Quam

Quamuis enim paruorum illorum signorum nullum fecerim (quæ tamen si res postulares, fortassis facere possemus: hoc certe pro magno signo & miraculo haberi debet, quod tam multos à Papatu abduxerim. Similiter aduersus Hircum Lipsiensem. Non quidem, inquit, affirmare ausim, sed tamen spero me in Dei nomine doctrinam meam cœpisse, & purū Dei verbum docere. Sed huius spei meæ nullū certius, aut efficacius documentum ac MIRACVLVM, habeo, quàm quod tam subito in omnē terram (excepta Africa, Asia, America, & maiore Europæ parte) propagata fuerit doctrina mea, tantasq; turbas ac dissidia cōmouerit.

Luthero inflatis buccis admodulatur Conradus Dieterich Vlmenfis Iubilator in concione, quam de Lutherano iubileo concinnauit, vbi inter alia Vlmensem ciuitatem, ob miraculorum & multitudinem & magnitudinem supra cælum empyreum extollit, & recensitis nouem immanibus miraculis, quæ Vlmam mirifice nobilitârint, propè Canonizat.

Notetur; Lutherus ait, fortassis.

Tom. 7.
Ger. VVitt.
fol. 147.

Lutherus ipse de hoc miraculo se iactat.

Vlmenfis prædicantis ventosa iactantia. Anno 1617.

Miracula Vlmensia Lutherana.

Fr. Ioannes
Eberlin, &
Fr. Henricus
Kerrenbach.

Discant artificium
arithmeti-
cum cau-
pones &
mercatores
Vlmenſes à
ſuo Super-
intendente.

PRIMUM, quòd Lutherani Euan-
gelij lux in Saxoniâ vix orta,
mox per tot interiectas prouinci-
as (& quidem ante omnes alias ſupe-
rioris Germaniæ ciuitates) ad Vlmen-
ſem agrum quoq; radiorum ſuorum
ſtructuræ proiecerit, duosq; Mona-
chos pleno lumine ita collultrarit, vt
absq; mora palàm apoſtatauerint, ſe-
ſeq; huius noui Euan-
gelij ſectatores
profeſſi ſint. **SECUNDVM**, quòd pri-
mo conſeſtim quadriennio illic ali-
quot Centuriæ hominum, & breui
poſt, multa millia Lutherano dogma-
ti adhæſerint. **TERTIVM**, quòd Ci-
uicus Magiſtratus, alioqui Catholi-
cus, tam promptè, tamq; celeriter no-
uo Euan-
gelio fores aperuerit, poteſta-
temq; Lutherana ſacra adminiſtrandi
fecerit. **QVINTVM**, (ita enim nume-
rat iſte Prædicans: annon eſt ingeni-
oſus modus multiplicandi Lutheri
miracula?) **QVINTVM** inquam, quòd
Carolus V. Cæſar, etſi prorſus in ſua
manu habuerit hanc urbem, in eaq;
multa-

multarum rerum mutationem fecerit, Lutheranismum tamen non radicatus extirparit. **SEXTVM**, quod absq; ullo grauiore motu ciuium, tota hæc Reformatio Fidei feliciter peracta sit. **SEPTIMVM**, quod licet alibi etiam usq; ad fustum sanguinem sæuitum sit in Lutherani Euangelij affeclas, Vlmæ tamen ne vnicus quidē capitis, aut vitæ suæ iacturam fecerit. **OCTAVVM**, quod Imperatoria illa Concessio, **INTERIM** dicta, (qua plebi calix, & sacerdotibus vxores vsq; ad futurum Concilium permittebantur, dummodo in cæteris manerēt Catholici) tam citò Vlmæ expirauerit. **NONVM**, quod ab eo tempore neq; Anabaptistica, neq; Schvvenckfeldica, neq; Pontificia Religio in Vlmenfi primario templo tradita sit, sed per totiam aſos purissimus, & ab omni erroris contagione illibatissimus Lutheranismus semper viguerit, florueritq;. Annon hæc sunt stupenda prodigia? miracula inaudita? Quis se contineat, & non in illud

Dau-

6.

7.

8.

9.

Psal. 117. v.
23.

Dauidicum erumpat. *A Domino factum est istud, & est mirabile in oculis nostris.*

Sed ô vos pauperes, & solidi gaudij egenos Lutheranos, si aliud miraculum nullum pro stabilienda vestra fide habeatis! non à Domino, sed, *A Dæmone factum est istud, & est miserabile in oculis nostris.* Vultis vt hoc vobis demonstrem? si lubentia est audire, vacuias mihi aures commodate paulisper, & faxo, vt me officio meo defuisse iure non conqueramini.

PRIMUM ARGVMENTVM.

I. Argumentum.

Non potest prudenter credi, facinus temerarium, scandalosum, mendax, fraudulentum, sacrilegum, prorsusq; ex se illicitum, à Deo fuisse approbatum diuino miraculo. Sed Reformatio ista fidei à Luthero cæ-

pta & propagata, tale fuit facinus. Ergo non potest prudenter credi eam à Deo fuisse diuino miraculo approbatam.

Maiorem nemo nisi effrons negauerit. Probatur minor singillatim per singulas partes.

I. TEMERARIVM ET SCANDALOSVM facinus est, si SOLVS aliquis, & quidem *ineptissimus, indoctissimus, ac etiã insanissimus*, priuata propriaq; auctoritate, contra totius Orbis ac ferè quindecim sæculorum vnanimem consensum, audeat veterem Religionem nouo cultu, nouisq; fidei dogmatis permutare, incertus, imò vehementer anxius, verane, an falla sint illa dogmata, quæ ipse nouiter proposuit. Sed Lutherus hoc fecit in ista Reformatione fidei.

Probatur
prima pars
huius argu-
menti.

Fatetur enim I. ipsemetse ad hanc rem primò SOLVM, & quidem ineptissimum indoctissimum, ac insanissimum, casu,

Tomo 1.
lat VVitt.
in præfat.

su, non consilio accessisse, adeoq; non nisi priuatâ propriaq; auctoritate tanti negotij molem suscepisse. Cum enim is SOLVS fuerit ac primus, qui hâc doctrinam principio & tenuit, & docuit, quomodo ab aliquo hominum ad eam diuulgandam missus fuit? Si autem à nullo hominum missus est; nonne propria auctoritate id fecit? nisi immediate à Deo sit missus: quod etsi alicubi asserat, alibi tamen negat Lutherus. Fatetur II. etiã tunc doctrinã suam nouã, & per vniuersum Orbem supra modum scandalosam fuisse: & ab Apostolorũ temporibus inauditam. Fatetur III. se ita incertum ac perplexum de auctore & veritate huius doctrinæ fuisse, vt nō sine mœsto animi cruciatu, acerbisq; conscientia recalcitrantis stimulis læpe optauerit talia nunquã inceptasse. Sic enim scribit. Cor meum ita affectum est, vt sperem me in Dei nomine hoc opus esse aggressum. Non tamen eius audacia sum, vt de eo iudicium feram prædicemq; publicè pro certo aliter non esse. Nolle

Tom. 8.

Ger. Ien.

f. 181. b. §

4. Tom. 2.

Ger. Ien. f.

80.

Anno 1521.

Tom. 7.

Ger. V Vitt.

in Respons.

cōtra Hur-

um Lipsi-

ensem fol.

140.

*Nollem libenter diuinum iudicium super
 hac re sustinere. Et rursum. Nunquam
 eas cogitationes ex animo dimitto, nimi-
 rum, quod optarem & cuperem negotium
 hoc à me inceptum non esse. Et alibi. Quot,
 rogo, medicamentis, quàm robusta resina
 Galaad, quam potentibus & euidentibus
 scripturis meam ipsius conscientiam vix dū
 stabiliui. &c? Quoties mihi palpitauit tre-
 mulum cor; & reprehenderes obiecit eorum
 fortissimum & unicum argumentum. Tu
 solus sapias? Tot ne errant vniuersi? Tanta
 secula ignorauerunt? Quid si tu erres, &
 tot tecum in errorem trabas damnandos
 eternaliter? Item; Sæpe sic mecum cogito;
 propemodum nescio, quo loco sim, & utrū
 veritatem doceam, nec ne. Annon hīc
 perspicuè fatetur Lutherus sibi non
 constare de auctore ac veritate huius
 doctrinæ? Si enim indubitanter per-
 suasum habuit Deo Auspice ac Duce
 se rem hanc fuisse exorsum, cur non
 ausus est hoc ipsum quicquid pro certo pub-
 licè prædicare? Opera enim Dei reuelare
 honorificum est. Cur diuinum de cœpto
 hoc*

Refert Herra-
 mannus
 Hugo è
 colloquiis
 mensali-
 bus.

Anno 1522.
 Tom. 2. lat.
 VVittēb. in
 præfat. li-
 bri de ab-
 roganda
 Missa pri-
 uata.

In colloq.
 Isleb. de
 Christo f.
 96 §. 3.

Tobias 12.
 v. 7.

Lutheri te-
meritas,
ex Luthero
patefacta.

hoc negotio tam desperabundè for-
midauit iudicium? cur tanta animi
inquietudine velut in marino æstu,
fluctuauit assidue, vt optauerit etiam
à se hanc rem nunquam fuisse ince-
ptam? Num potuit illum pœnitere
facti, ad quod aggrediendum sciebat
certò se diuino spiritu incitatum?
Certum igitur est, ex ipsius Lutheri
confessione, Lutherum initio de sua
doctrina valde ambiguum atq; incer-
tum fuisse; adeoq; dum se venerandæ
antiquitati, & tantæ sanctissimorum
sapientissimorumq; Ecclesiæ Docto-
rum ac Martyrum consensio, ille
vnus & quidem *indoctissimus, insanissi-
mus, & ineptissimus* opposuit, *scandalo-
sum & temerarium* facinus designasse.
Non igitur à Domino sed à Dæmone
factum est istud, & est miserabi-
le in oculis nostris.

II. MENDAX ET FRAVDULEN-
TVM facinus est, nouam doctrinam
scienter per mendacia iniuriosè con-
ficta,

ficta, & per concessionem ac simulationem illicitas, alijs persuadere. Sed Lutherus hoc fecit in sua Reformatione fidei. Ergo mendax & fraudulentum facinus perpetravit.

Maiores est certa. Probatur minor. Lutherus ut à Catholica Romana Ecclesia ad suum *nouum* Evangelium facilius rudem plebeculam abduceret, multa horrenda & abominanda flagitia dolose, mendaciter, & iniuriose confinxit de Papa, Episcopis, Monachis & alijs Catholicis, quæ euidenter sciebat esse compertissimæ falsitatis, cuiusmodi sunt: Papam dicere; *non esse in Christum credendum*. Papam dicere: *Sacramentum Eucharistiæ non esse datum ad refectiorem animarum per fidem; sed ut pro viuis & mortuis vendatur, & ex eo nundinatio instituat*. Papam dicere: *Christum esse ebrium factum, stolidum, oblitum, quantam potestatem ligandi cum clauibus tradiderit*. Papam dicere: *Eum, qui non adoret crepitum ventris Papæ, peccare mortaliter*.

Tom. 7.
Germ. fol.
599. b. &
600. a. Li-
bro aduer-
sus Papatū
Romæ fun-
datum, &c.

Lutherus
mendaciis
imperitos à
Catholica
orthodoxa
Ecclesia
fraudulen-
ter abduxit

In Euange-
liū de Felto
Annuncia-
tionis.

Tom. 6.

Lat. V Vitt
f. 735. Ita
Theologos
Louanien-
ses Porcus
Isleblensis
appellat.

& plura his non absimilia dicta audi-
tuq; abominanda ; v. g. à Papistis,
idololatrice coli imagines , non se-
cus,quàm olim ab Ethnicis coleban-
tur lignea & saxea idola : ab iisdem in-
uocari quoq; sanctos pro vero Deo.
*Papistas Virginem Mariam Deum consti-
tuere, & ei omnipotentia (qualis soli Deo
competit) in celo & in terra tribuere.*
*Asinos quoq; Louanienses palam negare,
Christum esse prophetam : Eosdem negare
nos habere remissionem peccatorum & vi-
tam aeternam per Christum.* Quæ omnia
sunt impudentissima, & dolosissima
mendacia, à Luthero tantum eo fine
conficta & fabricata, vt Catholicam
fidem redderet apud omnes summè
detestabilem & exosam ; hoc n. si per
fraudes effecisset Apostata, nō dubita-
bat, quin propitijs aurib. Lutheranum
Euangelium omnes essent accepturi.

Deinde fatetur etiam ipsemet Lu-
therus, eo tempore (Reformationis sci-
licet principio) se coactū fuisse *pedeten-
tim progredi, & propter infirmos multa
conces-*

concessisse, quod posterius non fecerit. Quibus verbis clarè insinuat, se quamuis reluctante conscientia, tunc in gratiam imbecilliorum, (ne ab vniuersa Lutherana doctrina scilicet absterrentur, si nimis multa simul noua proponeret) concessisse nonnulla, quæ postea meliùs constabilitis rebus suis audacter & animosè negauerit. Quid est autem fallacijs & mendacijs vti, si hoc non est?

Vel enim in animo pro veris habuit illa Lutherus, in quibus ait *se pedetentim progredi coactum*; & tum fraudulentus homo fuit, ac veritatis de industria inimicus, qui quæ vera iudicauit, non nisi *propter infirmos* (vt ipse ait) & quidem *coactus*, atq; inuitus ad tempus aliquod concessit, quæ *posterius* rursum tanta audacia negauit.

Vel pro falsis illa habuit, & tamen sciens pro veris concessit, illaq; se approbare simulauit, & tunc nonne contra conscientia suæ dictamen, itidem fallacem & improbum impostorem egit?

Lutherus
suismet
verbis docti
mali con-
uincitur.

Ac non inusitatum fuisse Luthero
 scienter negare id, quod verum affir-
 mandumq; censuit, & è contrario id
 quod falsum, adeoq; negandum pu-
 tauit, affirmare, vel ex eo discas, quòd
 postquam iam sibi manifestò ex scri-
 ptura compertum esse dixerat, Eu-
 charistiā Laicis non nisi sub vtraq; spe-
 cie & porrigendam, & accipiendam
 esse; nihilominus adhuc impudentis-
 simè dicere ausus est; *Si quo casu Conci-
 lium propria auctoritate id statueret, aut
 permitteret* (scilicet sumendam sub
 vtraq; specie Eucharistiam) *tunc mini-
 mè omnium se suosq; velle utrāque specie
 potiri: imò tunc primùm in despectum tam
 Concilij, quàm statuti sui, aut alterutra
 tantum, aut neutra, & nequaquam utrāq;
 potiri velle.* Similiter alibi ait. *Hec tibi
 certa regula & lex sit, quando tibi Scriptu-
 ra mandat, ut bonum opus facias; sensum
 esse, quod tibi prohibeat, ne vllum bonum
 opus facias, quando quidem id facere non
 potes.* Annon hoc est cauteriatam habe-
 re conscientiam, & ad fallendos alios,
 suppri-

Tom. 2.
 Lat. V Vitt.
 fol. 416. a.

Tom. 3.
 Ger. V Vitt.
 fol. 143. a.
 § 5.

Timot. 4.

supprimendamq; agnitam veritatem prompto atq; parato animo esse? Annon hoc est diuina ludos facere? Euangelijq; sacra pedibus proculcare? & aut nihil omninò Scripturis credere, omnemq; fidem Christianam abnegare; aut aliud credere, aliud verò alios docere velle? quorum illud est insigniter impij, istud etiam mendacis & fraudulentis.

Non potest ergò vlli amplius dubium esse, quin Lutherus artibus illicitis, hoc est, fraudibus & mendacijs suum Euangelium propagauerit. *Quare, Non à Domino, sed à Dæmone factum est istud, & est miserabile in oculis nostris.*

III. SACRILEGV M facinus est Diuinis Scripturis violentas manus iniicere, easq; quacunq; ratione seu addendo, seu detrahendo corrumpere, & deprauare. Hoc autem Lutherus fecit in sua Reformatione.

Nam vt alia sexcenta taceam, no-

Ad Rom.
3. v. 28.

Lutherus
scripturam
sacram sa-
cilegè cor-
rupit, vt su-
os errores
posset eò ex-
peditius
dissemina-
re.

Tomo 4.
Ger. V Vitt.
in litteris
de sua ver-
sione Bibli-
orum.

tissima est illa D. Pauli corruptio, qua Reformator iste *Iustificatricem SOLAM Fidem* suam conatus est orbi persua- dere. Cum namq; in Apostolo antea tot cana sæcula Græcè, Latine & ~~Hebræ~~^{ria} ~~Hebræ~~ nūquam aliter legissent, quàm in hunc sensum; *Arbitramur enim iusti- ficari hominem per fidem sine operibus Le- gis*: Lutherus tamen eum locum lon- gè aliter vernaculo sermone reddidit, & publicis typis pro purissimo verbo Dei sic venditavit. *Arbitramur enim iustificari hominem (solum) per fidem si- ne operibus Legis, &c.* Quali verò non aliud sit dicere, Dux Saxoniae est Ele- ctor; & aliud; SOLVM Dux Saxoniae est Elector. Et hanc à mente S. Pauli alienissimam, & mille crucibus dignā corruptelam nefarius homo aliter non excusavit, quàm petulantissimo isto conuitio; *Si papista (inquit) mul- ta vult garrere de hac voce SOLA, ei con- festim respondeo. Doct̃or Mart. Lutherus vult sic habere: aitq; papistam & asinum esse unum. Sic volo, sic iubeo, &c.*

Simi-

Similiter celebratissimam illam eiusdem Apostoli sententiam: *Numquid non habemus potestatem mulierem sororem circumducendi, &c.* idem Lutherus nequissimo astu pro incestis suis nuptijs cohonestandis ita peruersè transtulit. *Numquid non habemus potestatem sororem in uxorem circumducendi, &c.*

1. Cor. 9. v. 5.

Deniq; in illius apud D. Petrum versiculi versione, *Fratres magis satagite, ut per bona opera certam vestram vocationem & electionem faciatis; penitus expunxit illa verba, per bona opera.*

2. Petri 2.

Quid iam de integris Libris Canonicis dicam? Horum nonnullos eadem fraudulentia, non cultris, aut leuiore ferro, sed securibus de corpore Scripturæ flagitiosissimè resecuit, & detruncauit: idq; non aliâ de causâ, quàm quia videbat ab ijs sibi viam obstrui, quò minùs expeditè & liberè suos errores posset diffundere.

Lutherus epistolam S. Iacobi reiecit omnino, vocatq; stramineam: epistolam vero ad Hebræos ait crassum nauum habere contra omnia E-

Fuit ergo non tantum TEMERARIUM SCANDALOSUM, MENDAX ET FRAV-

angelia & epistolæ S. Pauli.

Cum Apocalypsi negat suum spiritum conspirare posse. De libro Iob & Ecclesiastæ parùm honorificè sentit: de quibus plura Tanne-
rus in Anatomia Lutheri demonstrat 2.

DVLENTVM, sed etiam sacrilegũ atq; ex se prorsus illicitum facinus deformatio ista Fidei à Lutherò perfectã. Vnde summo iure exclamare possumus.

Non à Domino, sed A Dæmone factum est istud, & est miserabile in oculis nostris.

SECUNDVM ARGVMENTVM.

Si ista propagatio Lutheranismi ob tam celerem ac felicem sui, aduersus tot impedimenta, progressum, in miraculis est numeranda, sine dubio nominatim ostendi potest, quænam ex tam varijs Lutheri nomine insignitis doctrinis tam conspicuo fulserit miraculo. Sed nihil tale ostendi potest. Ergo, &c.

Maio-

Maiorem sic probo. Sicut fieri non potest, vt è pluribus inter se capitaliter dissentientibus Religionibus, plures veritati consentaneæ sint, quam vna, ita fieri non potest, vt ex ijs plures confirmentur diuino miraculo, quã vna: Veritas enim vna est, & sibi ipsi minime aduersa: neq; Deus, qui est suprema Veritas, in gratiã falsitatis vllum patrat miraculum. Cum igitur indubiè constet, Lutheranismum statim, atq; in apertam lucem prodijt, in plurimas, easq; inter se hostiliter dissidentes sectas fœdissimè discerptũ dilaceratumq; fuisse; nõ potest vlla probabilitate asseri, celerem ac felicem illarum simul omnium propagationem miraculi loco habendam esse; sed omninò, si aliquod miraculum hic accidit, necessarium est, id in confirmationem vnus tantummodo certæ ac determinatæ doctrinæ accidisse.

Iam etiam minor probatur. Si nominatim ostendi potest, quænam ex tot doctrinis Lutheranis, cælesti mi-

B 5 raculo

Lutheranismus vix natus, & diuisus in sectas plures fuit,

raculo comprobata fuerit, ea vel est doctrina ab ipso Luthero immediate tradita, vel à Lutheri discipulis per Germaniam sparsa. Sed neutrum horum potest citra iniuriam veritatis dici.

Nam vt priùs de ipso Magistro agamus, eo tempore, quo Lutheranismus longè maxima cepit incrementa, Lutherus in multis summi momenti articulis, nullam certam, constantem, & inuariatam doctrinam tradidit; sed velut arundo vento agitata, modò in hoc, modò in illud latus nutauit, sibiq; ipsi assidue contradixit; ita vt non solum annus ab anno, sed etiam vnus idemq; mensis nonnunquam à seipso in grauiissimis rebus vehementissimè dissenserit. Non potest igitur ostendi certa & determinata aliqua Lutheri doctrina, quæ fuerit diuino miraculo comprobata. Pari quippe audacia, pariq; successu vtramq; *Contradictionis* partem & propugnauit, & propagauit plusquam bilinguis Apostata.

Porro

Lutheri
summa in-
constantia.

Porro inconstantem, incertam, & sibiipſi contrariã fuiſſe Lutheri doctrinam, præſertim de Sacramentorũ numero, de Tranſubſtantiatione, & Adoratione Eucharistiæ, de infallibilitate Eccleſiæ, & S S. Patrum auctoritate, de neceſſitate bonorum operum, &c. manifestius eſt, quàm vt ab Aduerſarijs poſſit ſine nota impudentiæ negari. Legatur *Proteus Evangelicus*, Germanicè der Evangelisch Wetterhan dictus, & apparebit à condito orbe nullum hominem fuiſſe, cuius dicta inter ſe & crebriùs, & fædiùs pugnaverint, quàm Lutheri. Cum igitur hæc quantumvis accelerata Lutheraniſmi propagatio, non vnico momento peracta ſit, ſed per hæc ipſa temporum ſpacia durauerit, quibus Lutherus tam pugnantia inter ſe & voce, & ſcripto tradidit, & ad vtramq; contradictionis partem tam propitias aures, quàm prona ad credendum pectora inuenit, quis, niſi fatuus dicat, vnus à duabus oppoſitis doctrinis propagationem

tionem fuisse miraculosam, & non etiam alterius? sed neq; fieri potuit, vt vtraq; simul diuino miraculo confirmaretur. Quid ergo superest, nisi vt dicamus neutram fuisse miraculo insignem?

In duobus breuibus exemplis res magis conspicua fiet. I. De Transubstantiatione panis in Eucharistiâ

Tom. 6.
Ger. V Vitt,
f. 442. a.

Lutherus
eodem mē-
se in eadem
re sibi con-
tradicit.

Anno 1522. Lutherus in libro Germanico aduersus Henricum Angliæ Regem sic scribit. *Wir ligt niches daran/ halte jederman was er will. Es ist hierinn kein fahr des glaubens. Nihil laboro: Sentiat quisq; quod vult. Nullum in hac re fidei periculum est.* In eodem verò libro Latinè ad eundem Regem eodem mense edito, è diametro huic contradicit.

Tom. 2 lat.
VVitteb. f.
367. a.

Decerno, inquit, impium esse & blasphemum, si quis dicat panem Transubstantiari, &c. anathema sit, qui aliter dixerit, & iota aut apicem vnum mutarit. Iam vtra ex his duabus pugnātibus Lutheri assertionibus fuit diuino illustrata miraculo? Annon illa, quæ celeriore

& fæ-

& fecundiorum fructum protulit, quæq; maiorem assentientium nata est numerum? Quis autem dubitet, quin per Germaniam (eo præsertim tempore, quo Latine docti erant rarissimi) Germanica lingua scriptus liber in plurium legentium manus venerit, maioremq; hominum partem Lutheri partibus adiunxerit, quam Latinus? aut igitur nullum miraculū hīc accidit; aut in confirmationem impiæ & blasphemæ doctrinæ, vti Lutherus vocabat, accidit, quod nefas est affirmare.

II. De Ecclesia sic scribit. *Episcopi & Concilia sine dubio non habuere tantum spiritus S. quantum habuit ipsa (MARIA.) Si ergo hæc errauit, quomodo illi non errent? & paulò post. Dicent. Ecclesia habet Spiritum S. qui non sinit eam errare aut labi. Respondeo, vt supra dictū, Ecclesia sit qualiscunq; velit, nihilominus non habuit tantum de sancto Spiritu, quantum Maria: quam etsi Spiritus sanctus rexerit, permisit tamen errare subinde*

Lutherus
in Ecclesiastica
postilla 1528.
VVitteb. 1.
Dominica
post Epiph.
fol 202.

de nobis in exemplum: si ergo illa fuit incerta, quomodo tu me certum facies?

Lutherus

Tom. 7.

Ger. V Vitt.

fol. 562. a.

de antiqua

vera Eccle-

sia,

Von der

rechten

alten Kir-

chen.

Anno 1541.

E contrario alibi docet Lutherus.

Ecclesia nec debet, nec potest mendacia &

errores docere, ne in unico quidem articu-

lo. Et post pauca. Merissimum Dei ver-

bum & ipsam veritatem sine errore &

mendacio debet docere Ecclesia. Et qui pos-

set aliud fieri? cum os Dei sit os Ecclesiæ.

item Deus non potest mentiri: ita nec Eccle-

sia. Quæro iam iterum, utram ex his

contrariis de Ecclesiæ infallibilitate

doctrinis Deus condecorauerit mi-

raculo? Priorem? Ergo non solum in

posteriore mendax fuit Lutherus, sed

& valde impius & sceleratus; - ut qui

doctrinæ miraculo diuino approba-

tæ ausus est contradicere. Posterior-

em? Ergo prius fuerat mentitus: &

tamen per priorem doctrinam magis

propagauerat Lutheranismum, quam

per posteriorem; cum anno 1541.

(quo librum de vera antiqua Ecclesia

vulgauit) iam finem crecendi fece-

rit Lutheri Euangelium, ab alijs passim

grassan-

grassantibus sectis oppressum. Igitur nulla certa ostendi potest Lutheri doctrina, quæ fuerit miraculosè propagata. Nam quemadmodum de Transubstantiatione ac infallibilitate Ecclesiæ, ita & de plerisq; aliis fidei grauib; articulis sibi turpiter contradixit. Quis ergo non exclamet; *Non à Domino, sed à Dæmone factū est istud, & est miserabile in oculis nostris?*

Audiuimus de inconstantia Lutheri, in hoc negotio Ducis & Coriphæi: nunc etiam de discipulis illius audiamus Quam stabilem? quam constantem illi doctrinam tradiderunt? Enimuerò vel magistri sui vestigia sunt secuti: vel non. Si affirmes: Ergo quæadmodum ille in supremis fidei capitibus semper varius, semper mutabilis, & tantum constans in leuitate sua fuit, ita & isti refluus Oceani fluctibus, fuere mobiliiores. Non potest igitur determinatè dici, quæ nam illorum doctri-

doctrina fuerit miraculo confirmata. Si verò neges: Ergo à Luthero diuortium doctrinæ fecerunt. Quare neutiquam potest simul & illorum, & Lutheri doctrinæ miraculum adscribi; sed necessario vel Lutheri doctrinæ tantum, quod falsum esse iam monstrauimus; vel discipulorum & collegarum Lutheri tantum, quod & Luthero ignominiosum, & repugnans est Lutheranis; quippe qui dicunt ipsius sui magistri doctrinam miraculo claruisse.

Illud negari non potest, magnum in Germania hominum numerum à vigesimo vsque ad trigesimum, atq; quadragesimum illius seculi annum, Lutheri simul & collegarum ac discipulorum illius opera fuisse à fide antiqua & Catholica abductum: sed totum ad vnā aliquā certā Lutheranam fidem fuisse adductum, minimè consonat veritati. Etenim vix primū insultum in Ecclesiam fecerat Lutherus, cum mox eius seu discipuli, seu Collegæ

Collegæ & in Magistrum crudeles, & Lutheranismus in
 in seiplos inhumani ac barbari, mu- cunabulis
 tuis coeperunt lanienis & pugnīs se in- discors.
 uicem laceſſere, capita inter ſe com-
 pulſare, & in diras factiones, ac ſæua
 diſſidia ſcindi: vt ferè in tot ſectas ab-
 ierit hoc Euangelium, quot habuit
 præcones.

Exemplo ſint Andreas Carolſta-
 dius & Philippus Melanchthon, pri-
 mi Lutheri diſcipuli & ſocieni: quo-
 rum poſterior ferè ſemper Zvvinglia-
 niſmum in pectore fouit, & (vt de il-
 lo Bucerus liberè ſcripſit) iam ante
 annum 1527. *in Cena Dominica nudum*
panem eſſe docuit, non rarò cum Luthe-
 ro viuo de hoc articulo rixatus: Lu-
 thero autem mortuo apertè ad
 Zvvingliana caſtra (Hunnio teſte)
 defecit. Idem inconstantiffimè de
 numero Sacramentorum lenſit, vt
 eius *Loci communes* teſtantur: quorū
 aliquæ editiones non niſi duo; aliæ
 tria; aliæ quatuor Sacramenta nume-
 rant: Baptiſmum videlicet, Euchari-
 ſtiam

Apud Ada-
 mum Con-
 zen in Ju-
 bilo Euan-
 gelico an-
 no 1527.

Melanch-
 thon vix
 vnquam
 fuit Luthe-
 ranus.

stiam, Poenitentiam, & Ordinem: Sed neq; in alijs capitibus fidei integrè & syncere Lutheranismum fuisse Philippum ex Ioachimi VVörlini Lutherani prædicantis testimonio satis colligitur, cuius, vti Schlusselfburgius lib. 2. de Theologia Calvinistarum refert, istud de Melanchthone fuit iudiciũ.

Notetur,
a quo lau-
dandus sit
Melanch-
thon.

Quando venit ad locum de cena Domini, de libero arbitrio de iustificatione hominis peccatoris coram Deo, de Interimisticis actionibus, laudet te Philippe Diabolus, non ego. Quoties etiam Augustanam Confessionem adulterauerit, siue in Sacramentariis, siue in Lutheranismi gratiã, nec ignorant, nec differri possunt aduersarij. Certè de illius mutabilitate in Colloquio Altenburgensi sequentia asserunt Theologi Saxonici. I. Melanchthonem multoties aliquid humani passum. II. Eum inconstantia suã specimen mox anno 1522. dedisse, quando VVitteberga Carolstadius cum alijs agricolis auit, absente Lutero. III. In ipsa scriptione Confessionis Augustanæ

Colloq.
Altenbur-
gense. fol.
403. & 404.

gustane quantopere vacillârit, ex Epistolis Lutheri ad eum datis constare. I V. Quomodo Primatum Papæ respectârit, lectio- nem Schmaltaldicam patefacere. V. Sæpè etiam aliàs extra metas currentem à Luthero retractum fuisse, & ad sepelienda quedã dictata compulsum. V I. A Philip- po Sacramentarios scriptis publicis confir- matos, uti testentur Calvinus & Epistola ipsius Philippi ad Palatinum. V I I. Qua in actionibus Interimisticis cessarit, liquere ex Epistola illius ad Carolouicium, per Im- perium sparsa. V I I I. Quàm sæpè suos libros variarit & mutarit (ex quibus magnam partem propagatus fuit Lu- theranismus) nimis verè à Pontificijs ob- ieci Lutheranis. Ita de Melanchthone ipsi Lutherani.

Encomia
Philippi
Melanch-
thonis, qui-
bus ornatu-
a Luthera-
nis in Cola-
lequio Al-
tenburgens-
is

Carolstadius verò anno 1524. (au- reo nummo à Luthero ad id condu- ctus) palam Lutheri hostem se osten- dit, easq; turbas dedit, ut præter Vitū & Pomeranum omnes ferè doctiores à Luthero abalienârit: parumq; abe- rat, quin totam Saxoniam in Carol-

Carolstadi-
us minimè
Luthera-
nus.

Ira testatur
Melanch-
thon in
epistola ad
Myconiū.

Carolstadi-
us Iudai-
zans & sedi-
tiosus fuit.

Luc. Ofi-
and in Epi-
tome Hi-
storiæ Ec-
cles. centur.
16. parte 1.
c. 31. anno
1528.

Carolstadi-
us in iusti-
ciam muta-
tus VVitte-
bergæ ligna
in locum
invenit.
Matth 23.
Lutherus
in Sympo-
siac's tit. de
artib. libe-
ral.

rolstadianismum transmutaret, nisi principum auctoritas obstitisset. Idē Carolstadius (teste Melanchthone) *in tota doctrina sua solebat ἰσθαίλει καὶ σαροίλει. Damnabat omnes leges ab Eth- nicis conditas: & Ius civile Romanum è Rebuspublicis eliminandum, & secundum Leges Mosaiicas in causis civilibus pronun- ciandum esse contendebat, vti refert Ofi- ander. Quin etiam dum abesset Lu- therus in sua Pachtmo, Carolstadius VVittebergæ omnia iursum deorsum vertit, Missam abrogavit, imagines & statuas deiecit, templa deformavit, Vniuersitatem & studia Litterarum penitus sublata voluit, promotiones & gradus Academicos tanquam rem illicitam & detestandam prohibuit; propter illud Matthæi. *Vos autem noli- te vocari Rabbi.* Hinc noluit amplius Doctor, sed frater Andreas, seu Nach- bar Andre salutari, rusticus scil. ex Do- ctore factus. Qui anabaptisticus En- thusiasmus Melanchthonem quoq; adeò occupavit, vt Magistri titulo ab- iecto*

iecto pistor aliquandiu effectus sit; quem VVittebergæ imitati non pauci, scholis & litteris nuncium remiserunt, laboriꝑ; manuum se dedere in-ceperunt, quòd scriptum sit. *In sudore vultus tui vesceris pane tuo.* Quæ causa fuit, cur in scio Electore Friderico Lutherus è sua Pathmo VVittebergam accurreret, ad nouum, & supra modum furens incendium sopiendum; vt ipse scribit in Epistola ad Electorem data; quamuis obscure, & vix suspensa manu vlcus tangens. Atq; hæc à Carolstadio & Melanchthone primis Lutheri discipulis (quos ipse filios vteri sui, & Absalones suos vocat) sunt gesta.

Melanch-
thon pistor
effectus.

Genes. 3:

Quid iam de alijs illius noui Euan-gelij primipilis dicam? *Martinus Bucerus*, vt notissimum est, homo subdolu-
lus & versipellis, nunquam in eodem vestigio immotus stetit, sed desultoriâ animi leuitate modò Lutheranũ, modò Zvvinglianum sese professus, quamuis vtrumq; simularet, fallacibus

tamen lacrimis, Crocodili in morem, egregiè non solum alios, sed & ipsum Lutherum decepit; & maioribus semper accessionibus Zvinglianismum, quàm Lutheranismum auxit.

Ita testatur
Melanch-
thon ad
Georg An-
haldinum
Principem.

Andreas verò *Osiander* fabri filius, citò repudiata Lutheri doctrinâ, *num errorum chaos* procudit, lateq; circum Norimbergam sparsit, non sine ingenti machæra suggestum solitus contendere. Quid *Georgius Maior* Lutheri in cathedra V Vittebergenſi ſucceſſor? nonne è diametro Luthero contradixit, nouæq; ſectæ *Maioriſtarum* parens audire voluit? Annon Illyticus *cū instrumentū Diaboli* appellauit? ſed & ipſe *Illyricus* alterius ſectæ genitor, quemadmodū à Philippo & Ebero hæreſeos accuſatus fuit, ita viciffim eodem pro Ethnicis habendos eſſe clamitauit. *Brencius* deniq; Ubiquitate grauidus, quas non rixas inter Lutheranos commouit?

Esto igitur, hi omnes magnam ſimul in varijs Germaniæ prouincijs ac urbibus

urbibus hominum multitudinem sub
Lutheranæ fidei nomine à gremio
Romanæ antiquæ Ecclesiæ abstraxe-
rint, breuissimoq; tempore per Sue-
uiam, Alsatiā, Franconiam, Turin-
giam & Saxoniam suas alas feliciter
explicauerint: quia tamen suos singu-
li secutores reipsā non solum ad di-
uersam inter sese, sed etiam à Lutheri
dogmate alienam sectam attraxerunt,
adeoq; non vnā aliquam, sed plures,
easq; pugnantes inter se Ecclesias
constituerunt, non possumus hunc
qualemcunq; fidei celeriter ab ipsis
propagatæ successum vllō probabili
argumento miraculum interpretari.
Devs enim tam dissidentibus inter se
doctrinas (quemadmodum sunt Ca-
rolstadianismus, Osiandrismus, Anti-
nomianismus, Maiorismus, Flaccia-
nismus, Adiaphorismus, Vbiquitif-
mus, & nescio quæ sectarum monstra)
miraculo approbare simul omnes nō
solet. Neq; etiam ratio suppetit, cur
vni ex his potius miraculum attribua-

Lutherana
Ecclesia
nō est vna,
sed MULTI-
PLEX.

mus, quàm alteri: cum constet singulas harum opinionum quantumvis absurdas, facilem tamen & beneuolam audientiam habuisse, & cum plausu multorum animos occupasse: vt proinde non possit determinatè ostendi, quænam ex ijs præ alia diuino fuerit cohonestata miraculo. Quare non à Domino, sed à Dæmone factum est istud, & est miserabile in oculis nostris.

Occurritur
obiectioni.

Neq; quisquam sibi ab Augustana Confessione, quæ Carolo Cæsari Augustæ oblata est, patrocinium quærat, ac dicat, in illa saltem vniformem, certam, atq; constantem aliquam doctrinam contineri, cuius post annum 1530. miraculosa fuerit propagatio.

Etenim confessio illa multò minùs vniformis, certa, & constans perman-
sit, quàm Luna, cum cornua induit;
aut polypus, cum omnes colores, præ-
terquam candidum, assumit. Quis
enim nescit, quàm multiplici vultu,
quàm

quàm vario habitu incesſerit iſthæc
inconstantiffimi & fraudulentiffimi
Philippuli Minerua? quam primis ſta-
tim annis, quibus proſperrimè pedem Hieremia
per Germaniam promouit, *Conſupra* c. 2, v. 16.
uerunt usq; ad verticem filij Mempheos
& Taphnes, hoc eſt, perfidi prædican-
tes; & inter illos præcipuè infelix Iu-
piter illius Melanchthon. *In omni col-*
le ſublimi, & ſub omni ligno frondoso illa
ſeſe tanquam meretrix proſtrauit cru-
delibus iſtis animarum latronibus, &
parricidis, qui eam ita vitiarunt & cor-
ruperunt, vt paucos articulos inueni-
as, qui non ſæpiùs ſint corrupti, quẽ-
admodum ex Harmonia Andreæ Fa-
brici j patet.

Et hæc tam ſibi diſſimilis & varia
Confefſio, pro germana ac genuina
imperitæ multitudini aliquot anno-
rum decadibus diuendita, dilaudata
& obtruſa fuit, donec tandem Con-
cordiſtæ Confefſionem ex prototypo
Concordiæ inferuerunt, fraudesq; &
corruptelas ſuorum Symmiſtarum

condemnarunt. Quæ omnia ita compertæ sunt veritatis, vt ipsorum aduerſariorum testimonijs poſſint luculenter demonſtrari.

Nam I. In colloquio Herzbergenſi inter Saxonix Electoris & Principis Anhaltini Theologos habito, fatentur Saxonici Confessionem Auguſtanam *minimum duodecies mutatam* leu deprauatam fuiſſe; cumq; in Principum Proteſtantiũ conuentu Naumburgenſi varia proferrentur Confessionis exemplaria, nullum fuiſſe, cui cum alio conueniret: Philippum denique Landgrauium Haſſiæ ſingularis exempli dolo, vt cæteri Principes Confessionem in Caluinistarum gratiã adulteratæ ſubſcriberent, perfeciſſe.

II. In Altenburgenſi Colloquio VVittebergenſes Theologi fol. 463, ita de Ieneniſibus Theologis conqueruntur. *Non defuerunt ex iſtorum Sodaliſſia, qui Confessionem Auguſtanam per contumeliã Cochurnum vocarint, &c.* & paulò poſt. *Hæc commemorare nos hoc loco*

fol. 91. &
92.

Ita refert
Scioppius
in Eccleſiaſtico fol.
335.

Ein Pol-
niſchen
Griſel / ſo
an beyde
ſuß ge-
recht iſt.

loco

loco compulit Collocutorum temeritas, qui sine fronte affirmare ausi sunt, Lutherum crebram Confessionis emendationem vehementer improbasse. Sciant autem constare nobis quod & hortante & approbante atq; mandante Luthero sit à Philippo recognita, & denuò praelis typographicis summissa. Et fol. 494. fatentur, primam Confessionis editionem V Vittebergæ adornatam nequaquam cum Archetypo Augustæ exhibito congruere. Ac cum V Vittebergenses dicerent, mutationes tantum in verbis, non in rebus interuenisse, Ienenses contra fol. 521. Hoc, inquit, aliter se habere multi boni & pij viri cum dolore queruntur. Nam locus de libero arbitrio in veteri exemplari planior & rectior est, quàm in recentiori. Deinde in loco de cena Domini expuncta sunt illa verba. (Et improbant secus docentes.

Notetur,
etiam Lu-
theri Con-
fessionis
sua adulteratorem
fuisse.

III. Etiam fatetur Selneccerus in ipsa prima Libri Concordiæ editione latina, non fuisse illi sinceram & incorruptam Augustanam Confessionem

In admo-
nit. addita
ad Librum
Concordiæ
latine edi-
tum 1584.

Lipſiæ; vti
refert Iaco-
bus Gret-
ſerus parte
2. ſupple-
menti ad
Tractat. de
iure præhi-
bendi li-
bro c. 4.

ſionem adpoſitam, quantumuis Epi-
ſtola nomine Electorum, Principum,
& ciuitatum Imperialium Libro Con-
cordiæ præpoſita expreſſè dicat,
Concordiæ Libro inſertū eſſe exem-
plar cum Autographo collatum &
comparatum: quantumuis etiam ibi-
dem Principes proteſtentur, ſe nullam
aliam agnoſcere, quàm primam illam
Carolo Cæſari oblatam: Hactamen
non obſtante proteſtatione Princi-
pum, auſi ſunt prædicantes Confes-
ſionem Auguſtanam mutilam & tur-
piter violatam, Libro Concordiæ in-
ſerere, & pro felici auſpicio mundum
denuò decipere & ludificari. Si cau-
ſam quæras; reſpondet Selneccerus,
*nullum exemplar primæ editionis Latine
in Quarto anno 31. non mutatæ in
promptu fuiſſe. Ecce! Quanta fuerit
raritas exemplarium non vitiatorum,
utin media Saxonia, cum Latinam
Concordiam primò ederent, nullum
incorruptum exemplar habuerint,
ſicq; vitiatum ſequi debuerint, contra*
prote-

protestationem & voluntatem Principum & ciuitatum. Annon hæc est immanis fallacia? Annon fraus omnibus inferorum supplicijs expianda?

IV. Conradus Schlussemburgius copiosè probat Corpus doctrinæ Philippi (in quo præter alia comprehenduntur Confessio Augustana, Apologia & Loci communes) non posse esse normam doctrinæ & symbolum consensionis, his argumentis.

Lib. 3, de
Theologia
Caluinista-
rum art. 1.

1. *Norma doctrinæ & symbolum consensionis debet inter se per omnia concorditer consentire; nec verbis, nec sensu discrepare. Sed corpus doctrinæ Philippi non est tale, ut liquet ex collatione Confess. Augustanæ, Apologiæ & Locorum commun. Ergo, &c.*

2. *Prohibitum est à Deo, & quidem seuerè falsum testimonium dicere: sed qui Corpori doctrinæ Philippi subscribit, is cogitur dicere falsum testimonium: quia initio corporis doctrinæ Philippi scribitur ei insertam esse Confessionem Augustanam, quæ ab Electoribus & Principibus nostræ Religio-*

Corpus doctrinæ Philippi studiose cauendū ait Schlussemburgius: & tamen Lutherani Superintendentes &

Visitatores
ad id legen-
dum paucim
prædican-
tes adigunt
ut ex actis
Visitationū
Lutherana-
rum con-
stat.

*Religionis oblata sit Carolo V. Imp. Augu-
sta 1530. Sed ex collatione exemplorum ap-
paret minimè illam esse, sed aliam multis
locis mutatam Confessionem. Quare ne
quis falsi testimonij se participem faciat stu-
diosè cauere debet, ne corpori doctrina sub-
scribat.*

Confessio
Augustana
milerè acci-
sa & cir-
cumcisa, te-
ste Schlus-
selburgio
Lutherano.

Pergit deinde Schlusselfburgius &
ait. Ipsa etiam præfatio & alij articuli ac-
cisi & circumcisi sunt, omissaq; magni mo-
menti & significantia verba; in eorumq;
locum substituta leuiora & ambigua. Imò
nullus infitiri potest decimum articulum
Augustanæ Confessionis adeo mutatum esse,
ut Lasco, Calvinus, Kleinvvizius & alij
Sacramentarij sic mutata Confessionem sub-
scripserint, &c.

Itē, Definitionē Euangelij quod sit concio
pœnitentie valde vrserunt & usurparunt
Antinomi, ut patet ex disputationibus Lu-
theri contra Antinomos Tom. 1. Lat. Ien.
in fine. Et hæc definitio non semel reperi-
tur in Corpore Latino Doctrinæ Philippi;
& intrusa itidem est in Augustanam Con-
fessionem; cum tamen antiqua exemplaria

ne verbum quidem de ea habeant.

Sunt etiam ex quinto articulo Augustanae Confessionis aliquot emphatica verba, vehementer contra Pelagianos pugnancia, postea omissa, in eorumque locum ambigua suffecta.

In Apologia sublatum est vocabulum (SOLVM) eo loco, ubi directe Pelagianis & Synergistis aduersatur; & alibi intrusum, ubi videlicet Synergiam confirmat, cum tamen in authenticis exemplaribus desit.

Nec Apologia Confessionis Augustanae tuta fuit a falsis virgibus.

Et in 15. articulo authentici libri habent: significationem dedimus nos Concordiae & charitatis ergo, QVÆDAM Adiaphora cum alijs observaturos: at in corpore doctrinae Philippi prætermissa est vox QVÆDAM; proculdubio in fauorem & commodum Adiaphoristarum.

Quin & (Georgii) Maioris factioni bodiernum doctrinae corpus egregie seruit & fauet, verbis illis sexto articulo in Latino exemplari superadditis, ubi asseritur Bona opera esse facienda. sicut & Christus inquit si vis ad vitam ingredi serua mandata.

data. Hæc Schluffelburgius Superintendens Lutheranus.

Hunniꝝ Lutherani testimonium de deprauata Confessione Aug. Lib. de Sacram. in epist. dedicat. pag 20.

V. Accedat & Hunnius, vt testimonium contra suam Confessionem dicat. *Illæ mutatæ editiones (inquit) non sunt Augustana Confessio Carolo exhibita, visa & lecta; cum Carolus Imperator illas variatæ Confessionis formas nunquam viderit; neq; eæ in Comitib; Augustanis extiterint; sed aliquot annis post VVittebergæ demum sint natæ.* Idem deinde grauem querelam adnectit contra eos, qui falsariam suam falcem in publicum hoc fidei Instrumentum strinxerunt, & non vno, sed pluribus in locis deprauatum in lucem miserunt, vnâ cum subscriptionibus Principum & ciuitatum, præsertim Ioannis Electoris Saxonie (inquit Hunnius) qui anno 32. diem suum obiit, antequam Confessionis vlla tentata esset immutatio; quæ (imposturæ) coram politico iudicio defendi nullo pacto possunt, multoq; minùs coram æterno & omnipotente iudice. Annon hîc sine inuolucris candidè fatetur Hunnius

nus deprauatā Augustanam Confessionem fuisse? Certè laudandus fuisset ob tantam ingenuitatem, nisi huic veritati geminum mendacium adpersisset. 1. *Ioannem Saxonie Electorem anno 32. diem suum obijisse, antequam tentata esset vlla confessionis immutatio.* 2. *Aliquot post Comitua Augustana annis primū natam esse Confessionem Augustanam deprauatam.* Non est ita Hunni: vtrumq; falsum est, & in faciem tibi contradicit Selneccerus, qui ait mox anno 1531. (hoc est, vno anno, & non aliquot post Comitua: item, vno anno ante, quā Elector moritur, non post illius mortem) V Vittebergæ editam fuisse mutilam & corruptam Confessionem: & hoc ipsum clamat editio illo anno per Georgium Rhau V Vittebergæ vulgata, cuius adhuc in manibus & oculis multorum versantur exemplaria. Mentitus igitur est ipse Hunnius, dum suorum Antecessorum fraudes & mendacia quantumuis ingenuè detexit.

Mentitur
Hunnus
dum aliorū
mendacia
redarguit.

D

Vnde

Conclusio
huius argu-
menti de
Confessio-
ne Augu-
stana.

Vnde solidissimo, & plane Ada-
mantino nexu concluditur, non pos-
se ab Aduersarijs nobis Augustanam
Confessionem obtrudi, quando ab eis
certam constantemq; doctrinam po-
scimus, quæ miraculosè per Germa-
niam fuerit propagata. Cum enim
ex allatis testimonijs liquidò constet,
Lutheranos non solum ab anno 1531.
vsq; ad añũ 1580. legitima, authentica,
& genuina Cõfessione Augustana ca-
ruisse, sed eius loco varias, corruptas,
deprauatas, adulteratas, erroribus re-
fertis, & inter sese multimodis discre-
pantes Confessiones pro fidei norma
habuisse; necessariò etiam consequens
est, doctrinã inde haustã, & per Ger-
maniae prouincias sparsam atq; disse-
minatã, pariter fuisse discordem, mul-
tiplicem, & ijsdem variationibus ac
deprauationibus obnoxiam, quibus
ipsæ Confessiones subiectæ erant,
quas & publicè in scholis ac templis
Doctores, & priuatim in ædibus Lu-
theranus populus auidè sequebatur,
& obuijs vlnis amplectebatur. At-

Atq; hanc ipsissimam veritatem esse, certissimò cognoscimus ex mutuis Lutheranorum diffidijs, pugnis, & laniationis, quæ post hanc Confessionis deprauatæ & variatæ publicationē in omnibus angulis personuere, adeò vt multis habitis conuentibus, plurimis institutis colloquijs, controuersiarum componendarū causa, *pax inter Theologos Augustanam Confessionē profitentes constitui* nunquā posset: quemadmodū ex Historia Ecclesiastica Lucae Oslandri fol. 811. 862. 949. & 965. discet beneuolus Lector.

Documento sit vel vnica inter Lutheranos controuersia de *Vbiquitate* Humanitatis Christi. Quot annis de ea internecinum bellum gerunt? quam atrociter adhuc hodie de isthac *Omni præsentia* digladiantur? neq; sanè ea res est de nihilo; sed de graui articulo fidei, vt fatentur Theodorus Thummius & Melchior Nicolai Tubingenses prædicantes in libris per hosce proximos annos Tubingæ im-

Controuersia Vbiquitistica inter Lutheranos.

pressis, aduersus Menzerum, & Feür-
 bornium Gieffenses Lutheranos quo-
 q; Doctores, & tamen finem concur-
 rendi infestis inter se armis isti nullum
 faciunt. Sed & olim in Brencium, e-
 iusq; Vbiquisticum errorem seueram
 sententiam protulerunt VVitteber-
 gensis Academiae Theologi, quam
 Augustus Saxoniae Elector suo quoq;
 calculo approbatam Alberto Baua-
 riae Duci transmisit in hæc verba. Co-
 gimur interim fateri (inquiunt) in dis-
 putatione de coniunctione duarum natu-
 rarum in Christo, & de presentia humanæ
 nature Christi in omnibus rebus & crea-
 turis, tum in celo, tum in terra, quâ qui-
 dem prior ille articulus de ascensione eius
 in celos, & sessione ad dexteram patris ni-
 titur, & ex ea ab illis deducitur, multa no-
 bis incognita, NOVA, & peregrina, ac PE-
 RICVLOSA dicta à D. Brencio & D.
 Iacobo Andree usurpari, & vehementis-
 simè propugnari; quæ planè in huius ditio-
 nis Ecclesias aut scholas introducere, aut
 disputando examinare, MAGNO PERE-
 CAVE-

CAVE MVS: Cum eiusmodi locutiones ac declarationes neq; in Biblicis scriptis, & testimonijs Prophetarum & Apostolorum, neq; in præcipuorum & antiquissimorum Ecclesiæ Doctorem scriptis & commentationibus inuenerimus, nec in huius terræ Ecclesiis & scholis à nostris Maioribus & præceptoribus, qui ante nos ministrarunt, & docuerunt, VN QVAM audiuerimus aut didicerimus. Hæc VVittebergen-sis Academia.

Ex quibus constat Vbiquisticum Lutheranismum ante annum 1566. in Saxonia incognitum & inauditum fuisse. Vnde quæstio oritur; vtra ex his Lutheranis doctrinis fuerit confirmata miraculo? Vbiquistica, an quæ ab Vbiquitate est aliena? si prius dicas: sequitur per totam Saxoniam (in qua tamen celerrimas alas habuit) Lutheranismum nō miraculosè propagatū esse; quod pernegant omnes Saxonici prædicantes. Si verò posteriùs dicas, annon Tubingenses, Stutgardienenses, & reliqua VVirtenbergia huius miraculi expers erit? Qua-

Quæstio
proponitur
Lutheranis.

Quare solaribus radijs euidentius est, certam atq; determinatam aliquã Lutheri doctrinam, quæ miraculosa celeritate Germaniam inundârit, ab Aduersarijs in omnem æternitatem ostendi nequaquam posse. *Non igitur à Domino, sed à Dæmone factum est istud, & est miserabile in oculis nostris.*

TERTIVM ARGV-
MENTVM.

Illius doctrina quantumvis felix propagatio non fuit miraculosa, quæ licet aliqua vera contineret, veris tamen etiam nonnulla falsa, impia, blasphema & heretica circa precipuum fidei articulum habuit admixta; & quidem eo ipso tempore, quo illa doctrina beneuo-
lentis-

Lutheri doctrina multis falsis fuit permixta, Igitur eã Deus non confirmavit miraculo.

lentissime à multis est accepta. Sed propagatio Lutheranismi fuit eiusmodi doctrinae propagatio, quæ licet aliqua vera contineret, veris tamen etiam nonnulla falsa, impia, blasphemata, & hæretica circa præcipuum fidei articulum habuit admixta, & quidem eo ipso tempore, &c. Ergo propagatio Lutheranismi non fuit miraculosa.

Maiores sua luce clarescit. Non enim satis est eum, qui se Orbis Reformatorem & Euangelistam Christi nominat, aliqua tantum vera docuisse, ad hoc, ut Deus totam illius doctrinam miraculo diuino confirmet: sed necesse est omnia, quæ ille pro doctrina fidei tradit, dum Reformatoris fungitur officio, ita vera esse, ut nihil prorsus er-

roris, nihil hæreseos contineant; alio-
 qui quis non Hæresiarcharū potuisset
 dicere, suam doctrinam tali miraculo
 confirmari? Nullus eorum fuit, qui
 non aliqua vera dogmata tradiderit;
 vt in Ario, Nestorio, Vigilantio, imò
 in ipso Mahomete manifestè vide-
 mus.

Sed & minoris probatio in expe-
 dito est; pro qua copiosa nobis sup-
 petit materia.

Nam I. articulum de *Libero arbitrio*
 esse præcipuum in Fide Christiana,
 ipse Lutherus testatur: *In cæteris (in-*
quit) articulis de Papatu, de Concilijs, In-
dulgentijs, alijsq; non necessarijs nugis fe-
renda est leuitas & stultitia Papæ, & suo-
rum. Sed in hoc articulo (de libero arbi-
trio) qui omnium optimus, & RERV
NOSTRARVM SVMMMA est, do-
lendum ac flendum est miseros sic insanire.
 Atqui de hoc ipso articulo Lutherus
 insanijt, doctrinamq; impiam, blas-
 phemam, & hæreticam eo ipso tem-
 pore, quo secundissimo cursu proue-
 heba-

Tomo 2.
 VVitteb.
 Lat. fol. 119.
 b.

hebatur illius Euangelium, tradidit, scripsit, & per orbem diuulgauit. Audite Lutherani & exhorrescite.

I. Nulli est, inquit, in manu sua quidpiam cogitare boni aut mali, sed omnia (ut *VViclefi* articulus *Constantie* damnatus rectè docet) de necessitate absoluta eueniunt: quod & *Poëta* voluit, quando dixit, *Certà stant omnia lege.* 2. Non sicut nos sed sicut ille (*Deus*) vult, viuimus, facimus, & patimur omnes, & omnia. 3. Quis audet negare, se etiam in malis operibus sæpius *COACTVM* aliud facere, quàm cogitauit? 4. Non est homo in manu sua etiam mala operans & cogitans: & verè *Apostolus* ad *Ephes. 1.* dixit: *Deus operatur omnia in omnibus.* Hactenus *Lutherus.* Quid frontem corrugatis *Lutherani*? Nihil affingimus vestro *Patriarchæ*: quæ scripsit, quæ docuit, quæ in publicam lucem emisit, vobis considerata proponimus.

Annon hæc est impia, blasphemæ, & hæretica doctrina, nos *COGI* ad peccandum? non esse in hominis po-

D s testate

In *Affertio.*
articul. anno 1520.
VVittebergæ, & anno 1521. *Basileæ* impressorū art. 36.

Tomo 2.
Lat. *VVitt.* fol. 118. 119. & 421.
Tom. 6.
Ger. *VVitt.* f. 516. a.

testate, etiam si vellet, abstinere à fur-
tis, ab homicidijs, ab adulterijs; sed
necessario necessitate absoluta, talia desig-
nari facinora? Cur ergo fures in pati-
bulum, latrones in rotam aguntur,
quando ita faciunt, sicut Deus vult, &
non sicut volunt ipsi? imò quando id
agunt, *quod Deus operatur in illis*; quod-
q; facere à Deo COGVNTVR? Et
quomodo Deus non est auctor scele-
rum (quemadmodum Calvinus do-
cuit, si COGIT nos etiam in malis ope-
ribus aliud facere, quàm cogitavimus? Ad
Deum enim referendam esse istam
COACTIONEM, seu NECESSITATIO-
NEM per se evidens est: cum Diabo-
lus tantam potestatem non habeat, ut
hominis voluntatem COGERE, vel *ne-*
cessitare possit. Ergo de Deo loquitur
Lutherus, quando ait *in malis etiam*
nos COACTOS aliud facere, quàm cogita-
vimus. Annon autem hoc est Deum
transmutare in Diabolum; eumq; o-
mnibus Sæculis tyrannis crudeliorem
iniustio remq; asserere? Hoc Luthe-
rus

Lutherus ex
Deo Dia-
bolum fa-
cit.

rus asseruit per eam ipsam annorum decadem, quâ sui Euangelij pedem tam granditer per Germaniam promouit.

Neq; locum habet calua illa prædicantium excusatio, quâ dicunt Lutherum solùm de *necessitate Infallibilitatis seu immutabilitatis*, ob infallibilem præscientiam Dei, esse locutum; non autem de *necessitate coactionis*. Nam I. expressè & sine ambiguitate dicit, *nos etiam COACTOS in malis aliud facere, quàm cogitauimus*. Ergo dicit nos etiam à *coactione* non esse liberos: ergo dicit etiam necessariò *necessitate coactionis* nos mala operari.

Excusatur
malè Lu-
therus.

II. Lutherus *necessitatem absolutam* asseruit, qualem damnauit in VViclefo Constantiense Concilium. Sed necessitas illa absoluta est necessitas independens: adeoq; necessitas antecedens, & voluntatem tanquam causa secum trahens, atq; necessitans, non autem sequens, &c. Ergo Lutherus asseruit eam necessitatem, quæ sit cau-

Lutherus
asseritor fa-
ralis abso-
lutæ neces-
sitaris.

sa peccati, siue iam necessitatem *coactionis*, vocet, siue non.

III. Eodem tempore Melanch-

Melanch-
thon in c. 8.
ad Rom. an-
no 1521. sic
scripsit.

Constat ex

c. 1 ad Rom.

Deū omnia

facere, non

permissiue.

sed potēter.

Ergo non est

cui frigidū

glossema

admitta-

mus; Deum

malaper-

mittere, nō

etiam face-

re. Hæc il-

le,

Luth. con-

tra Erasmi

de lib. arbi-

trio.

Luth. in E-

pist. præf.

annotat.

Philippi in

epist. ad

Rom.

thon, (Lutheri Absalon) disertè quo-
q; docuit, tūm in *Locis communibus*,
tūm in *Annotationibus* in Epist. ad
Rom. Deum peccatum non modo permit-
tere, sed etiam in nobis operari: & tam
propriè esse opus Dei adulterium Davidis,
ac proditionem Iudæ, quàm vocationem
& conuersionem S. Pauli. Item omnia
necessitate absoluta euenire. Sed hæc
vniuersa Lutherus ita approbavit, vt
diceret *Locos communes* Philippi esse
inuictum libellum; immortalitate & Ca-
none Ecclesiastico dignum: illo non esse me-
liorem librum post Scripturam sanctam.
Philippum verò ob *Annotationes* illas
non quidem D. Paulo præferendum,
sed tamen D. Paulo proximum esse: quæ
sanè encomia Luthero in mentem
non venissent, nisi ea, quæ Philippus
de libero arbitrio in his libris scripse-
rat, rectè scripta iudicasset.

Idem

IV. Idem confirmant & aliæ Lutheri sententiæ. *In rebus, inquit, quæ pertinent ad salutem, vel damnationem, [homo] non habet liberum arbitrium, sed captivus, subiectus, servus est vel voluntatis Dei, vel voluntatis Satanae.* & alibi. *In ijs quæ ad Deum pertinent, & sunt supra nos, homo nullum habet liberum arbitrium, sed verè est sicut lutum in manu figuli positus in mera POTENTIA PASSIVA, & non activa.* Item, *Deus nihil præscit contingenter sed omnia immutabili, æterna, infallibiliq; voluntate & præiudet, & proponit & facit. Hoc fulmine sternitur & conteritur penitus liberum arbitrium.*

Tom. 2.
VVitt. 1. at.
fol. 469. De
seruo arbitrio.

Tom. 6.
Lat. VVitt.
fol. 20. in c.
2. Genes.

In Libro de
seruo arbitrio.

Nec patitur Lutherus, ut quis dicat, Deum hoc vel illud præscire, quia futurum sit: non autem ideò futurum esse, quia Deus præsciat. Respondet enim mox Lutherus, *Scimus non ideò Ecclesiam venire, quia præscitur, sed ideò præsciri quia ventura est. Quid nobis cum ista præscientia?* Ergo aliter se habet præscientia Dei ad nostram voluntatem, benè vel malè operantem, secundum

Lutherus
obiectioni
respondet.

dum Lutherum, quam ad futuram Ecclipsin; ita vt non ideò Deus præsciat voluntatem nostram hoc aut illud operaturam, quia operatura est; sed ideò operatura sit, quia Deus præscit operaturam: vnde consequens est, *præscientiam Dei esse causam operationis nostræ*, à qua necessitatur voluntas nostra, seu benè, seu malè agamus. Annon hoc est Deum (qui cum sua præscientia idem est) Auctorem peccati statuere?

V. Ita Lutherum sensisse antiquam conficeretur Augustana Confessio, & illud nobis argumento est, quòd Lutheri posteros, qui sui parentis opera in tomis euulgarunt, ita puduerit huius impietatis, vt etiam non dubitarint *assertioni articulorum Lutheri falsarias manus inferre*, & illum horribilem articulum, (*omnia necessitate absoluta eueniunt sicut VViclefi articulus Constantiæ damnatus rectè docet*) expungere; & loco illius alia verba inferere; ne scilicet vel nobis Catholicis, vel

ipsis

Lutherani
Lutheri
textum cor-
ruperunt,
egregio sci-
licet can-
dore.

ipsis Lutheranis tam pudenda huius noui Euangelicæ doctrina innotesceret. Sed imposturam patefaciunt exemplaria anno 1520. & 1521. impressa; quorum nonnulla adhuc apud Catholicos asseruantur.

Ex his clarissimè patet, Lutherum eo ipso tempore, quo Lutheranismus perniciosissimo pegaso Germaniam peruolitauit, & (vt ipse Lutherus supra gloriatus est) tantam hominum multitudinem à *Papatu abstraxit*, impiam, blasphemam, hæreticam, & præcipuo Fidei articulo repugnantem doctrinam tradidisse; vt planè impudens censendus sit, qui Deum in Luthericæ doctrinæ confirmationem diuinum edidisse miraculum asseueret.

Ipsæ sanè Lutherus apertè fatetur eum pro hæretico palam habendum, fugiendumq; cum omni doctrina sua, qui negare ausit publicum fidei articulum: & propterea à Zvvinglio nullam caput Christianæ Religionis rectè doceri ait. Cum ergo quoq; Lutherus, vt iam vidi-

Quo tempore maxime Lutheranismus propagatus fuit, negauit Lutherus liberum arbitrium.

Tom. 2.
Ger. VVitt.
f. 390 b.
De cœna
Christi cō-
tra Zvving-
lium.

mus,

mus; negauerit *omne liberum arbitrium*, dixeritq; cum Melanchthone Deum peccata non solum *permittere*, sed etiam *facere*; quod perinde est, ac si dicat; Deum non esse Deum, adeoq; neget notissimum fidei articulum; profectò Lutherus suomet iudicio *pro heretico habendus fuit, fugiendusq;* cum *omni sua doctrina*; eo ipso tempore, quo felicissime Lutheranismum propagauit. Quare omninò procul abfuisse ab ista Reformatione diuinum miraculum putandum est. *Neg;* à Domino, sed à Dæmone factum est istud, & est miserabile in oculis nostris.

Plura Lutheri dogmata à Christiana fide aliena.

Ne tamen dicant Lutherani, nimium nos premere Lutherum, & ob vnicum tantum errorem in illum seueriorem, quàm par est, sententiam pronunciare; Ecce tibi! plura Lutheri dogmata, partim Ethnicæ, partim Turcicæ, partim Iudaicæ, quàm Christiana fidei propinquiora.

I. Ait

I. Ait hoc esse portentum doctrinæ, in *Sterquilinio Romanorum decretorum* natum, si dicas, *essentiam Dei nec generare, nec generari*. Et alibi. *Magister sententiarum non satis rectè docuit, Essentiam in diuinis nec generare, nec generari, &c.* Quid ais Luthere? Ergo essentia in diuinis generat & generatur? Qua ratione igitur in Deo non duæ sunt Deitates? Cum enim etiam à Lutheranis concedatur, & per se euidentis sit, nihil generare seu producere seipsum; Nonne si essentia in diuinis generat, necesse est illam realiter distinguere ab ea essentia, quæ generatur? ergo duæ sunt essentiæ. quomodo igitur est vnus tantummodo Deus? Estne hoc Christianè de Deo sentire?

Tomo 2.
Lat. V Vitt.
fol. 190. b.

Ex Lutheri dicto sequitur Deum non esse vnum.

II In eundem censum adscribit Lutherus etiã hanc Catholicorum assertionem, quã dicimus; *Animam hominis esse immortalem*. O bestia! si anima tua Luthere mortalis est, nonne te mortuo, & ipsa in nihilum abiit?

Ibid.

Lutherus irridet eos, qui dicunt hominis esse immortalem animam.

E

Quid

In Epist. i.
ad Corinth.
c. 15.

Quid ergo differs ab Arcadico pe-
core? Quid à porco? certè iam non
miror, cur alibi dixeris: *discipuli nostri*
sicut credunt, ita viuunt: sunt & manent
sues; credunt sicut sues; & sicut sues mo-
riuntur. Nimirum à Magistro suo di-
dicerunt, animam hominum perin-
de, vt porcorum, vnà cum corpore
interire.

Tom. 6.
Lat V Vitt.
in cap. 27.
Genesis fol.
403. a. §. 3.
Fides diui-
na apud Lu-
therum est
opinio seu
incerta &
fluctuans
cognitio.

III. Ita Lutherus diuinam fidem
definit, *Fides, & eius virtus est cordis*
cogitatio, seu, vt ita dicam, opinio, qua
fertur in id, quod nihil, quod impossibile,
& absurdum est. Generis loco poni-
tur *Opinio*; quæ est habitus incertus,
& cum formidine oppositi con-
iunctus. Credidit ergo Lutherus ita
Trinitatem, Incarnationem, & vitam
æternam, vt non sine tacito animi re-
morso timuerit, ne fortè verum non
sit, quod credidit. Videtis Luthera-
ni, quali fide præditus fuerit Euange-
lista vester? Deinde si Fides fertur in
id, quod est *nihil, impossibile, absurdum,*
nonne hinc sequitur Deum trinum
& vnum,

& vnum, Incarnationem filij Dei, & cæteros fidei nostræ articulos nihil esse? impossibile esse? absurdum esse?

Quis ergo Lutheranorum Deum a-

mabit? quis Christo pro nobis in Cru- Lutherus
Turcis in
credendo
affinis.

ce passo gratias aget, si hæc omnia sunt *nihil, absurdum & impossibile*? An non hîc dexteram cum Turcis atq; Iudæis iunxit Lutherus, quibus itidē talia nihil aliud apparent, quàm *Nihil? quàm impossibile? quàm absurdum?*

Neq; dicas Lutheri mentem solūm fuisse, talia Intellectui seu *Rationi* nostræ apparere *nihil, impossibile, & absurdum*.

Verba enim Lutheri clara sunt; Lutherus
contra E-
rasmum in
epistola ad
Amsdorff.
Tom. 2.
Lat. V Vitt.
1546, fol.
528. b. & contra illum eadem regulā vti possumus, quā ipse præscripsit contra Erasmus; dum ait: *verba suspecta hostium contra ipsos interpretanda esse*. Falsum præterea est, talia omnia *Rationi* nostræ *Nihil, impossibile, & absurdum* apparere.

Si enim hoc ita esset, omnino *Ratio* tale obiectum respueret & repudiaret: & meritò; nam quis *nihilum, quis impossibile, quis absurdum* cre-

dat, & infectetur, nisi fatuus? Et paulò post addis: *Ita cum dicit Erasmus; Petrus Christum appellat virum, Deum tacet: damnandus est Arianae sententia & haereseos.* Ergo & tu Luthere, cum ais, *divinitatem Christi posse pati*, damnandus es Eutychianæ seu Seuerianæ sententiæ & haereseos: quia poteras hoc insidiosum verbum in re summa omittere, & religiosius loqui.

Lutherus à
seipso va-
pulat.
In cap. 3.
Epist. ad
Galat.

Sed rursùm mihi occinis, sanctos Patres etiam ita locutos. *Respondeo,* quid tibi Luthere iam cum Patribus, quos aliàs tam indignè, tam impudenter contemnis? Deinde nonne tu alio in loco dicis: *Idem cum duo faciunt, in altero laudatur, in altero vituperatur?* cur hoc? quia alter vt hæreticus, mente vulpina, & ad nocendum paratâ, alter vt Catholicus, mente sincera, & potiùs casu, quàm ex proposito id facit, neminem cupiens inducere in errorem: prioris generis fuit Lutherus, posterioris S S. Patres.

Quare omninò de Luthero, *ita simplici-*

pliciter iudicandum est, sicut loquitur. Si loquitur Arianicè, iudicetur Arianus: si Eutychianisticè, iudicetur Eutychianus; Si deniq; porci instar aut asini loquitur sordidè & asininè, vt facit creber- rimè, etiam porcus & asinus iudice- tur Lutherus. Nec immeritò, quia qualem sententiam in Erasimum tulit, talem quoq; in ipsum pronunciamus.

Ita Lutho-
rus in Eras-
mum, nos
in Lutherū.

IV. Etiam huc spectant, quæ alibi partim de Christo, partim de Deo, impiè scripsit. Videlicet Christum in passione in periculum maledicendi Deo venisse; atq; inter laudes & blasphemiam fluctuasse. Item, Christum in horto eiusmodi timorem habuisse, vt disputaue- rit anxie secum, adeoq; dubitauerit, an illi Deus sit propitius. Deniq; ait, iniuriā bo- nis viris (Antropomorphitis scilicet, qui Deo, quā Deus est, corporca mē- bra attribuebant, adeoq; Deum cor- poreum asseriebant) factam esse, quòd damnati sint erroris. O Christe, tu ta- lem prophetam ad mundi Reforma- tionem miseris?

Tom. 3.
Lat. V Vitt.
in Psal. 21.
vel 22.

Tom. 1.
Ger. V Vitt.
fol 480. a.
super 1. epi-
stol. Ioan-
nis.

In cap 1.
Genesis.

E 3

VI. Ait

Tomo 5.
Ger. V Vitt.
fol. 95. a. §.
6.
Lutherus
viam ster-
nit ad Tur-
cismum.

V. Ait Lutherus. *Quia Abraham habuit duas uxores, & alij sancti viri longe plures. Certum est autem omnia illa externa opera, quæ in V. T. antiqui Patres gesserunt, libera esse debere, non interdicta. Verbi gratia: Circumcisio sublata est, sed non ita, ut peccatum sit, si Circumcisio suscipiatur, sed erit opus liberum, nec malè, nec bonè factum. Idemq; dicendum de esu agni paschalis, & id genus alijs; hac tamè cautione, ne fiant iustificationis titulo aut opinione. Quid? Ergo Christianis plures uxores ducere liberum est? Est omninò secundum quintum Euangelistam Lutherum. Hinc eodem loco mox disertis verbis subiungit. Prohibitum non est, ut unus vir non plures habeat uxores quàm unam. Neq; hodie id vetare possem, sed suadere non vellem. Perinde, ac si quis ignem stramineo tecto, aut pulveri sulphureo iniiciat, & dicat; Nollem accendi. Annon suadet, qui hominibus aliàs ad omnem licentiam satis effusus ait hoc liberum esse, & citra noxam fieri posse? Certè hanc*

hanc Lutheri doctrinam ita probauit *Philippus Landgravius Hassiæ*, vt sibi quoq; *Patriarchissare*; binasq; simul uxores, alteram Principem natam, Equestris loci alteram habere permitteret, quamquam eo pacto, vt prior tantum hæredes & successores in Principatu gigneret, essetq; veluti *Sara Abrahamæ*: posterior verò velut *Agar Ismaëles* duntaxat produceret à paterna hæreditate excludendos. Quam rem cum ei Catholicus Princeps *Henricus Dux Brunsvicensis* probri causâ obiecisset, puduit quidem Lutherum se auctore id factum confiteri, tametsi nihil dubitare se ostendit, quin Landgrauio sui facti rationes constent. *Landgravius enim* (inquit Lutherus) *satis ipse suam rem sapere nouit, & secum habet homines eruditissimos, qui etiam sine me factum sui Principis tueri poterunt, &c.*

Tome 7.
Germ. l. en.
aduersus
Hans
VVorft fol.
438, a. 5. 32

Eandem suam de Polygamia sententiam etiam patefecit Lutherus in disputatione de Bigamia Episcoporum.

Tom. 1.

Ger. V Vitt.

propos. 62.

& seq.

vbi isthæc scribere non erubuit. *Nota sunt iura Mosaica de fratrīs defuncti uxore; & de filia corrupta, inuito Patre, quæ cogunt plurimum esse vxorum virum: quæ non magis sunt abrogata, quàm reliqua omnia, id est, libera, nec prohibita, nec præcepta.* Potest ergo secundùm Lutheri opinionem frater vxoratus ducere vxorem sui fratrīs, sine liberis defuncti, vt fratri suo semen suscitet. Potest quoq; ille maritus, qui filiam alicuius oppressit, oppressam ducere, & ad primam vxorem alteram adiungere. Quis Iudæus vel Turca in his Luthero non manibus & pedibus subscribat?

VI. Sed neq; ista à Turcismo aut Iudaismo sunt admodum aliena. 1. Ex Litanij publicis exturbauit Lutherus vsitatissimam illam precationem. *Sancta Trinitas vnus Deus, miserere nobis.* 2. Hanc vocem Latinam *Trinitas*, & Germanicam *Dreysaltigkeit* sæpiùs momordit & arrosit, & vtramq; sublatam voluit. 3. Vocẽ *ὁμοῦσος* id

(id est, consubstantialis) vehementer odit. 4. Nomen Hebraicum יהוה EL, (quod *Deum* significat, & Christo Isaia 9. tribuitur) in aliud transformavit; & nequiter Ecclesiae telum aduersus Arianos & Iudæos pro Christi diuinitate eripere conatus est. 5. Ex biblijs suis 1. Ioannis 5. luculentissimum illud contra hæreticos testimonium de sanctissima Trinitate (*Tres sunt, qui testimonium dant in celo. Pater, Verbum, & Spiritus S. & hi tres unum sunt*) penitus extrusit & obliterauit. 6. In epistola ad suum in Apostasia sodalem *Langum* talia scribere non erubuit. *Mea sententia est, liberum esse iudicialia, sicut & ceremonialia Mosi seruare, sicut & Philippus in suis Locis sentit. Poterit igitur, cui lubet, Mosaicam politiam instituere; poterit circumcidi: poterit Iudaica festa celebrare, & sabbatum loco Dominicæ, vel vnà cum Dominica die celebrare.*

Lutherus
Turcico
Imperatori
merito fuit
charus.

Tom. 2.
Lat. Epist.
fol. 74. b.

VII. Quàm orthodoxè senserit
E 5 de

In libro de
captiuit.
Bab.

In Lutheri-
stica Eccle-
sia potest
esse baptis-
mus in Dia-
boli nomi-
ne collatus.

Tom. 2.
Lat. VVitt.
In libro de
priuata
missa & vn-
ctione sa-
cerdotum.

de Sacramentis Lutherus, ista doce-
bunt. 1. *Non dubitem, inquit, si quis in
nomine Domini baptismum suscipiat, etsi
impius minister non det in nomine Do-
mini, verè baptizatum esse in nomine Do-
mini.* Quid si ergo minister tingeret
aliquem in nomine Diaboli; ille ve-
rò in nomine Domini baptismum
susciperet, valeretne baptismus? Ita
profectò; si vera sunt quæ Lutherus
cecinit. Satis enim est eum, qui bapti-
zatur, Baptismum in nomine Do-
mini suscipere; esto non in nomine
Domini à Ministro conferatur.
*Hinc cessat otiosa contentio, qua de
forma baptismi litigant; inquit Lu-
therus. O detestabilem Germaniæ
Reformatorem! 2. Si diabolus in Ec-
clesia in specie hominis administrasset Sa-
cramenta Baptismi, Eucharistie, & absol-
uisset à peccatis, esset verus Baptismus, ve-
rum Sacramentum corporis & sanguinis
Christi, vera absolutio, dummodo iuxta
Institutionem Christi tali munere funge-
retur. Ita cogeremur fateri, inquit Lu-
therus.*

therus. O nigerrimum Sacramento-
rum Lutheranorum ministrum! 3.
*Sacerdos in nouo testamento, inquit Lu-
therus, non fit, sed nascitur; non ordina-
tur, sed creatur. Nascitur verò non carnis,
sed spiritus natiuitate, nempe ex aqua, &
spiritu S. in lauacro regenerationis; suntq;
prorsus omnes Christiani sacerdotes. &
infra. Tertium officium sacerdotale est
consecrare seu ministrare sacrum panem
& vinum, &c. dicimus & hoc officium
esse omnibus commune, perinde ac sacer-
dotium. Ergo & mulieres possunt cœ-
nam Lutheristicam consecrare, &
triticeum bolum distribuere. O sa-
cerrimam cœnam!*

II X. Etiam pulcherrima hæc do-
cumenta de bonis operibus Luthe-
rus posteritati reliquit. *Summa ars &
sapientia Christiana est, (inquit) nescire
legem, ignorare opera, & totam iustitiam
actiuam. Item. Caueamus à peccatis, ma-
ximè ab operibus bonis, solamq; promissio-
nem Dei attendamus, & fidem. Ipsa enim
breuis est perfectio; nec aliqua lex requiri-*
tur.

In libello
de institu-
endis mini-
stris ad Se-
natum Pra-
genslem,

Luth. in ar-
gumento
epist. ad Gal
1. edit.
In serm. de
nouo Te-
stam.
In Lib. de
captiuit.
Babylon.
tit. de Ba-
ptismo.

In serm. de
piscat. Pe-
tri.
Tom. 1.
Lat. Ienæ
fol. 488.

In assert.
art. 32.
In resolut
contra Ec-
cium.
In postilla
domestica
editionis
Torgensis,
Tom. 1.
Epistol. ad
Philippum,
Ienæ edito-
re Aurifa-
bro.
Comment.
in c. 17 Io-
an. tom. 4.
Ger. V Vitt.

*tur, nec opus; imò & legem proscindit &
opus. Rursus. Baptizatus etiam volens
non potest perdere salutem quantiscunq;
peccatis, nisi nolit credere: nulla enim pec-
cata eum possunt damnare, nisi increduli-
tas sola. Iterum. Non operibus, sed nu-
da fide indigemus, &c. Fides nisi sit sine
ullis etiam minimis bonis operibus, non
iustificat, imò non est fides. Opus bonū opti-
mè factum, secundum misericordiam Dei,
est veniale peccatum, mortale secundum
iudiciū Dei. Iustus in omni opere bono pec-
cat. Non credere in filiū unigenitū, id uni-
cum & solum peccatū est in mundo, propter
quod mundus iudicatur. ESTO PEC-
CATOR, & PECCA FORTITER,
sed fortius fide & gaude in Christo. Suffi-
cit quod agnouimus Agnum, qui tollit pec-
cata mundi. Ab hoc non auellet nos pecca-
tum, etiamsi MILLIES MILLIES
uno die FORNICE MVR & OCCI-
DAMVS. Deniq; ait Lutherus. Nos
ita dicimus, quod veri & germani sancti
debeant esse fortibus & atrocibus peccatis
obnoxij, ac tales etiam manere, quos non pu-
deat*

deat orare, Dimitte nobis debita nostra &c.

Hæc, & longè plura his non ab-
similia, docuit, tradidit, scripsit, & ubi
occafio fuit, Stentorea voce declama-
uit Lutherus, per illud ipsum tempo-
ris interuallum, quo Euangelium S v-
v m tam feliciter, tam celeriter, tam
latè Germanico populo instillauit, &
adhuc esse aliquis potest tam stolidè
infanus, qui credat à Deo in huius
tam detestandæ, abominandæ & exe-
crandæ doctrinæ approbationem di-
uinum perpetratum esse miraculum?
O Germania, Germania! cur pateris
te tam turpiter decipi? *Non à Domino,*
sed à Dæmone factum est istud,
& est miserabile in oculis no-
stris.

Q V A R T V M A R G V.

M E N T V M.

Si hoc censendum est mira-
culum, in confirmationem Lu-
theristicæ doctrinæ à Deo edi-
tum,

tum, quòd illa doctrina inter plurima obstacula, tam magnũ hominum numerum à Papatu abstraxerit, & tam velociter diffusa per Germaniam fuerit; tum fas quoq; erit dicere, precipuas hæreses, quæ olim fuerunt, & ex parte etiam nunc sunt, fuisse simili illustratas a Deo miraculo; nec minùs, quàm Lutheranismum, pro veris Religionibus habendas. Sed consequens est absurdum, & Lutheranis repugnat; Ergo & antecedens.

Probatur sequela Maioris. Nam ex indubitatis historijs constat, eas plerumq; hæreses, quæ rem Christianam maximis cladibus affecerunt, felicissimum nihilominùs habuisse progressum,

sum, innumerasq; sæpè prouincias, & amplissima regna incredibili velocitate peragrasse; tantumq; exigua morâ temporis occupasse mortaliū numerum, vt cum illo comparati Lutherani vix manipulus censendi sint. Ergo eodem iure poterant de miraculo in suæ doctrinæ gratiam edito gloriari, quo Lutherani gloriantur.

Neq; operosum est antecedens exemplis demonstrare. Annon immanis Manichæorū hæresis fuit, quam circa annum Christi ducentesium sexagesimum, illud omnium suppliciorū reum caput *Manes* ex Auerni faucibus excitauit? Et tamen quàm citò, quàm latè, perniciosissima illa pestis diffusa est? quæ adeò tenaces struxit laqueos, vt quos semel illis implicuisset, sese eximere faciliè haudquaquam possent: In quem finem suos in diuersas orbis partes misit Doctores, qui ad alliciendos homines maxima pollicerentur. Quænam illa? S. Augustinum, qui hanc ipsam hæresin

Manichæismi proclitus propagatio.

Lib. de vti-
litate cre-
dendi. c. 1.
ad Hono-
raturum, &
lib. 3. Con-
fess. c. 6. &
lib. 5. c. 6.

hæresin non primoribus tantum la-
bris degustauit, audiamus. *Quid me
aliud cogebat, inquit, annos ferè nouem
spreta religione, quæ mihi puerulo à pa-
rentibus insita erat, homines illos sequi,
ac diligenter audire, nisi quod nos super-
stitione teneri, & fidem nobis ante orati-
onem imperari dicerent: se autem nullum
premere ad fidem, nisi prius discussa & e-
nodatâ veritate? Quis non his pollicita-
tionibus illiceretur, præsertim adolescentis
animus cupidus veri?*

Tractatu 1.
in Ioannem
c. 1.

His verborum illecebris, & curio-
sis interrogationibus propè nescien-
tes, eosq; innumeros irretiebant;
quemadmodum itidē S. Augustinus
iucundo exemplo, quod in Africa ac-
cidit, demonstrat. *Nescio quis [inquit]
tædium patiebatur à muscis. Inuenit illum
Manichæus tædio affectum: & cum dice-
ret, se non posse pati muscas, & odisse ve-
hementer illas; statim ille. Quis fecit has?
Et quia tædio affectus erat, & oderat illas,
non ausus est dicere, Deus fecit illas. Erat
enim Catholicus. Ille statim subiecit. Si*

Deus

Deus illas non fecit, quis eas fecit? plane, ait ille, ego credo, quod Diabolus fecit muscas. & ille statim. Si muscam diabolus fecit, sicut te video confiteri; quia prudenter intelligis; apem quis fecit, quæ paulò amplior est musca? non ausus est ille dicere, quia Deus fecit apem, & muscam non fecit: quia res erat proxima. Ab ape duxit ad locustam; à locusta ad lacertam: à lacerta ad auem; ab aue ad pecus; inde ad bouem; inde ad elephantem; postremò ad hominem, & persuasit homini, quia non à Deo factus est homo. Ita ille miser, cum tedium passus esset à muscis, musca factus est, quam diabolus possideret. Hæc S. Augustinus. Atq; his & similibus machinamentis & artibus, suaui loquentia præsertim, & simulata humilitate effectum est, ut eo veneno Manichæi non maximo tempore totum propemodum Orbem infecerint: vti testatur Cæsar Baronius Tomo 2. Annalium, Anno Christi supra ducentessimum septuagesimo septimo. Eant nunc Aduersarij, & dicant Lutheranismum per cele-

Quomodo
Manichæ-
us per mu-
scam ani-
mas capta-
uerit.

Arianismi
velox &
ampla pro-
pagatio.

rem sui propagationem fuisse diuino miraculo comprobatum.

Quid iam de Arianismo dicemus? Totus pænè mūdus se huic errori opposuit, & tamen totus pænè mundus Arianus factus est, antequam se esse animaduerneret. Quantus sanctissimorum doctissimorumq; Athletarum exercitus in acie stetit contra teterriam hanc beluam, fortissimeq; in Nicæno campo pugnavit, & tamen adhuc cornua erexit, dentes exeruit, & non modò Orientem, sed & Occidentis partem mira felicitate velocitateq; miserandum in modum deuastauit; ita, vt nec ipse terror Orbis, & verè Magnus Imperator Constantinus, vnum hunc Arium potuerit coercere. Num idcirco Arianismum claruisse miraculo diuino vociferabimur? Absit. *Non à Domino, sed à Dæmone factum est istud, & est miserabile in oculis nostris.*

Ad Mahometis quoq; doctrinam
venia-

veniamus. Is cum & à Dæmone exagitaretur, & comitiali morbo laboraret, uxorem suam ita demulfit, vt diceret, se ad conspectum archangeli Gabrielis ita concidere. In cuius rei opinione confirmata vxor fuit à pseudomonacho quodam Ariano. Id vbi non multò post apud alios quoque innotuisset, credi cœptum est eum prophetam esse. Accurrerunt igitur ad illum Iudæi, quibus circumcisionem permittebat: accurrerunt & Christiani, quibus Christum esse filium Dei concedebat, sed creatum, & ex Maria sine semine generatum. Accurrerunt & Manichæi, in quorum gratiam asseruit, nequaquam Christum cruci fuisse affixum, sed vmbra Christi. Accurrerunt ex singulis Religionibus & sectis permulti: quia de singulis aliquod dogma assumpsit, vt omnium sibi beneuolentiam conciliaret. Fortissimus autem bolus, quem vniuersis obiecit, voluptas carnis fuit & vxorum multitudo. Hac fraude ef-

Videatur
Baronius
tomo 8. an-
nal. Anno
Christi 630.

Mahome-
tismi facilis
propagatio.

fecit, vt breuiffimo tempore longè plurimi eum per Arabiam fequerentur. Quibus viribus cum fe auctum vidiffet, tùm demum etiam armis propagare perfidiam fuam eft aggreflus, eoq; (proh dolor!) peruenere eius pofteri, vt Mahometanos iam in Germania noſtra, & in viſceribus Romani Imperij videamus. An nobis hîc de tam celeri Mahometiſmi propagati-
*one exclamare licebit, Miraculum, mi-
raculum?* Neq; ipſi Lutherani hoc concedent: & tamen Lutheranifmi propagatio huic non multum abſimi-
lis fuit, vt infra oftendemus. *Igitur
non à Domino, ſed à Dæmone factũ*
eſt iſtud, & eſt miſerabile in o-
culis noſtris.

Pari modo de Caluinifmo poſſu-
mus ratiocinari, quem omnes ſciunt
oppidò fauentibus Zephyris, volucri-
q; curſu non modò per Galliam &
Angliam, verùm etiam per Hollan-
diam, & non minimam ſuperioris
Germa-

Germaniæ partem, primò statim sui exortu, feliciter sese agitasse, suaq; illic tentoria fixisse; quantumvis acriter & Catholici, & ipsi Lutherani huic Sectæ obsisterent, ut planè Lutheranismò celeritatis & amplitudinis palmã præripuisse Calvinismus videatur.

Equidem si miraculum est, (vti cum Luthero Lutherani iactant) plurimos à Papæ disciplina abducere: plurimos abduxit Calvinus. Si miraculum est è Monasterijs ad incestas nuptias euocare Monachos, & Deo sacratas Virgines, plurimos plurimasq; euocavit Calvinus. Si miraculum est spoliare & euertere Catholicorum templa, deijcere imagines, concremare Sanctorum reliquias; spoliavit & evertit templa plurima Calvinus: deturbavit ingentem imaginum numerum Calvinus: concremauit, & in aquas præcipitavit celeberrimorum Sanctorum veneranda ossa & cineres Calvinus. Summa: quid fecit Lutherus, quod non eadem celeritate

fecerit in hoc genere Calvinus? Cur ergo miraculū fuerit, quod Lutherus fecit, & non sit miraculum, quod fecit Calvinus? si autē miraculū quoq; fuit, quod Calvinus fecit, cur Lutherani hæreseos damnant, quod docuit Calvinus? nū potest ea doctrina hæretica esse, cui Deus per cæleste prodigiū testimoniū perhibuit veritatis? Videant igitur Lutherani, quàm misero, quàm morbido, quàm vermiculoso gloriantur miraculo, quo nulla pænè hæresis, nullus error non potest gloriari; quod adeò nihil admirabilitatis habet, vt audacter libeat dicere; miraculum potius illud existimandum esse, quòd Lutherus Euangelium suum non ad multò ampliores terminos dilatauerit. Nullius enim rei est copiosior prouentus, & celerior plantatio, quam vitiorum & falsitatum.

Inter falsitates autem de principatu certare Hæresin, nemo est, qui negatum ire meritò possit. Non est igitur magis mirum, si tempore modico magna incrementa capiat Hæresis,

quàm si videas per æstatem infelicis lolij, quàm sanæ frugis segetem esse vberiore. Hæresis pestifer morbus est, & admodum venenosus, qui in proximum quemq; transilit, & o quàm paucis mensibus multos dat neci? Apud Iulium Capitolinum legimus rem horroris plenam, quæ accidit sub M. Antonino in Seleucia.

Cum enim in templo Apollinis aurea quædam arca à militibus Vidiij Cassij, auidioribus in prædam fuisset aperta, fætidus egressus halitus non modò Babyloniam totam, sed & Par-

Refert Ludouicus Scptalius in problema-
ta Aristote-
lis sect. 1.
probl 7.

thos, ac Orbem vniuersum pestilen-
tiâ ita affecit, vt exiguo temporis
spacio tertiam humani generis par-
tem absumpserit. Istud corporum pe-
stis potuit; quid non possit animorû,
cui tot, tamq; multiplices transitionis
& contagij viæ patent? vnde meritò
Timotheum suum tam sedulò D.

2. Timoth.

Paulus cauere iussit *sermonem eorum*,^{2.}

qui docent contraria Veritati: quip-
pe qui *veluti Cancer serpit*, quem vix

caue-

cauemus, etiam cum maximè caue-
mus. Atq; hoc ipsum est, quod Serua-
tor noster nobis pro indicio errorum
& seductionis reliquit, quando dixit.

Matth. 24.

*Multi pseudoprophetae surgent, & seducant
multos: & quoniam abundabit iniquitas,
refrigescet charitas multorum. Quare
nullum fuit diuinum miraculum ista
tam velox Lutheranismi propagatio:
neque à Domino, sed à Dæmone fa-
ctum est istud, & est miserabile
in oculis nostris.*

QVINTVM ARGV.

MENTVM.

*Si hæc tam expedita & ve-
lox Lutheranismi propagatio
est habenda pro diuino miracu-
lo, quo Deus Lutheri doctri-
næ robur & firmitatem addere
voluerit: tunc etiam Catholi-
ca Romana fides gaudet tali
miracu-*

*miraculo: nec minùs, quàm
Lutheri doctrina, diuinitùs est
approbata. Sed consequens re-
pugnat Aduersarijs. Ergo &
Antecedens.*

Probatur Maioris sequela. Toto Orbe aduersùs omnem impudentiã testatissimum est, æquali temporis spatio à S. Francisco Xauerio, alijsq; Catholicis sacerdotibus, per Iaponiam, perq; vtramq; Indiam, tam Orientalem, quàm Occidentalem, per Africam, per Americam, longè plures & ampliores prouincias, maioremq; hominum numerum ab idolorum cultu & superstitione ad Pontificiam Romanam Ecclesiam fuisse traductum, quàm ad Lutheranismum sint à Papatu abducti; idq; sine vi, sine armis, & quidem inter grauissima, quæ à Barbaris obijciebantur obstacula. Ergo si Lutheristica doctrina ob eam causam miraculo gloriatur, multò magis

illo honoris titulo Catholica doctrina poterit gloriari. Antecedentis veritas tot habet publica testimonia, quot extant grauissimorum, & fide dignissimorum virorum de rebus Indicis & Iaponicis scripti, atq; in aper- tam lucem editi commentarij. Vni-
 cus S. Franciscus Xauerus non nisi decennij spacio Catholicæ Ecclesiæ plurima centena millia hominum ag-
 gregauit. Trauancoridis regnum præ-
 nè totum conuertit. In Insulis Mauri,
 Maluci, & Amboini, re Christianâ
 præclarè gesta innumeros Christo lu-
 crificat, nonnunquam vno mense vl-
 tra decem millia sacro Baptismate lu-
 strauit: & extant litteræ illius inde
 scriptæ, quibus significauit, sperare se
 eo anno plus quàm centum millia
 Christianorum esse facturum. Idem
 quoq; Iaponiæ amplissimum regnum
 Euangelicæ lucis splendore illustra-
 uit, Regemq; Bangi potentissimum,
 cum magna subditorū parte Christo,
 & eius in terris Vicario Romano Pon-
 tificij subiecit.

Maffei-
 us rerum in
 Oriente ge-
 starum cō-
 mentario
 fol. 6. & 7.
 Thomas
 Bozius de
 signis Ec-
 clesiæ lib. 4.
 signo 6. c.
 2. & 3. &
 alii.

Quid

Quid iam de alijs Catholicis sacerdotibus dicam? quorum alij in Mexico, alij in Philippinis Insulis, alij in Peru, alij in Brasilia, alij in regnis Abyssinorum, Manopatamæ, Melindæ, Quiloia, Cefalæ, Mozambiquæ, alij in alijs vastissimis regionibus breuissimo tempore Christi notitiam mirificè amplificarunt, & innumerabiles hominum myriades Ecclesiæ Romanæ Catholicæ associarunt. Dicite iam Lutherani, suntne isthæc facta per diuinum miraculum? si annuitis; Ergo Pontificia Ecclesia est vera Ecclesia; cum illius doctrinam Deus comprobauerit miraculo. Si autem miraculum esse negatis, nonne vobismetipsis horrendum colaphum infringitis, & Lutheranismum vestrum laude miraculi spoliatis? Cur enim vobis potius, quàm nobis miraculum attribuendum sit, quando magis apud nos, quàm apud vos reperitur, quod speciẽ miraculi gerit? Quid igitur superest, nisi vt de vestro miraculo ipsi canatis.

canatis. Nō à Domino, sed à Dæmone factum est istud, & est miserabile in oculis nostris.

SEXTVM ARGV-

MENTVM.

Illud non est habendum pro diuino miraculo, quod per seipsum, absque Dei singulari ope facillimum fuit. Sed dilatio tam ampla, tamq̃, velox Lutheranismi per seipsam, absque Dei singulari ope, fuit facillima. Ergo non est habenda pro miraculo diuino.

Maiores est notissima. Minorem probo. Dilatio nouæ doctrinæ, quâ laxatis cupiditatum carnalium frenis, homines ab arctiore & molestiore, ad liberiores & suauiores vitam ducuntur, per seipsam, absq̃; singula-

ti Dei ope, facillima est; præsertim apud eos, qui sua sponte sunt ad nouitates recipiendas propensi & inclinati. Sed Lutheranismi dilatatio tam ampla, tamq; velox, fuit dilatatio nouæ doctrinæ, qua laxatis cupiditatum carnalium frenis, homines ab arctiore & molestiore ad liberiores & suauiores vitam ducebantur; & quidem apud eos, qui suâ sponte sunt ad nouitates recipiendas propensi & inclinati. Ergo fuit per se ipsam absq; singulari Dei ope facillima.

Maiores iterum est euident. Quid enim optatius plerisq; quàm **NOVITAS**? Athenienses **NOVA NOVA** identidē in foro sciscitabantur. Iudæi, & vel maximè Reges eorum **NOVOS** suspiciebant suscipiebantq; auidissimè prophetas, veteribus verisq; neglectis; vt in ~~Omnia~~^{Achab} apparet. Xerxes Persarum Rex adeò *Novitates* adamabat, vt etiam præmium proponeret illi, qui *novas* voluptates inuenisset. In summa, **NOVITAS** maximam semper

NOVITAS
mater hæ-
resum.

Cicero in
Tusc. qq.
lib. 5.

1. Timot. 6.

Tomo 10.
VVitt. Ger.
fol. 440. b.

pervim habuit homines à virtutis, & veritatis tramite abducendi. Vnde etiam D. Paulus Timotheum vitare iubet profanas vocum NOVITATES. Quare facillimi negotij res est doctrinam aliquam NOVAM diffundere; quod exemplo Arianismi possumus comprobare, & quidem Lutheri ipsius verbis. *Arius* (inquit) *cum spargeret venenum suum in mundum, magno applausu acceptus est; quia afferebat aliquid NOVI, hactenus non auditum in mundo. Talia ferè initia omnium Hæresion fuerunt. Obuijs vlnis accepit eas mundus, & sic admiratus est, ac si priores Doctores non fuissent puri.* Hæc Lutherus de Novitate doctrinæ, quæ si per se iam potens est, quomodo non potentior erit, si etiam illecebrosa sit, & ad licentiam ac voluptates viam sternat?

Iam etiam minorem probamus, quæ ex tribus partibus constat: I. Lutheranam doctrinam fuisse *novam*. II. Eos quibus illa proposita est, fuisse suapte sponte propensos ad NOVITA-

TES.

TES. III. Doctrinam Lutheri quoq;
fuisse talem, quæ homines ab arctiore
ad voluptariam vitam traduceret.

Ad primum quod attinet, iam su-
pra luculenter ostendimus ipsum Lu-
therum fassum esse, suam doctrinam
fuisse *initio NOVAM, & supra modum*
scandalosam per uniuersum Orbem. Cui
confessionihuc istud testimonium
adiungimus. *Nescio, inquit Lutherus,*
an Germania unquam Verbum Dei audierit.
Papæ quidem Verbum audiuius. Quid
clarius? Si enim Germania nunquam
antehac Verbum Dei audiuit, nonne
NOVVM Verbum Dei audiuit, quan-
do à Luthero audiuit?

Argumento
primo.

Inter 27.
conciones
Argentine
editas, an-
no 1523 fol.
51.

Porro quam verum sit etiam secun-
dum, ex Luthero discamus. Nos Ger-
mani, (inquit) eo sumus ingenio, ut quid-
quid NOVVM est, arripiamus, eiq;
fatui adhærescamus; quog; magis id nobis
quispiam adimere conetur, tantò id furio-
sius retineamus. Sin autem nemo nos im-
peditum eat, mox nostra sponte tædio eius
capimur, & aliquid aliud NOVI expe-
ctamus.

Etamus. Itaq; rem factam iam habet Diabolus, ut nulla doctrina tam absurda somniari possit, quin discipulos inueniat, & eò quidem citius, quo stultior fuerit.

Tertiò deniq; Lutheri doctrinam talem fuisse, ut per eam homines ad noxiam carnis libertatem, effusamq; licentiam ab arctiore viuendi ratione traducerentur, partim ex ijs, quæ dicta sunt Argumento tertio, partim ex sequentibus est intelligere.

Nam I. Catholici docebant Leges Dei seruandas esse; iuxta illud Christi, *si vis ad vitam ingredi, serua mandata.* & illud Pauli. *Non enim auditores legis iusti sunt apud Deum, sed factores Legis iustificabuntur.* E contrario Lutherus docuit; non posse seruari Dei mandata. Solam fidem iustificare; maximè cauendum esse à bonis operibus, & ab omni iustitia actiua; Liberas iam omnes leges factas esse; Opera legis esse post Christum, sicut sunt diuitiæ, honor & aliæ res temporales, &c. quibus si careas, non ideò peior es coràm Deo.

Matthæi 19.

Ad Rom. 2.

v. 13.

Loco supra cit.

In cap. 2. ad Gal,

II. Catholici Voluntariā paupertatem, castitatem & obedientiam Dei amore susceptam commendabant. E contrario Luthetus hæc omnia ad Stygias paludes ablegavit.

III. Catholici ad distinctam omnium peccatorum Confessionem coram sacerdote faciendam adstrangebant homines. E contrario Lutherus eos ab hac Confessione liberos solutosq; pronunciauit.

IV. Catholici docebant, *Regnum celorum vim pati, & violentos rapere illud.* Lutherus ex aduerso docuit, nulla vi opus esse, nullā violentiā. Tantum crederent in Christū, & de salute iam certos, de Regno cælorum esse securos.

Matth. ix.
v. 12.

V. Catholici docebant, *viam, quæ ducit ad vitam, esse viam arctam penitentiae; esse portam valde angustam; & paucos inuenire eam.* Lutherus contrā docuit, hanc viam esse spaciosissimam & planissimam, merisq; rosis & lilijs contratam, & peripatesmatis aureis

Matth. 7.

condecoratam: portam verò hanc nemini clausum iri, nisi qui nolit credere: pœnitentiæ opera non esse adiumenta, sed impedimenta potius hanc viam ingressis: perniciosum esse onerare se bonis operibus, sicut se onerant fratres S. Iacobi conchylijs.

VI. Catholici docebant saluberrimam cogitationem esse, quam homines de *Novissimis* suscipiunt; cum scriptura dicat, *Memorare novissima & in æternum non peccabis.* Quò spectant & illæ Christi tam seriæ adhortationes, quas subinde de extremo iudicio instituit, ad excitandas pigrorum & desidum voluntates, ut dum tempus adest, in viam redeant, & ita vitæ suæ rationes componant, ut in rigido illo examine ad dexteram statui possint: quemadmodum Bulgarorum quendam regem, cui Bogori nomen, salubriter legimus fecisse. Cum enim is adhuc Gentilium superstitionibus deditus (uti testatur Ioannes Curopalata) Methodio cuidam pingen-

Ecclesiasti-
ci 7.

Matth. 24.
& 25.

pingendi gnaro aliquando mandasset, ut quæcunq; vellet, depingeret, modò quæ pingeret, terribilia essent, & spectatoribus terrorem incuterent ac metum: ille autem nihil terribilius nosceret secundo Christi Aduentu ad iudicium; hunc suis coloribus graphice descripsit; cumq; iam finita esset pictura, conspiciatus Princeps ex altera parte iustorum cætum coronari, ex altera impios ad nigra Regna, dehiscente terrâ, detrudi; percepta à pictore imaginis mente, statim proprios eleuauit errores, imbutusq; ab Episcopo diuinis mysterijs, intempesta nocte, sacrum Baptismum suscepit.

Bulgarorū
Rex con-
uersus ex
pictura Iu-
dicii extre-
mi, ad fidē
Christia-
nam.

Quid ad ista Lutherus? procul ait ab animo eijciendam esse tam luctuosam cogitationem; imò etiam ab oculis remouendam illam Christi supra Iridem sedentis, mundumq; iudicantis effigiem, tanquam nimium truculentam. Si tibi (inquit) in mentem veniat, Christum esse iudicem, qui Legem doceat, & tibi succenseat, ac te in examina

Lutherus
hostis pi-
cturæ de iu-
dicio extre-
mo.

Super cap:
5 ad Galat.

*ad reddendam rationem de transacta vi-
ta praterita vocaturus sit, pro certissimo
habeto, non esse Christum, sed ipsissimum
furibundum diabolum; qui scilicet tali-
um cogitationum sit auctor. Quid
ergo faciendum ei, quem conscientia
de maximis sceleribus accusat? Habes
agnum, inquit Lutherus, qui solus suf-
ficere: nihil aliud agendum, quam vt
hunc Salvatorem ac Redemptorem
esse credat: procul esto mentio de
pœnitentia, eiusq; operibus; cuius-
modi sunt oratio, ieiunium, flagella,
cilicium, & similia; procul hinc bo-
norum iniuste partorum restitutio;
Papistis talia relinquantur: quia nihil
aliud sunt, quam Lex, & Moyse.
Annon suavis, annon iucunda est hæc
doctrina? Profectò nil est aliud,
quàm saccharum candidum, & mel-
lea liba, qualia pædagogi dant pue-
ris, elementa velint vt discere pri-
ma. His Lutherus suorum audito-
rum aures & pectora amænissimè de-
mulsit; his ingentem hominum mul-
titudi-*

titudinem ad se citra omnem difficultatem pellexit. Si enim sua quemq; trahit voluptas, quem non traxerit illecebrosum & voluptuarium hoc Euangelium, quod pænè dormientibus cælum pollicetur?

Nullum ergo hic miraculum fuit; cum, nihil facilius sit, quàm vt homines per se ad malum admodum propensi, excusso seuerioris disciplinæ iugo, ad libertatem atq; licentiam sese effundant, si vel minimâ rimula aperiatur, vel modica ansa porrigatur. Omnes enim amaris dulcia, tristibus læta, & mollia duris anteponunt. Hanc effusæ licentiæ ansam in manus dedit Germanicæ plebi Lutherus; hanc non rimam tantùm, sed latissimam portam perniciosæ libertatis aperuit iste fidei Deformator. Ille tristes pœnitentiæ lachrimas cum suauî risu; ille pallida ieiunia cum iucundissimis symposijs; ille fastidiosas preces cum tesserarum lusu; ille hirsutam vestem cum molli holoserico;

ille horrida vota cum omni genere voluptatis permutauit. Quis ergo credat arduum opus fuisse, tali modo deformare Germaniam?

Nam quemadmodum philosophus quidam interrogatus, cur plures fierent Epicuræi, quàm Stoici? rectè respondit; *quia plures malunt ungi, quàm fricari*: Ita etiam in hac Religionis caula, semper est facilè reperire plurimos homines, qui *ducere in bonis dies suos* malint, quàm *viuere in amaritudine animæ suæ*. Vitiorum doctrina, quia per abrupta præcepta voluitur, multò magis vi occurrentia secum rapit, quàm Virtus, quæ non sine magno labore scandentis in ardua tendit.

Aelianus
lib. 13. de
varia hist.

Socratis
prudens re-
sponsum.

Socrati olim Castilla impudica fæmina exprobrauit. *Tu neminem ex meis amatoribus unquam poteris alienum reddere. At ego quoties lubet tuos auditores omnes à te ad me traho. Cui ille fateri pienter. Mirum, inquit, hoc non est. Tu enim ad decliuem voluptatis transitum omnes*

omnes trahis & rapis: ego ad arduum virtutis callem cogo & impello. Annon simile quidpiam liceat nobis dicere de doctrina Lutheri, & Ecclesiæ Catholicæ? Huius aspera non nihil, & carni inimica sunt dogmata: illius verò blandissima fuere theoremata, vt mirum non fuerit, si obuijs vlnis plurimi ea amplecterentur, & pleno ore exoscularentur.

Dicenti quondam, vehementerq; admiranti cuidam, *calceum suum esse noctu à muribus arrosum*; respondit Socrates; *species quidē aliqua esset prodigij, si ex aduerso calceus mures arrosisset; verum cum hi soli damnum illi attulerint, nullus iustæ admirationi est locus.* Ita prorsus de hoc miraculo fas est nobis ratiocinari. Tunc ingens prodigium fuisset, si Lutherus obstructas omnium aures, & occlusa pectora inuenisset, nec tam beneuolē à multis dulciaria & mellita illius doctrina admissa fuisset: at nunc, quando fucata genas, & amicta dolosis illecebris in plurimorū

Lutheranū
miraculum
memorandum.

animos sese protinùs insinuauit, quid
 hîc, per Deum immortalem, potest
 esse miraculi? Nam, vt ait rectè poeta;
Prona venit cupidis in sua vota fides: hoc
 est, quod quisq; cupit, & verum esse
 desiderat, ei non magno labore, vt id
 verum esse credat, persuaderi potest.
 Itaq; exigui laboris res fuit Luthera-
 nis persuadere, non esse ieiunandum;
 non esse faciendam apud sacerdotem
 peccatorum omnium exomologesin;
 non esse bonis operibus insudandum;
 non esse castitatem, paupertatem &
 obedientiam voto promissam seruan-
 dâ; quia multis carni & sanguini de-
 uotis, nihil magis in votis fuit, quàm vt
 ab his liberam ducere vitam possent;
 quemadmodû sine circuitione fatetur
Martinus Bucerus plerisq; non aliam
 quàm hâc, Lutheranismi amplectendi
 causam fuisse. *Maxima*, inquit, *nostrorû*
pars visa est id tantûm ex Euangelio petîs-
se, vt iugû qualiscunq; disciplina, pœniten-
tia & religionis vniuersa, quæ in Papatu
reliqua fuit, abijcerent. Tum non ingratum
fuit

Lib. 1. de
 regno Chri-
 sti c. 4.

fuit ijs audire, iustificari nos fide, non bonis operibus, quorum nullo studio tenebantur.

Accedunt ad hæc omnia Ecclesiasticæ opes, opima Monasteria, lati Clericorum fundi, potentissima auaritiæ irritamenta; quæ à Luthero palàm in prædam data, Lutheranismũ incredibile velocitate, velut in quadriga pro-
uexerunt, perq; aliquot Germaniæ prouincias triumphantis in morem circumduxerunt. Non enim dubitandum est, etiam Lutheri tempore fuisse magnam illorum hominum copiam, quibus præ pecuniæ charitate Religio vilis fuit, quiq; bonorum Ecclesiasticorum splendorem & opulentiam non poterant irretorto oculo intueri. Cum ergo Lutherus per suam doctrinã (qua docuit vota monastica esse inuentum diaboli, Missam esse horrendam idololatriam, sacerdotũ beneficia esse Antichristi adminicula) hanc desideratissimam & exoptatissimam ansam hominibus, auri cupidis, in manus dederit, & quasi clas-

NOTA:
Prædia Ecclesiastica à Luthero in prædam data Lutheranismum citò prouexerunt.

ficum cecinerit ad diripienda opulenta monasteria, ad deprædanda Collegiata templa, ad conuulsanda in profanos vsus bona Ecclesiastica; an quisquam adhuc credere potest, fuisse rem tam arduam, vt miraculi loco habenda sit, Lutherum tam breui tempore, tam ampliter propagasse suum Euangelium? Minimè sanè. Nullis de cælo machinis ad hanc rem perficiendam fuit opus. Nimis validè per seipsum trahit hic bolus. Quàm au-
dè vulpes pyrum comest, tam prona est auaritia ad istiusmodi prædam capiendam.

Vt autem hoc clariùs intelligatis, considerate, quæso, apud vos dictum illud, quod Lutheri filio aliquando fertur excidisse. Is cum in familia alicuius Principis, qui à Catholica fide defecerat, versaretur, & tanquam non degener parentis filius ad cantharos sæpiùs, quàm ad libros vigilaret, reprehensus ob eam bibacitatem à Principe, id grauitè tulit, suisq; compoto-

Notabile
dictum fi-
lii Lutheri,

ribus

ribus sæpè questus est; Suum parentem (Martinum Lutherum) illi Principi tot spolia Clericorum, tot aureos argenteosq; calices, tam ampla terrarum latifundia per suam doctrinam cōparasse, & sibi non permitti, vt nonnunquam bono haustu suum animū exhilaret. Videtis, (ô inclyti Germani) vnde prouenerit, inter alia, facilitas, quàm Lutherus expertus est in dilatando suo Euangelio? *Non à Domino*, sed à Dæmone factum est istud, & est miserabile in oculis nostris.

Neq; volo, vt Lutheri tantum filio credatis: Lutherum quoq; ipsum testem produco. *Nostri Principes*, inquit, *emendationem Ecclesiarum instituunt*, sed eo prætextu spoliant, rapiunt, expilant *Ecclesias*, adipemq; *Monasteriorum & Collegiorum rapiunt ipsi*. Et rursū. *Nostri Principes*, inquit, *diripiunt & compilant omnia, quæ inueniunt in Monasterijs & parochijs: paucissimi conferant ali-*
quid

Tom. 6.
Lat. V Vitt.
fol. 617. c.
45. com-
ment. in
Genesim,
quem librā
Philippus
cygnarum
Lutheri
cantionem
vocat.
Ibidem cap.
47. fol. 63a.
b.

*quid (ex raptis bonis, ne dum de suo)
ad conseruationem Ministerij, aut saltem
ad vnum scholasticum sustentandum. Itē-
rūm. Principes accipiunt tributa à subdi-
tis ; sed de scholasticis ac Ministris Verbi,
quid fiat, videmus. Nisi superesset spoliū
Aegypti, quod RAPVIMVS Papa, omni-
bus fame pereundum esset. Alimur de spo-
lijs Aegypti collectis sub Papatu, & hoc
ipsum tamen, quod reliquum est, etiam di-
ripitur à Magistratu ; spoliantur parochiae
& scholae, non aliter, ac si fame necare nos
velint. Noster Princeps (Elector Saxo-
niae) non alit nos de suo, sed de spolijs Ae-
gypti, &c. Item. Habent à nobis (Euan-
gelici Principes & Magistratus) liber-
tatem à tyrannide Papae, praeerea exte-
ra bona (siue Ecclesiarum spolia) nunc
autem nos fame enectos cuperent.*

*Ad stipulatur Luthero Andreas
Musculus, qui egregium testimoniū
nobis reliquit de hac praediorum Ec-
clesiasticorum deprædatione. Nihil,
inquit, nostris cordi est, quàm rapere, ca-
pere. Praeres, Magnates à bonis Ecclesia-
sticis*

Prædican-
tes ex rapto
viuunt.

Tom. 9.

Ger. V Vitt.
fol. 82.

De die no-
uissimo fol.
84.

*sticis incepterunt. Neq̃, tamen benè collo-
cant; sed in priuatam utilitatem conuer-
tunt.*

In eundem sensum Schmidelinus scripsit. *Qui Ecclesie bona rapiunt, inq̃, priuatam utilitatem conuertunt, ij veri demum sunt sacrilegi, quamuis Reforma-
tionem Ecclesie, & sanctum Euangelij no-
men callidè pratexant; quasi scilicet nihil aliud spectent, quàm Dei gloriam & Eccle-
sie salutem, &c. Interea cor eorum opibus Ecclesiasticis inhiat.*

Concione
3. de plane-
tis fol. 91.

Sed & Martinus Bucerus loco su-
pra citato, postquam alias causas e-
numerasset, ob quas homines haud
difficulter à Catholica fide discessis-
sent, & istam addendam censuit. Nec
pauci, inquit, eorum, (qui Papatum dese-
ruerunt) qualemcumq̃, Euangelij [seu
Lutherani, seu Zvvingliani] predica-
tionem eò tantum receperunt, ut in opes
innaderent Ecclesiasticas.

Lib. 1. de
regno Chri-
sticor. 4.

Deniq̃; quod non iniuriâ omnes
miremur, idem fatetur Erasmi Al-
beri, Lutheri amicorum non postre-
mi

mi *Pæan* siue *Hymnus*, Lutheranorum præcipuè Principum ac Magistratuum pietati consecratus, qui hodie quoq; inter cæteras Evangelicorum Ecclesiasticas cantiunculas circumfertur; cuius nonnullos versiculos è Germanico Latine redditos in Lutheranorum gratiam si attulero, nemo mihi iure succensebit. *Agite ergo: fauete linguis.*

*Ita reddidit
Scioppius
in Ecclesia-
stico c. 104.
fol. 349.*

*Se iactant Evangelicos,
Sed usq; præbent improbos,
Deus profectò luditur,
Iraisci neq; creditur.
Nihil est nisi nequitia,
Deglubunt præ auaritia,
Deum non esse crederes,
Adeo opprimuntur pauperes.
Ecclesias diripiunt,
Nec inde lucrum sentiunt,
Fames egentes opprimit,
Et panis illos deficit.
Opes sacratas rapiunt,
Quicq; de suo nil conferunt,
Sacra inuolant Clenodia,
En! quid facit auaritia?*

Arb

Ars summa iam est conuiuia,

Facere, & nōsse flagitia;

In his eruditissimi, &

Nequitia sunt plenissimi.

Hæc in laudem Lutheranorum suorum Lutheranus præco præcinit. mirum, si non omnibus pedes pruriant ad saltandum, ob tam suauem cantum.

Ex quibus omnibus clarissimè videmus, quantum Ecclesiasticarum opum direptio Lutheranismō propagando attulerit adminiculi atq; emolumenti. Cum enim istæ opes ad eiusmodi Dei cultum à Catholicis antea adhiberentur, quem Lutherus tanquam impium detestabatur, quid poterat ex hac Lutheri doctrina aliud sequi, quàm vt quò potentior, atque cupidior quisq; erat, eò impudentius in talia bona inuolaret, eaq; sub prætextu melioris vsus, in sua priuata commoda accommodaret? & vnde antea viginti, aut triginta sacerdotes alebantur, inde nunc duobus
aut

Etiam Lu-
therana
charitas in-
cipit à se-
ipſa.

aut tribus prædicantibus alimenta
vix ſubminiſtrarent, cætera vniuerſa
pro ſua familia aſſeruarent? Neq; vi-
detur cuiquam Principum, aut Nobi-
lium vitio vertendum, quòd ſe quis-
q; illorum proximum ſibi iudicaue-
rit, & prædam Catholicis ereptam
non ex æquo cum prædicantibus di-
uiſerit. Ita enim facere Leonis exem-
plo didicere, qui, vt in fabulis eſt, ſic
prædam cum Vulpecula partitus eſt,
vt ſibi carnem, adipem, & medullam
retinuerit, Vulpeculæ verò oſſa arida
& exſucca rodenda reliquerit.

Pſal. 117.

Atq; hæc cauſa fuit non tantum
promouens Lutheraniſmum, ſed e-
tiam ſumma vi, ſummaq; velocitate
propellens. Quid enim auaritia poſ-
ſit, notius eſt, quàm vt egeat demon-
ſtratione. Quàm procliue eſt, vt
ignis exardeſcat in ſpinis, aut ſtramine, tã
procliue profectò fuit, vt diuulgata illa
Lutheri doctrina de abroganda miſ-
ſa, de votis monaſticis violandis, &c.
plurimorum pectora ad prædam ac-
cende.

cenderentur. Non est igitur, cur Aduersarij seiplos palpent, diuinumq; miraculum in tam celeri propagatione Lutheranismi consomnient. *Non à Domino*, sed à Dæmone factum est istud, & est miserabile in oculis nostris.

Ex ijs, quæ huc vsq; diximus, quilibet, opinor, qui cognoscendæ veritatis cupidus, hanc Luthericæ fidei propagationem sine colorato vitro intruetur, facile cognoscet, illam tantum abesse à vero diuino miraculo, quantum distat ortus ab occasu solis; præsertim si etiam illud falsum esse ostendero, quod Aduersarij toties in ore habent: nempe Lutherum sine vi, sine armis tantum hominum sub Evangelij sui iugum compulisse. Falsissimum hoc esse, ex ipso Luthero conuincemus; cuius ista sunt verba. *Qui* *habet aures audiendi, audiat, & à bello Turcico abstineat, donec Papæ nomen sub* *calo valet.* Audistis Martiam tubam?

Tomo 2.

Lar. V Vitt.

in assert, articuli 12.

H

Sed

Sed primum tantummodo signum id fuit; alterum quoque tubæ sonitum audiamus. *Hoc Deus auertat, ut Euangelium sine seditione predicemus. Nam si non turbas concitaremus, omniaque pacata & tranquilla essent, actum iam esset de nostro Euangelio. Oportet enim Euangelium turbas excitare, quocunque venit: hoc si non facit, non est verum Euangelium.*

Item. *Quod verum Dei Verbum doceam, aliud efficacius argumentum aut miraculum nullum habeo, quam quod tam citò Vniuersum orbem peruasit, tantasque discordias commouet: hoc enim nisi faceret, iam diu desperassem & defecissem. Iterum. Nihil omnium rerum ita mihi visu iucundum est, tantaque me afficit letitia, quam cum propter Euangelium dissensiones ac tumultus exoriuntur. Annon hic Lutherus classicum cecinit? Annon Principes, annon ciuitates, annon omnes nobiles ad fera bella vocauit, quotquot eius Euangelio nomen darent? sed neque hic finis. Vide, vide, inquit, quam aestuat sanguis meus & caro mea?*

Tom. 5.
Ger. V Vitt.
comment.
in Genes.
e. 16. f. 97. §.
7. & Tom.
4. Ger. Ien.
fol. 97. b.
§. 2.

Tom. 7.
Ger. V Vitt.
fol. 147.

Tom 9.
Ger. V Vitt.
in actis comitiorum
VVormatiensium fol.
109. b. §. 3.
& Tom. 1.
Ger. Ien.
fol 444. a.
§. 2.

*mea? quàm cuperet ex punito Papatu leti-
tiam percipere? Quòd si quæras, quâ
pænâ tam sitienter cupiat punitum
Lutherus Papatum? ita ille respon-
det. Propemodum nullum melius consili-
um & remedium videtur Papistarum pro-
gressus reprimendi, quàm ut Cæsar, Reges
ac Principes V I M parent, & A R M A T I
hos perniciosos homines aggrediantur, &
fabula huic armis, non verbis, finem ali-
quando imponant. Si enim fures laqueo,
homicidas gladio, hæreticos igne punimus;
quare non multò magis hos pestilentissimos
Doctores O M N I A R M O R V M genere
adorimur, & in ipsorum sanguine manus
nostras lauamus? Et alibi. Res risu tan-
tùm digna foret, si qua insignis & benè
robusta concitaretur seditio, qua magistra-
tus Ecclesiasticos de mundo extirparet.*

Hæc omnia Lutherus in publicis
chartis per vniuersam Germaniã sparsit,
dum iaceret fundamenta sui E-
uangelij, quibus nihil aliud eum vo-
luisse clarissimum est, quàm ut omni-
um Germanorum animos ad arma

Tom. 8.
Ger. Icn.
aduersus
Papatum à
Diabolo
fundatum
fol. 610. a.
§. 3.
Tomo. 6.
Ger. Icn.
aduersus
siluestrum
Prieracem,
fol. 60. b.
Tom. 9.
Ger. VVitt.
fol. 24. b.

Tom. 7.
Ger. VVitt.
fol. 33. b.

Tom. 1. Ie-
nens. fol
131. lib. :
contra Or-
dinem falso
Ecclesiasti-
cum dictū.

pro Lutheranismō, contra Catholicā Religionem capeffenda accenderet & concitaret: in quem etiam finem (quod mireris) nouus Papa, quasi Indulgentias quasdam, & præmium ijs constituit, qui aliquid ad huiusmodi bellum contulissent. Audite *Bullam Cruciatæ Lutheranæ expeditionis*. Qui-
cumq; (inquit Lutherus) *opem ferunt, corpus, bona & famam in hoc impendunt, ut Episcopatus deuastentur, & Episcoporum origo extinguatur, HI SVNT DILECTI FILII DEI, & veri Chri-*
stiani.

His tam magnificis promissis, tam-
q; splendido Lutheri iubilæo, rustici Germaniæ inflammati, correptis armis, non solum Ecclesiasticorum, verum etiam Sæcularium Principum, nobiliumq; bona vastauerunt; cui incendio extinguendo Lutherus etsi aquam se affundere edito libello (quē *Cohortationem ad pacem* inscripsit) simulasset, re ipsa tamen oleum affudit, facesq; nouas minimè obscurè subiecit,

cit, dum impudentissimè in Magistratus ac Principes est debacchatus, eorumq; autoritatem omnem apud rusticos summè depressoit & labefactauit. Hæc enim sunt eius libri verba.

Hoc sciatis, Boni Domini: Deus ita procurat, ut non velint rustici, nec possint, nec DEBEANT vestram tyrannidem diutius ferre. Non iam (post vulgatum meum Euangelium) mundus est sicut olim, cum homines ferarum instar agitaretis. Oportet vos alios fieri, & EVANGELIO (scil. Lutherano) LOCVM DARE. Si non feceritis amico voluntarioq; modo, facere vos oportebit inuitos. Si non COEGERINT vos isti rustici. COGENT alij. Nam etiamsi omnes occideretis, adhuc tamen salui, nec occisi erunt. Deus enim alios suscitabit. Siquidem vult vos percussere, & percutiet. Non rustici sunt illi, qui vobis rebellant, sed Deus ipse est, qui vos oppugnat, &c.

Tom. 2.
Ger. VVitt.
fol. 73. &
Tom. 3. Ionenf. fol.
14. b. 5. 2.

Hoc classico pacificus in fronte Lutherus, ad seditionem, cædemq; Principum, nisi Lutherani fierent, ru-

sticos inflammavit; ac ne eosdem animis quodammodo perculsos Ma-
iestas Regum atq; Principum à scele-
re deterreret, id potissimum in varijs
suis scriptis egit, vt Reges ac Principes
nihil furibus & latronibus esse melio-
res dignioresq; assereret. Ita enim
scribit. *Si cuiusquam opes perdenda sunt,
Principum perdenda sunt, quod Principem
esse, & non aliqua parte LATRONEM
esse, aut non, aut vix possibile est; eoq; maio-
rem latronem, quo maior Princeps est. Et
alibi. Plerumq; Principes sunt omnium,
quos terra sustinet, stultissimi & deterri-
mi NEBVLONES, ita vt semper pessi-
ma quæq; & parum boni, in rebus maxi-
mè diuinis, animarum salutem attingenti-
bus, expectare ab ipsis oporteat. Et rur-
sum. Hic vides, quomodo miser mortalis
vermium Saccus, Carolus Cæsar, qui vitæ
sue nec uno momento certus est, IMPV-
DENTER se gloriatur verum, ac supre-
mum esse fidei Christianæ defensores. De-
us nos ab eiusmodi stolidis, fatuis, insanis,
furiosis & amentibus Morionibus liberet,
alios.*

Tom. 1. e-
pist. Lut. Ic-
næ editariū
fol. 380. b.

Tom. 2.
Ger. Ien. de
Magistratu
sæculari f
100. §. 3.

Tom. 2.
Ger. Ien.
aduersus
duo man-
data Cæsa-
ris fol. 43.
b. & Tom 9
VVitt Ger.
fol 197.

aliosq; per gratiam suam det nobis Principes, Amen. Hæcille. Quis Rusticorum domi se contineret ad tam pias Lutheri preces? Quis manum ab armis ad tam seriam exhortationem abstineret? Quis non supercilium aduersus Magistratum suum extolleret, si eum audiat à Deo oppugnari? inter deterrimos NEBVLONES & LATRONES numerari? morionem, furiosum, amentem, stolidum, fatuum appellari? & quidem ab eo ipso, qui se Prophetam & Euangelistam Christi nominauit?

Lutherus
belli rusti-
corum in-
cendarius.

Igitur tantum abest, ut ab armis reuocauerit rusticos Lutherus, ut potius eos ad ardentes pugnas, & dira prælia miscenda, pro Lutherano Euangelio, insigniter instigârit, eisq; galeas & enses quasi in manus dederit. Vnde obuia quæq; furioso impetu, veluti tempestas quædam inuasere, innumera Catholicorum templa deiecere, Monasteria plurima ferro flammisq; solo æquauere: quæ omnia fuere Lutherano Euangelio propa-

gando opportunissima remedia.

Tandem cum vidisset Lutherus rusticos, quos tumultuosis suis scriptis ad rebellionem concitârat, Principum armis superatum iri, veritus ne sibi quoq; veluti tantarum turbarum auctori & stimulatori capitale malum crearetur, repente stilum in rusticorum iugulum vertit, ad eosq; crudelissimè trucidandos Principes etiam atque etiam est atrociter adhortatus. *Hic cedat, inquit, iugulet & transfodiat, clam, aut palâ, quicumq; potest. Ac ne quis etiam ob hoc tam bonum opus præmio se cariturum putaret, paulò post subiunxit: Videntur diaboli, nullo apud Inferos relicto, omnes simul in rusticos ingressi esse. Iam mira sunt tempora, ut Principes sanguine humano effundendo facilius celum MEREANTVR, quàm alij orando. Interficiat hic casim, punctim, quicumq; potest. Sin autem & occidaris in tali conatu, ô te Beatum! Beatiori certè genere mortis defungi non datur. Siquidem verus Dei Martyr moreris. Hæc mansuetissimus Lutherus.*

Tom. 3.
Germ. Ien.
contra ru-
sticos fol.
124. a. §. 3.
& Tom. 2
Ger. VVitt.
fol. 82. b.
§. 2.
Ibid in To-
mo Ienensi
fol. 125. b.
& in Tomo
VVitt. fol.
84. a § 1-
85. a. §. 1.
Notetur à
Luthero
concedi nos
posse celum
mereri.

Quid

Quid porro secutum fuerit, ipse quoq; Lutherus commemorat, *cum plusquam centum milia rusticorum cesa* scripsit. Quin imò in colloquijs Isleb. bienfibus de se ipso ita gloriatur. *Ego omnes rusticos seditiosos interfeci: quia ut interficerentur iussi. Sanguis eorum omnium super caput meum.*

In margine
commen-
tarii Exod.
20. Tom. 5.
Ger. V Vitt.
f. 223. a. §.
4.
In colloq.
Isleb. de
concione
toribus fol.
250. §. 5.

EX HIS OMNIBVS SIC

ARGVMENTAMVR.

*Is non est dicendus sine vi, & sine armis propagasse doctrinam suam, qui pro dila-
tanda sua doctrina vniuersos
ad arma vocauit, & bellum re-
ipsa secutum, tanquam stabi-
lienda sua doctrina valde op-
portunum, non solum opus Dei
esse pronunciauit, sed ad eius
belli psecutione auctores illius*

Lutheranis-
mi armata
propaga-
tio.

H 5 nonis

nouis hortationibus, veluti flabris quibusdam, accendit. Sed Lutherus fecit hæc omnia. Ergo non est dicendus sine vi, & sine armis propagasse doctrinam suam.

Maiores est clarissima. Minor quoque ex citatis Lutheri locis nemini potest non esse perspicua.

Nam I. euidentius est, eum Bellonæ lituo vniuersos ad arma vocitasse pro doctrina sua, quando dixit; *Cur non magis hos (nempe Catholicos) omni armorum genere petimus, & manus nostras in sanguine eorum lauamus?*

II. Etiam postquam à rusticis iacta fuisset belli alea contra Principes, Lutherus illorum ausum ita laudauit, approbauit, & commendauit, vt Dei opus esse pronunciauerit: Non enim solum dixit, *Rusticos nec posse, nec DEBERE amplius suorum Dominorum tyrannidem ferre;* sed insuper addidit:
Non

Non rustici sunt illi, qui vobis (Principibus) rebellant, sed Deus ipse est, qui vos (per rusticos) oppugnat. Quo dicto quomodo rustici non mirificè confirmati, animisq; ingentibus aucti fuissent?

III. Atrocissimis quoq; minis terruit Catholicos Principes, nisi Evangelium Luthericum pleno ostio admitterent. *Oportet [inquit] vos (Principes) alios fieri, & Evangelio (Lutherano) locum dare. Si non feceritis amico voluntarioq; modo, facere vos oportebit inuitos. Quasi dicat. Si Lutheranam doctrinam non sponte receperitis, rustici vos Evangelium docebunt, & ad id suscipiendum COGENT. Hinc mox subiungit. Si non coegerint vos isti rustici, cogent alij.*

Quid hoc erat aliud, quam VIM inferre Catholicis? Annon VIS est, seuam mortem intentare, & præsens minari exitium, nisi Lutheranus fias? præsens dico exitium: quia iam rustici in armis erant: iam in obuia quæq; grassa-

grassabantur; iam Catholicorū templa in multis locis euertebant; iam monasteria incendebant; vt nemo Catholicorum potuerit in tali rerum statu immunitatem sibi à violentia polliceri; præsertim tubam bellicam tam fortiter inflante Luthero, ac præcinente; *Deum esse, qui hæc peragat: Omnes illos, qui locum non dent Euangelio, à rusticis vel his, vel alijs esse COGENDOS.* Annon est ista armata Lutheranismi propagatio? Sanè qui ista non vider *VIM* sapere, nihil sapit.

Lutheranismus armis propagatus, vt Mahometismus.

IV. Hanc ipsam rebellionem summè opportunam fuisse, Lutherano Euangelio disseminando, etiam hinc manifestum est. Dum enim à rusticis passim Episcopatus vastarentur; dum monasteria & templa diruerentur & diriperentur; dum Sanctorum Reliquiæ, Cruces & Imagines abijcerentur; dum sacra altaria euerterentur; nonne eo ipso remouebantur obstacula, quæ Lutheranismi propagationem poterant remorari? Certè non

non poterat esse conuenientior, quàm ista, Germaniæ dispositio ad Luthericæ doctrinæ semina recipienda, centuplumq; fructum proferendum.

V. Adeò Lutherus in propagando suo Euangelio bellicosus fuit, vt etiam mortuus adhuc bella concitarit; quemadmodum ipse vaticinatus fuit; *Si viuā, (inquit) pacem præ me non habebunt Papistæ: sin moriar, decies tantò minùs pacem habebunt.* Et alibi. *Vita mea Papistarum carnifex esto. Mors mea eorundem Diabolus: sic, inquam, & non aliter experientur.* Et rursum. *Doctrina mea debet clamare & verberare: hîc modò nullam Deus mihi det patientiam aut mansuetudinem. Hîc clamo, Non, Non, Non, quamdiu spiro, vt vel Cæsari, Regibus, Principibus Diabolis, & quibuscumq; illa rumpantur.*

Iudicet ex istis æquissimus Lector, an dici cum veritate possit, Lutherum sine vi, sine armis suam doctrinā propagasse? Non dubito profectò, quin hîc mecum quilibet clamaturus sit.

Non,

Tomo 3.
Ger. V Vitt.
f 66. b. § 4.
& Tom. 7.
Ger. V Vitt.
fol. 338. &
in libro ad-
uers. falsò
nominat.
Statum Ec-
clesiast.
Tom 7.
Ger. V Vitt.
f. 466. Tô.
6. Germ.
V Vitt fol.
448. §. 2. &
Tom. 8.
Ger. 1. cm.
fol. 338.

*Non, Non, Non; ut vel Pregizero, Cel-
lario, Meisnero, vel cuicunq; Apostata
& prædicanti illa rumpantur. Quod
si autem galea & hasta, si ense & scuto,
si crepitantibus æneis fistulis vsus
est Lutherus in promulgatione Euan-
gelij sui, quod miraculum edidit præ
Mahomete aut Caluino? Non igitur
à Domino, sed à Dæmone factum
est istud, & est miserabile in o-
culis nostris.*

Porro vt huius inuictissimæ verita-
tis robur splendidius elucescat, pla-
cet etiam subnectere imbellia Aduer-
sæ partis responsa, quibus horum Ar-
gumentorum ictus frustra conantur
deludere & euitare.

PRIMUM EFFUGIVM
ADVERSARIORVM.

*PRIMO aiunt, Lutheri
doctrinam non esse nouam, sed
renouatam; aut si noua sit, non
esse*

esse verè & reipsa nouam, sed solum apparenter: item non esse ante 100. annos primum institutam, sed restitutam: esse reductam, non autem nouiter introductam: Cum enim Biblia sacra in Ecclesia ab Apostolorum tempore semper fuerint; Lutheri verò doctrina in ijs contineatur, ut ex consonantia utriusq; cognosci queat, non posse eam quoq; non esse antiquissimam.

RESPONDEO hoc effugium esse apparens tantum, & inane, non autem verum. Nam I. supponit falsò, totam Ecclesiam Christi visibilem posse à sana doctrina deficere, & in errores prolabi, in ijsq; veterascere; quod est Spiritum S. deficiæ iuxta & mendacij

1. Timot. 3.

Matth. 16.
v. 18.

Ioan. 14.

cij arguere ; veræq; Ecclesiæ subtra-
here *Columnam & firmamentum veri-
tatis*, contra Apostolum. Ergo inepta
hoc loco est ista distinctio inter sim-
pliciter *nouam & renouatam* Ecclesiæ
doctrinam. Equidē si portæ inferi (vt
Christus promisit) non sunt præuali-
turæ aduersus Ecclesiam ; si etiam
Spiritus S. visibili Ecclesiæ donatus,
manet cum eâdem in æternum, hoc est,
vsq; ad *consummationem sæculi*, eamq;
docet *OMNEM veritatem*, quomo-
do fieri potest, vt Ecclesiæ doctrina
vitium vnquam contrahat? vt erro-
rum situ & squalore ita consenescat,
vt *RENOVATIONI* eiusmodi, qua-
lem Lutherus iactat, possit esse locus?
Quare doctrina Lutheri respectu Ec-
clesiæ non potest esse doctrina reno-
uata, quia Ecclesiæ doctrina nunquā
est corrupta : sed est simpliciter *NO-
VA*.

II. Id non potest esse aut *renoua-
tum*, aut *apparenter tantum nouum*,
quod prius *verè & reipsâ* nunquam
fuerat

fuerat nouum: nec potest esse *restitu-
tum*, quod prius nunquam fuerat *in-
stitutum*; nec potest esse *reduclum*,
quod prius nunquam fuerat *introdu-
ctum*. Sed Lutheri doctrina prius
nunquam fuerat *instituta*; nunquam
introduccta. Ergo non est tantum *appa-
renter* noua; nec duntaxat *renouata*,
nec *reducta*, nec *restituta*.

PRIMA propositio clarissima est.
Probatnr propositio secunda. Com-
plexio totius Lutheranae doctrinae an-
te Lutherum à nullo vnquam homi-
num audita, lecta, scripta, aut tradita
fuit. Ergo nunquam fuit ante Luthe-
rum *verè* & *reipsa* noua; nunquam
fuit *instituta*, nunquam *introduccta*. An-
tecedens probatur I. Quia toties pro-
uocatis Lutheranis, vt ostenderent
aliquempiam, qui ita senserit, semper
aqua hæsit; & adhuc in sempiternum
hærebit. Nam fari nescios infantes, &
ignotos ac latentes Christianos pro-
testibus idoneis hîc non admittimus:
hæreticos verò & schismaticos, quos

Lutheri
doctrina
frustatim
ab antiquis
hæreticis
est accepta:
tota illius
complexio
est prorsus
noua & in-
audita.

adducunt, illis non inuidemus: quorū tamen nemo in essentialibus omnibus cum Luthero concors fuit.

Tom. 2.
Germ. Icn.
fol 480.

Lutherus
loco supra
citato.

II. Quia ipse Lutherus fassus est, *Neminem se scire, qui de fide & operibus rectè iudicare potuerit, exceptis Apostolis; In ceteris verò libris id nequaquam inueniri: Item suam doctrinam NOVAM esse, se SOLVM, se PRIMVM, se VNICVM fuisse in vniuerso mundo, qui illam tradiderit. Ac ne quis putaret eum tantum de apparente, restituta, seu reducta NOVITATE loqui, disertè alibi suam mentem explicauit, dicens; Germaniam quidem olim Verbum Papæ auduisse; nescire tamen se, an unquam audierit Verbum Dei Perinde, ac si diceret; nescire se, an VNQVAM Euangelium, quod ipse doceret, in Germania institutum, introductum, adeoq; verè NOVVM fuerit. Ergo quando suam doctrinam simpliciter NOVAM vocauit Lutherus, non potuit de NOVITATE apparente, renouata, reducta, seu restituta loqui, sed tantum de NOVITATE*

Germania
antichae
numquam
audierit
Verbū Dei.
Ergo simpliciter NOVVM fuit in Germania

TATE

TATE vera, prima, & antea nunquam
introducenda.

III. Omnium hæreticorum mos
est, quando illis exprobratur NOVI-
TAS, dicere, suam doctrinam non esse
NOVAM, sed in S. scriptura contine-
ri; vt ipse testatur Lutherus, qui ait, id-
circo Scripturam *Librum Hæreticorum*
nominari, quòd vniuersæ Hæreses ex
eâ prodeant, & sub illius vmbra con-
quiescant; & tamen Ecclesia semper
magna generositate tales tanquam
reipsâ NOVATORES condemnauit,
quicunq; contra publicè receptam in
toto Orbe doctrinam aliquid in fidei
articulis tradidissent. Idq; rectissime
factum iudicauit itidem Lutherus,
quando dixit, *Non diu disputandum sed*
indicta causa & inauditos damnandos esse,
sicut blasphemos, qui contra generales Ec-
clesiæ articulos aliquid nouare audeant.
Nam tales, inquit, generales articuli, re-
cepti à tota Ecclesia, satis auditi sunt, satis
excussi, approbati, satis firmati per scri-
pturam per virtutes, per miracula, per san-

Tom. 2.
Ger. V Vitt.
fol. 179. b.

Lutherus
enarrat. in
Psalmũ 82.
Tomo 3.
VVitt. fol.
488. b.

LVTHERV8
seipsum
condem-
nat.

guinem martyrum, per scripta & confessionem totius Ecclesiae: nec vlllo modo ferendus est vllus sapientulus, qui illos reuocare velit.

Hæc Lutherus in Carolstadiū & Münzerum, quæ nos in ipsum auctorem meritò retorquemus: siquidem & ipse fassus est, suam doctrinam esse *nouam, se unicum & solum* fuisse in vniuerso mundo, qui talia doceret. Fuit ergo illius doctrina eo ipso tanquam *NOVATORIS*, non autem *Renouatoris*, protinùs explodenda, & damnanda, etiam non auditâ aliâ causâ: sicut Lutherus ibidem ait Patres in Concilio Nicæno Arii dogmata absq; vlla disputatione confestim damnâsse, tanquam manifestam blasphemiam.

Theodorus
Thum̃ in
ταπεινω-
σι γράφει.
fol. 15.

IV. Tubingensis prædicans Theodorus Thum̃ ita ostendit Doctoris Menzeri doctrinam de omnipræsentia Christi *NOVAM* esse & repudian-
dam. 1. *Quia fassus sit ipsemet eam esse NOVAM.* Atqui hoc & Lutherus fecit.

cit. 2. *Quia fassus sit se sententiam priorem mutasse.* Etiam Lutherus hoc aperte falsus est. 3. *Quia nemo ante Menzerum Orthodoxus ita docuerit.* Sed neq; ante Lutherum orthodoxorum quisquam ita docuit. Ergo si Thum-mij gladius Menzerum vulnerat, cur non meus quoq; Lutherum? *Dices; Lutheri doctrina in scriptura continetur: ergo non est noua.* O te miserum, & improuidum prædicantem! nonne vides etiam hoc ipsum tibi Doctorem Menzerum respondere posse?

V. Si in scriptura continetur Lutheri doctrina, ostendatur nobis, quo Libro, quo capite, qua pagina, quo numero reperiantur horribilia illa Lutheri pronunciata. *Omnia necessitate absoluta eueniunt, sicut VVicclefus docuit. Etiam in malis operibus nos sæpius COACTI sumus aliud facere, quàm cogitauimus. Proprium est opus Dei, proditio Iudæ & adulterium Davidis, sicut conuersio Pauli. Deus facit omnia, non permissi-*

NVSQVAM,
nusquam in
Bibliis re-
peritur ab-
ominanda
LUTHERI
doctrina.

uè, sed potenter. Quæ duo posteriora Melanchthonis dicta dum laudauit & approbavit Lutherus, se quoq; illorum assertorem professus est. Ostendantur etiam in Scriptura omnes reliquæ assertiones Luthericæ de Deo, de Christo, de sola fide, de bonis operibus, &c. quas superius Argumento tertio retulimus; & tunc credemus Lutheri doctrinam non esse *nouam*, sed *renouatam* tantum, non esse nouiter *introduc[t]am*, sed *reduc[t]am*. Quamdiu verò hæc non ostenderint aduersarij, tamdiu NOVATOREM & hæresiarcham fuisse Lutherum, quantâ, quantâ possumus, voce iure & meritò clamabimus; dicemusq; *Non à Domino*, sed à Dæmone traditum esse istud, quod Lutherus tradidit, & est miserabile in oculis nostris.

SECUNDVM EFFVGIVM
ADVERSARIORVM.

Secun-

SECUNDO aiunt, Iniquum esse à Luthero postulare miracula. 1. Quia si probetur Lutheri doctrinam Apostolicam esse, simul etiam probari illam miraculis claruisse. 2. Nulla extat promissio, velle Deum ultimis temporibus veram fidem per miracula notam facere. 3. Miracula etiam à falsis prophetis prestari possunt; Matth. 24. v. 24: Proinde nō sunt solius verae Religionis proprium testimonium. 4. Etiam Christus monuit, ne ultimo tempore credamus propter signa. Matth. 24. v. 44. 5. Alia adsunt haud obscura signa, I 4 quibus

Meisnerus
contra Lescum fol.
216. & 217.
Idem contra 3. Fundam. Excubiarū Reihingi Catholici fol. 218.

quibus certò cognoscitur Lutheri diuina vocatio. Nempe Vaticinia de ipso edita, tùm Apostolica, Apocal. 14. v. 6. & c. 18. v. 1. tùm Ecclesiastica: quorum alterum in templo Frederici Barbarossa expressum, ubi statua Monachi extructa circa annum Christi 1170. cum inscriptione, LVTHERVS, referente Theophrasto Paracelso in Chronicis Carinthiæ: alterum Ioannis Husi ad ro- gum euntis, dicentisq, post centum annos veniet cygnus, quem assare non poteritis. 6. Accedit ad hæc omnia doctrina Lutherica diuinitas, & cum

Cano-

Canone Apostolico conuenientia: Inexpectata veritatis notificatio: sub onere ac opere diuina protectio: donorum excellentia singularis, cum peritia Linguarum, & dexteritate vertendi scripturas. Hæc omnia pro ingenti miraculo esse possunt.

RESPONDEO, eodem nos iure vti contra Lutherum, quo ipse vsus est contra nos, & alios; adeoq; nihil iniquè ab eo petere. Nam I. in Libro de seruo arbitrio sic scribit. *A vobis, qui asseritis Liberum arbitrium, non à nobis, qui negamus, debent miracula exigi: affirmatiua debet probari. Negatiua quando nihil est, nihil ponit, nihil tenetur probare, nec debet probari. Nobis mandatum est prorsus nullum dogma admittere signis diuinis non ante probatum. Deuter. 18. Accipio Luthere, & dico. Tu affirmas,*

Tomo 2.
Lat. VVitt.
fol 470. 2.
§. 5.

NOTE TVR
pulcherri-
ma Lutheri
regula; ex
qua licet no-
bis ferè totū
Lutheranif-
mum ne-
gare, ne ta-
men nobis
incumbit
probandi
onus.

Papam esse Antichristum; Tu ais, nos sola fide iustificari; bona opera esse pernicioſa ad ſalutem; omnia absoluta neceſſitate euenire, &c. Ergo à te exigi debent miracula in horum dogmatum probationem. II. Quicumq; immediatè & extraordinariè à Deo vocatur ad Euangelium prædicandum, is tenetur ſuam vocationem probare miraculis; & conſequenter non iniquè ab eo miracula poſtulantur. Sed Lutherus, ſi ipſi & Lutheranis credimus, immediatè & extraordinariè à Deo vocatus eſt ad prædicandum Euangelium, & Reformandum mundum. Ergo, &c.

Maiores eſt ipſius Lutheri ita Mülhufianos adhortantis. Satan (inquit) non niſi erroneſ mittit, qui neq; à Deo miſſos ſe probare poſſunt, neq; ab hominibus vocati ſunt, ſed ſua ſponte veniunt, &c. Si talis prædicator dicat ſe ſicut Apoſtolos, à Deo & Spiritu eius (extraordinariè) miſſum, iubete, ut id ſignis ac prodigijs demonſtret, aut ſilentium ei impone. Vbi enim Deus ordinariam ad Miniſterium

In admo-
nit. ad Mül-
hufienſes.
Tom. 2.
Ger. Icn.

*sterium vocandi rationem vult mutare,
 Ibi SEMPER miracula operatur. Hinc
 etiam ad præfectum V Vartburgen-
 sem ita scribit de clancularijs concio-
 natoribus vitandis. Doceatur populus
 interrogare tales, & dicere, Vnde venis?
 quis te misit? quis te concionari iussit?
 Vbi sunt litteræ, vbi sigillum, te ab homi-
 nibus missum? vbi miracula, testificantia
 te à Deo missum? Cuius ratio est. Quia
 Apostolus est Legatus Dei. Oporteret
 igitur, vt non sua sponte venerit; sed
 à Deo missus sit; quæ missio, si extra-
 ordinaria sit, signis de cælo debet fie-
 ri certa & manifesta; alioqui quiuis
 posset se Apostolum iactitare. Hæc
 vim habent non solùm aduersùs con-
 cionatores clancularios, cum quibus
 Lutherus digladiabatur, sed etiam
 aduersùs omnes alios, quocumq;
 nomine nuncupentur, qui vel ad
 simpliciter nouam doctrinam dissemi-
 nandam, vel ad veterem penitus col-
 lapsam & obsoletam iterum instau-
 randam & reformandam, sese extra
 ordina-*

Tom. 2.
 Ger. VVirt.
 fol. 245 a.
 §. 1.

Melanch-
thon in
cap. 3.
Matth.

ordinariè vocatos esse asseuerant; quemadmodum etiam Melanchthon testatur, cuius hæc sunt verba. Sic postea sæpè, quando mundus ferè oblitus fuit promissionem & doctrinam Euangelij, tunc vocauit Deus novos Doctores, vt post Nohe & Sem vocauit Abraham, deinde Ioseph, postea Moysen, postea Samuelem, Eliam & alios. Sic quando magna tenebra erant, Deus vocauit Ioannem: & semper addit Deus miracula; vt certò sciamus à Deo missos, &c.

Tom. 2.
Ger. V Vitt.
fol. 147. b.

Iam etiam Minor probatur. I. Lutherus ad Electorem Saxonix discretissimè scribit, *se Euangelium non ab hominibus, sed TANTVM de celo per Dom. N. Iesum Christum accepisse, ita vt planè potuerit (sicut posthac facturus sit) seruum Dei & Euangelistam se nominare, & predicare.* Quæ verba non possunt tantùm hunc sensum habere (vt non nemo nugatur ex Lutheranis) quasi dicat Lutherus, se doctrinam veram Euangelij, & legitimum sensum illius solùm à Christo de cælo,

lo, per diuinam illuminationem, non autem ab hominibus didicisse : quia neq; per solam diuinam illuminationem, neq; per solam ordinariam humanam potestatem potest se quispiam *Euangelistam Christi nominare & predicare*; sed requiritur præterea autoritas, constitutio, adeoq; *missio seu vocatio diuina* ad illam dignitatem. Cum igitur Lutherus hîc loquatur de tali *acceptione Euangelij de celo*, per quam *Euangelista Christi*, &, vt alibi loquitur, *Ecclesiastes* effectus sit, necessario etiam includit in hac acceptione extraordinariam vocationem, seu missionem ad munus extraordinariû *Euangelistæ & Ecclesiastæ* obeundum. Hinc tam audacter ad Episcopos Catholicos scripsit. *Si Euangelistam etiam me Dei gratiâ nominarem, citius essem ostensurus me hoc iure facere, quàm vestrûm aliquis titulo, aut nomini Episcopi fatisfecerit.* Certus enim sum Christum ipsum me sic nominare, & pro Ecclesiaste habere, qui meæ doctrinæ est *Magister.*

Tom. 2.
VVitt. Lat.
fol. 329. &
330.

II. Fatentur ipsi Lutherani passim, Lutheri vocationem, *respectu admiranda & singularis Reformationis, fuisse extraordinariam & immediatam.* Hinc in Concionibus habitis VVittebergæ de Iubilæo Lutherano pag. 215. VVolfgangus Franzius sic declamavit. *Quod verò Lutherus tandem coeperit Papatum reformare, & omnibus Ecclesijs præscribere, ex unico Dei Verbo, quomodo Deum solum agnoscere, magnificare, & rectè colere, Sacramentaq; administrare debeant, iuxta Dei institutionem, contra intrusas Papisticas cōsuetudines, &c. Huius ab ipsomet Domino Deo habuit mandatum, & ad id singulariter immediatè est vocatus.* Simile quiddam ex communi aliorum Lutheranorum sensu asseruit Apostata Reihing in dissertatione de Ecclesia, cuius verba supra pag. 5. attulimus.

III. Accedit hæc ratio. Quicumq; se vocatum ad Apostolatatum iactat, nec tamen probare potest vocationem *mediatam & ordinariam*, is tene-

tur

tur probare miraculis *immediatam & extraordinariam*: cum non sit reliquus tertius Vocationis modus; & extraordinariæ vocationi semper miracula Deus addere soleat, vt ex Luthero audiuius. Sed Lutherus ad Apostolatū se vocatum iactauit; nec tamen potuit probare mediatam suam vocationem, &c. Ergo miraculis tenetur monstrare se Apostolum; adeoq; non iniquè ab eo postulantur miracula.

Maiores ex dictis patet. Probat Minor. Lutherus ordinariam & mediatam vocationem habuit vel à Doctoratu, vel à Sacerdotio, vel à Magistratu ciuili.

Non I. à Doctoratu: quia per illum non confertur propinqua potestas prædicandi Euangelium, sed solum publicè exhibetur testimonium sufficientis doctrinæ; vt in exemplo est manifestum. Fiat aliquis Doctor Theologiæ Tubingæ: num ideo potestatem habet in Saxonia, aut quauis
alia

alia ciuitate prædicandi Euangelium, inconsulto magistratu & superintendentibus Lutheranis? Ergo per Doctoratum præcisè non conceditur potestas Apostolatus; aliàs etiam Doctor Carolstadius fuisset verus Apostolus. Deinde fatetur ipse Lutherus Doctoratum, seu Magisterium Theologicum tantum prodesse Ecclesiæ, quantum Diabolus: Quomodo igitur per Doctoratum fuit vocatus ad Apostolatum? Antecedens probatur. Inter Articulos VViclefi Constantiæ damnatos est etiam iste: *Vniuersitates, studia, Collegia, Graduationes, & Magisteria in eisdem sunt vana gentilitate introducta, & tantum prosunt Ecclesiæ, sicut Diabolus.* VViclefi autem articulos Lutherus omnes approbavit his verbis. *In faciem tuam sanctissime Dei Vicarie tibi libere dico: omnia damnata Ioannis Husi esse Evangelica & Christiana.* Ergo Lutherus non accepit à Doctoratu Vocationem suam.

Lutherus
in Assert.
articularum.
1 om. 2.
Lat. V Vitt.

Non II. à Sacerdotio per Episcopos

pos ipsi collato. Nam *Episcopi* (inquit Lutherus) *Larvarum ordinatores*, sacrilegè errant, & dum officio suo abominabili funguntur, neminem faciunt sacerdotem, nisi primum neget se esse sacerdotem, & ita eo ipso, dum sacerdotem faciunt, reuerà à sacerdotio remouent, ut sit coram Deo illorum ordinatio verè ludicra, tamen verissima & seria degradatio. Ecce! per sacerdotium Pontificium factus est Lutherus, suomet testimonio, *Larua*; remotus est reipsa à sacerdotio; verissimèq; & seriò est degradatus, & quidem per eam actionem, quæ coram Deo est verè ludicra. Quomodo igitur potuit legitimam vocationem per tale sacerdotium accipere?

Non III. à Magistratu Ciuili. Quia Vocatio ad Apostolatium debet procedere à potestate Ecclesiastica & spirituali. Talem non habet Magistratus Ciuilis; vti probauimus in Symbolo Lutherano pag. 47. Ergo ab huiusmodi Magistratu Lutherus non potest probare Vocationem suam Ordinariam.

Tom. 2.
Lat. VVi tt.
fol. 324. a.
de Instit.
ministr. Ec-
cles. ad
Prag.

nariam. Ergo tenetur MIRACULA promere, quæ idcirco ab ipso iure exigimus, ut se à Deo missum esse *immediate*, demonstret. Hæc generatim ad secundum Effugium. Nunc speciatim ad singula respondeamus.

Ad I. dico, si suam doctrinam Apostolicam esse solidè probauerint Aduersarij, eos à nobis in cælum magnis laudibus extollendos? Ecquando autem id præstaturi sunt?

Desinet esse prius contrarius ignibus humor,

Iunctaq; cum Luna lumina solis erunt.

Multos clamores, hucusq; audiui-
mus; efficax argumentum nullum
audiuimus. Non satis est scriptu-
ras magno numero ingeminare.
Eam artem Diabolus quoq; callet; &
omnes Hæretici: Legitimus sensus
probandi vim habet, non sola scriptu-
ræ verba. Legitimus autem non est,
quem quisq; sibi producit; sed quē le-
gitimum semper iudicauit Ecclesia,
quæ

quæ est columna & firmamentum veri-
tatis; quæ (vti Lutherus ipse scripsit)
non potest mentiri, sicuti nec Deus: cum
os Dei sit os Ecclesiæ. Quare cum Luthe-
rani hucusq; doctrinam Lutheri esse
Apostolicam Scripturis non nisi da-
mnato ab Ecclesia sensu vsurpatis pro-
barint, nihil probasse censendi sunt.

Lutherus
Tomo 7.
Ger. VVir.
fol 562. a.
vide superi-
us pag. 30.

Ad II. dico, falsum id esse.
Nam Christus apud Ioannem non so-
lum Apostolis, sed & alijs in ipsum
credituris, vti contextus clarissime
docet, promisit. *Qui credit in me, ope-*
ra, quæ ego facio, & ipse faciet, & maiora
horum faciet. Quæ promissio cum ca-
reat restrictione tam temporis, quàm
personarum, neq; tamen singulis fide-
libus in actu 2. accommodari possit,
saltem in aliquibus de Ecclesia omni
tempore locum habeat oportet, quo-
ties id par necessitas postulabit. Ne-
cessitas autem postulat etiam postre-
mis hisce sæculis, vt quando noua &
inaudita sunt, quæ supra naturam cre-
denda proponuntur, nouis quoq; &

Ioan. 14. v.
129

supernaturalibus signis atq; effectibus credibilia reddantur, præsertim si ab eo proponantur, qui ordinaria vocatione est destitutus. Tunc enim ve-

S. Gregori-
us Homil.
4 in Euan-
gelia.

rissimum est illud S. Gregorij; *Adiun-
cta sunt prædicatoribus sanctis miracula,
ut fidem verbis daret virtus ostensa; &*

NOVA facerent, qui NOVA prædica-

Melancht.

in c. 3.

Marth.

Tomo 1.

Lat. V Vitt.

fol. 470.

rent. Id quod supra quoq; Melanch-

thon agnouit; nec non ipse Lutherus

de seruo arbitrio, dum ait. *Deus sua*

dogmata miraculis confirmare solet, nullo

respectu carnalis sæculi.

Apocalyp-

sis II. v. 3.

& seqq.

Deinde nonne in Apocalypsi De-

us clarè promisit Ecclesiæ, etiam ex-

tremis Antichristi temporibus pote-

statem patrandi pro vera fide miracu-

la? *Dabo (inquit) duobus testibus meis*

& prophetabunt diebus mille ducentis se-

xaginta, amicti saccis, &c. & si quis volue-

rit eos nocere, ignis exiet de ore eorum, &

deuorabit inimicos eorum; & si quis vo-

luerit eos ledere, sic oportet eum occidi. Hi

habent potestatem claudendi calum, ne

pluat diebus prophetiæ eorum: & potesta-

tem

~~rem~~ habent super aquas conuertendi eas in sanguinem, & percutere terram omni plaga, quotiescunq; voluerint, &c. Quid clarius? Quæ ergo impudentia est, dicere, Ecclesiæ nihil tale promissum esse? Scio ex aduersarijs nonnullos intelligere per hos duos testes Apocalyp-
 cos Hussum, Hieronymum Pragensem, Lutherum, &c. sed sibiipsis tales aduersantur. Si enim verum id esset, nonne eo maiori iure ab eis postularem miracula? & quidem ea ipsa, quæ hîc exprimuntur? Vbi autem Lutherus, vbi Hussus talia patrauit miracula?

Heilb. vol.
 acath. pag.
 348.

Ad III. Dico miracula alia vera & diuina, alia falsa esse & Diabolica. Illa sunt certissima testimonia solius veritatis, in cuius confirmationem fiunt; non item ista. Ista perpetrantur à Pseudoapostolis, non item illa. Quare aut summa malitia, aut summa inscitia est prædicantium Lutheranorum, quando ex admonitione Christi Matth. 24. de cauendis

Matth. 16.

falsis miraculis, inferunt vniuersim omnia miracula esse repudianda. Nonne etiam Christus iussit à falsa doctrina, & à falsis Doctoribus cauere? An ideo vniuersim omnis doctrina, & omnes Doctores ab Ecclesia sunt exurbandi? Temulenta profectò esset illatio. Et tamen sic isti ratiocinantur. Nam nobis vera legitimaq; miracula pro fide Lutherana postulanti-
bus, aut pro fide Catholica alleganti-
bus, respondent; Christus dixit mira-
cula à Pseudoprophetis fieri: ergo ni-
hil potest certi per vlla miracula pro-
bari. O bruta consequentia? Esto
miracula à Pseudoprophetis fieri
Christus dixerit; miracula tamen alia
non intellexit, quàm falsa & diaboli-
ca; num idcirco negauit fieri diuina
& vera miracula à legitimis Prophe-
tis? Videte, quomodo Lutherani scri-
pturas tractent. Sanè si vniuersim nul-
lam probandi vim habent miracula,
frustra Moyse, frustra Elias, frustra
Christus, frustra Apostoli in robur &
testifi-

testificationem prædicationis suæ patrarunt miracula. Cur ita? Quia quilibet occinere illis poterat prædicationem istum coccismum: *Miracula non sunt solius veræ Religionis testimonium: sed possunt etiam à falsis prophetis fieri. Ergo per miracula non efficimur certi de vera prædicatione.* Num placet vobis ista obiectio? Nonne hîc mihi respondebitis, Pseudoprophetas falsa & spuria tantummodo miracula patrare, qualia à Diabolo fieri possunt; Christum autem & Apostolos vera, solida & divina patrasse miracula, quæ non nisi ab eo proueniunt, *Qui facit mirabilia magna solus?* Hoc ergo verissimum responsum à nobis quoq; contra leuissimam vestram obiectionem accipite.

Psalm. 135.
v. 4.

Porro non est adeò difficile vera à falsis, spuria à legitimis miraculis diiudicare; si 1. opus ipsum; si 2. operans; si 3. operandi modus; si 4. finis operis diligenter inspiciatur; quemadmodum nos superius Lutheri miraculum in iusti iudicij balance libra-

Quæ obseruanda, ut vera à falsis miraculis dignoscantur.

uimus & examinauimus. Semper enim Deus est fortior Diabolo; & veritas potentior falsitate. Quare licet nonnunquam Pseudoprophetae, operâ Dæmonis aliqua mira efficiant, tandem tamen deprehenditur fraus, & mendacia signa maioribus & certioribus prodigijs Deus opprimit & elidit; vt in Exodo videmus accidisse; vbi Moyſes fucatis Magorum miraculis ita laruam detraxit, vt demùm & ipsi in has voces erumperent: *Digitus Dei est hic*. In quo multo magis ingenui fuere, quàm Lutherani prædicantes, qui luculentissima & testatissima Ecclesiæ Catholicæ miracula, non nisi impudenti ore calumniantur.

Exodi 8.
v. 19.

Dei bonitas
non finit
homines
suæ salutis
non negligentes
decipi falsis
miraculis
in rebus fidei.

Sane credibile non est Deum pro sua immensa erga nos charitate permittere, vt quis in articulis ad salutem necessarijs, falso miraculo decipiatur, nisi vel negligens sit in eo examinando, vel deditâ opera malitiosè nolit examinare; talibus enim iustè *Deus mittit* (id est, permittit) *operationem*

erro-

erroris, ut credant mendacio, quemad-
modum D. Paulus ad Thessalonicen-
ses testatur.

2. Thessal.
2. v. 11.

Ad IV. dico Christum monu-
isse citato loco Matthæi, ne ultimis
temporibus crederemus propter sig-
na & prodigia falsa, spuria, & diaboli-
ca, cuiusmodi illud esse monstraui-
mus, quod Luthero vanissimè attri-
buunt Aduersarij; non autem monu-
isse, ut vera diuinaq; miracula reijce-
remus.

Ad V. dico I. Lutheranos esse
lepidos homines. Quando in Apoca-
lypsi inueniunt, quod putant suis vfi-
bus seruire, mox clamant intrepidè:
Apostolica, Apostolica scripta: quando
verò est, quod illos vrit, tum Canoni-
cum esse librum aut timidè conce-
dunt, aut omninò negant cum Luthe-
ro suo, *cuius spiritus cum hoc libro con-*
spirare non potuit. Quomodo ergo Spi-
ritus Apocalypcticus cum Luthero
conspirare potuisset? Caterùm ipsa
K s vatici-

Apocal. 14.
v. 6.

vaticinia, quæ iactant, audiamus. Sic scribit Ioannes 14. capite. *Et vidi alterum angelum volantem per medium celi, habentem Euangelium æternum, ut euangelizaret sedentibus super terram. & super omnem gentem, & tribum, & linguam & populum dicens magna voce. Timete Dominum, & date illi honorem, quia venit hora iudicii eius, & adorete eum qui fecit calum & terram, &c.* Et rursùm cap. 18. *Et post hæc vidi alium angelum descendentem de cælo, habentem potestatem magnam, & terra illuminata est à gloria eius. Et exclamauit in fortitudine dicens. Cecidit, cecidit Babylon magna, &c.* His duobus locis aiunt Lutheristæ clarissimè velut in crySTALLINO speculo, describi & repræsentari Lutherum; & qui hoc non videat, eum collirio pro oculis indigere. Sed falluntur miseri, & cæcutiunt ipsi, qui alios cæcos arbitrantur.

Apocal. 18.
v. 1.

Nam, ut de priore Angelo priùs agamus, habuit is PRIMO *Euangelium æternum*. Euangelium verò Lutheri minime

nimè est *æternum* : tum quia ipse Lutherus ob summam inconstantiam id sæpißimè in aliam formam transmutauit, vt Argumento 2. monstraui-
mus: tum quia pænè adhuc viuo Luthero, à discipulis illius in nouas sectas identidem degenerantibus ita fuit adulteratum, vt inter eos, qui se Lutheranos appellitabant, pauci reperirentur verè Lutherani; quemadmodum etiam Ioannes Aurifaber conquestus est in præfatione Colloquiorũ Conuiuialium, vbi ait, perspicilijs acutis opus esse illi, qui cupiat Lutheranam doctrinam integram & sinceram inuenire: tum quia ipsemet Lutherus non agnouit suum Euangelium fore æternum. Sic enim scribit in comment. ad Galatas. *Ego profectò malè metuo, ne post obitum meum doctrina hac* (de iustificatione per solam fidem) *rursus intereat.* & alibi. *Si mundus adhuc aliquantulum steterit, videbitis puram & veram Christi cognitionem rursus funditus perire.* Et iterum *Cum*

Euangelium Lutheri nō fuit æternum.

Tom. 1.
Ger. VVitt.
in cap. 3. ad
Galat. fol.
183. b. §. 3.
Tom. 2.
Ger. Is leb.
in comment.
Exodi 18.
fol. 327a.

et rursus

rursùm res eò redierit (sicuti futurum sæpè sum vaticinatus , & vereor ne prophetia mea nimis citò impleatur) ut homines eiusmodi , velut Papa & Episcopi , rerum potiantur , iam penitus sublatum erit , & conculcatum Euangelium , & actum de prædicantibus in perpetuum . Igitur Lutheri Euangelium non est illud Euangelium æternum , quod Angelus Apocalypticus dicitur hominibus añunciare .

Lutherus
non docuit
timere De-
um.

Vide supe-
riùs fol. 98.
& 99.

Lutherus
super cap. 5.
ad Gal.

SECUNDO Angelus ille docuit mortales Timere Deum , & iudicium Dei . Lutherus è contrario docuit ; Si tibi in mentē veniat Christum esse iudicem , qui Legem doceat , & tibi succenseat , ac te in examen vocaturus sit de anteaçta vita , pro certo iudica non esse Christum , sed ipsissimum furibundum Diabolum . Taceo alia Lutheri dogmata , quæ supra retuli , quæ omnia fræna timoris Dei plurimum relaxabant .

TERTIO ille Angelus Euangelizauit super omnem gentem , & tribum , & linguam , & populum . Lutheri verò Euangelium exiguum orbis angulum occupa-

occupauit, ita vt tota Africa, Asia, America illius sit expers. In Europa etiam Gallia, Italia, Hispania, Vngaria, Anglia, Polonia & magna Germaniæ pars Lutherum execratur: quod deplorat ipsemet Lutherus in Colloquijs Islebiensibus titulo de Nouissimo die.

LUTHERVS non docuit omnes gentes.

fol. 465. b.

QVARTO. Angelus ille dedit honorem Deo. Lutherus subtraxit honorem Deo. i. quia asseruit cum Melanchthone mala Deum non tantum *permittere*, sed etiam *facere*: adulterium Davidis esse proprium opus Dei, sicut est conuersio S. Pauli: & plura quæ supra retulimus. 2. quia negauit Christum in Eucharistia honorandum. 3. quia sustulit sacrificium altaris, quo Deo immaculata quotidie hostia offerebatur. 4. quia VOTA in Dei honorem nuncupata & violauit ipse turpiter, & alios plurimos ad eadem violanda est adhortatus. Quis ergo, nisi insanus credat, per illum priorem Angelum Lutherum designari?

Lutherus subtraxit honorem Deo.

Argumento. 2.

Alte-

Alterum vaticinium Apoca-

lypticū nihilo plus habet conformita-
tis cum *Luthero*, quàm quadratū ha-
beat cum circulo. Nam I. Angelus
ille *de cælo descendit*. *Lutherus* contrà
ex Inferorum faucibus ascendit; siue
quia ab Orci Magistro (vt alibi docui-
mus) præcipuam suam doctrinam
hausit; siue quia in omnibus suis scrip-
tis tam petulans conuiciator , tamq;
foedus scurra fuit, vt ferè nulla pagina
sit, quam honestiores oculi sine rubo-
re legere possint, adeò omnia crimina-
tionibus, sarcasmis, stercoribus, mere-
tricibus, porcis, Diabolis & Diabolo-
rū excrementis contaminauit: quæ sa-
nè maledicentia & scurrilitas vt *Plau-*
tin vel *Terentiani Parasiti* certum
argumentum est, ita ab Angelo cœle-
sti longè est alienissima. II. Angelus
ille habuit potestatem magnā à Deo,
à quo missus erat. *Lutherus* legitima
vocatione destitutus, nullam habuit à
Deo potestatē. III. Angelus ille ter-
ram

In Symbolo
Lutherano
fol. 54.

ram illuminauit gloria sua. Lutherus gloriosissimam Germaniam indelebili macula dedecorauit. IV. Angelus ille casum & ruinam *Babylonis magnæ* denunciavit. Lutherus Babylonem, id est, errorum & sectarum confusionem non modò nō sublatā indicauit; sed etiā tanquam peritus Architectus egregiè promouit, & noua ei fulcra subiecit. Procul igitur à verò est Lutherum per illum Angelum designari.

Ad fabulam illam de Monachi statua, cui inscriptum fuerit LUTERI nomen, duo respondeo. I. Commiseratione dignam esse Lutheranorum cæcitatem, qui Sanctis Augustino, Ambrosio, Nazianzeno & alijs grauissimis antiquis Patribus testatissima miracula pro fide Catholica narrantibus, omnem fidem abrogant; ex aduerso autem, quando de Chemicorum furnulis carboniperda, aut Magus aliquis ex suâ fornaculâ, quidpiam eliquat, quod vel in speciem possit

Fabula de
Monachi
statua

possit Lutheranam causam colorare, id confestim pro auro Arabico, pro oraculo Delphico habendum exclamant. Pauperes profectò estis Lutherani, & angusta domi res vobis est, quādo à fumoso hoc Paracelso fumos pro stabilienda vestra fide emitis. Vultis scire quis Theopraustus ille fuerit Audite Thomam Erastum celeberrimum Medicum. *Theophrastus*, inquit, *Paracelsus* nostro tempore vixit, qui veterum omnium placitis contemptis multa noua in artem Medicam inducere conatus est: & Medicinam per diuersas Heluetia, Germania & Polonia regiones vagabundus exercuit, dum pecuniā careret: quā modicā acquisita, vino & ludis deditus (ut constans fama est) nemini medebatur. Damone utebatur familiari, ut ex eius discipulo audiui: vir natura & eloquentia, quā litteris & studio doctior: prorsus inconstans; nunc Theologus, nunc Medicus, nunc Magus, sēpē compotator & aleator inter rusticos. Hæc ille. Videtis qualem testem produxeritis ô Lutherani!

Thomas Erastus ad calcem Disputationū de medicina noua Philippi Paracelsi.

ni! miseret me profectò vestri testi-
monij, quod quia inter fumos natum,
meritò in leuissimam auram abire iu-
bemus.

I I. Faciamus repertam esse ralem
statuam, illiusq; inscriptione LVTE-
RVM denotatum, an ideò dicendum
est Lutherum à Deo vocatum Apo-
stolum fuisse? Etiam Alphabetici pue-
ri videant, quàm malè cohæreat e-
dentula & elumbis hæc consequen-
tia. Quasi verò non etiam de facino-
rosis & improbis aliqua futura prædi-
ci queant? Annon luculenta extant
in Scripturis de Iuda proditore, item
de Antichristo vaticinia? An Arius
propterea vel hilo melior fuit, quia de
eius furore Erythræa Sibylla tot sæcu-
lis ante vaticinata est, vti testatur Con-
stantinus M. in epistola ad Arium?
Quid igitur Lutherum iuuat isthæc
Paracelsistica prænuntiatio?

Ad HVSSI prophetiam
dico I. Quis scit, an in mentem aut
L linguam

linguam vnquam Husso venerit, quod
tacentibus alijs, primum soli Hussitæ,
ac postea Lutherus & Lutherani ia-
ctarunt vaticinium? Nobis nostra re-
ferentibus nihil fidei tribuunt Aduer-
sarij, & nos ipsis de se omnia, quasi de
Tripode dicta sint, credamus? si ergo
negemus hæc ab Husso prolata, ex
qua Apocalypsi id probabunt Luthe-
rani? II. Sit vaticinatus anser ille
(vel Vulpanser potiùs) de aliquo sub-
secuturo Pontificis & Ecclesiæ Ca-
tholicæ hoste, vnde Lutheranis con-
stat eum de Luthero, & non de Ca-
rolstadio, Zvvinglio, aut Caluino lo-
cutum? Vel enim ad amussim obser-
uanda est temporis ratio indicata ab
Husso, vel non; si prius; ergo non est
de Luthero vaticinatus; quia à vatici-
nio vsq; ad Lutherum, plures quàm
100. anni sunt elapsi; si posterius; po-
tuit vaticinium æquè de alio sectario
intelligi, atq; de Luthero. Nam etsi
paulò tardiùs Calvinus, & Zvvinglius
arma in Papam corripuerint, sciendū
tamen

tamen est à talibus prophetis chronologiam non semper acu tangi. III. Quid si hæc prædictio nec dum impleta sit? nam si vel hodie nouus Hæresiarcha surgeret, verum esset dicere, eum post centum annos elapso à combusto Husso surrexisse; quandoquidem ille non ante surrexisset. Annon igitur sibi quoq; posset hoc vaticinium arrogare? IV. Nihil facilius est, quàm sic vaticinari. Quis enim nescit in Ecclesia semper oportere hæreses esse? Prædicere ergo ita generatim fore, vt post vnius sæculi decursum nebulonum aliquis cornua obuertat Romano Pontifici, & in Ecclesiam pestilenti suâ doctrinâ impetum faciat, non improbabiliter etiam rusticus potuisset, præsertim si prædictionem ad certum annum non alligasset. V. Esto etiam *in individuo* Lutherum designauerit Hussus, an ideò Lutherus non est hæreticus, quia alius hæreticus siue Dei, siue Dæmonis instinctu eius aduentum prænunciavit?

L 2

nunciauit? Pudere igitur prædicantes huius vaticinij deberet, si non omnem pudorem pridem cum pudicitia abiecissent.

Porro non Cygnum, sed Porcum potiùs Lutherum appellandum esse, vel ex eo discas, quòd non modò plenus fuit *Cacodemone*, sed etiã *Cacodemone*; cuius canor (erubesco scribere) nihil ferè aliud fuit, quàm fætor, pedor, stercus, oletũ, latrina, lupanar, hara, & id genus alia Islebica aromata, quæ passim reperies illius libris copiosè aspersa, inspersa, & superspersa. Quod si causam quæras, cur propheta iste semper in ore, in manu, in calamo, sordes & stercorea habuerit, ijsq; chartam, mensam, & suggestũ etiam conspurcauerit, illam appositè cum viro quodam doctissimo assignaueris, quòd Lutherus perpetim durã aluo laborauerit, vnde factum est, vt quod infernè eijcere non potuit, de fæcundo ventris sui torculari eructaret superne,

pernè, eoq; tam odorato imbre vni-
uersam suam doctrinam perplueret.
Sanè de hoc morbo sic questus est
iple Lutherus in epistola ad Spalati-
num. *Durities digestionis meæ, ut video,* Luth. rom.
perpetua erit, semper lenienda remedijs. 1. epist. 420

*Quarto, imò quinto ferè die semel secessum
habeo. & ad Philippum suum. Domi-
nus percussit me in posteriora (inquit) gra-
ui dolore. Tam dura sunt excrementa, ut* Epist. 226.

*multa vi usq; ad sudorem extrudere co-
gar, &c.* Hæc ille: Ergo quod nō pote-
rat Lutherus inferiore gutture, hoc
abundantissimè præstitit superiore;
sordesq; sordidissimas sine mensura,
sine difficultate expuit & eiecit, aut
maximâ oris laxitate. Non est igitur,
cur Iesuitas deinceps *Suitas* vocitent
prædicantes, ab illo enim Islebico *Sæ*
longè rectiùs possunt ipsimet hoc no-
mine cohonestari. Pudet referre plu-
ra, sed cogit impudentia aduersario-
rum, qui spurcissimum hunc *porcum*
in candidissimum *cynum* conantur
transformare. Ita is scribit ad Iustum

Lutherus
epist. ad Iu-
stum Ionā
tom. 2. epi-
stolarum.

Pfui!
Quis va-
quam in
vi o Apo-
stolico aut
prophético
scripto ta-
les sordes
legit?

Videat le-
ctor iucun-
dum & eru-
ditum cō-
mentariolū
Iacobi
Gretseri in
duos num-
mos Luthe-
ranorum.

Responde-
tur ad reli-
quas secun-
di Effugii
obieccio-
nes.

Ionam in epistola quadam. *Salutabis
tuum Dictatue multis basius, vice mea &
Ioanelli mei, qui hodie didicit flexis popli-
tibus in omnem angulum cacare; imò ca-
cauit verè in omnem angulum miro ne-
gotio; alioqui plura ad te mandasset, si oti-
um illi fuisset. mox enim balneatus dormi-
tum abiit. mirari desines, quod de cacā-
do scribo; alias scribo de alys.* Iudicet æ-
quus Lector, num isthæc cygnea can-
tio sit, an suilla? Multa alia huius toni,
quæ cecinit, vel gruñijt potius Luthe-
rus, inuenies in M. Iacobi Andreae li-
bellis, præsertim in eo, quem cygne-
um & mundum (den Schwanischen / vel
Schweiniſchen / vñnd Saubern Luther)
inscripsit. Eant nunc prædicantes, &
sua vaticinia iactent.

Ex his indubiè colligitur, quid
quoq; sit de *Diuinitate Lutherica do-
ctrina* sentiendum. Diuinum non est,
quod porcinum est, quod impium est,
quod hæreticum est; talem fuisse Lu-
theri doctrinam supra ostendimus.
Cum canone verò Apostolico non
aliter

aliter conuenit, quàm cappa prædicantica cum pileo Iesuitico. Quòd verò de improviso Lutherus eruperit ad prædicandum Euangelium suum, & abducendos homines à Papatu, plus mirabilitatis non habet, quàm cum è latibulo suo latrones inexpectatò profiliunt ad trucidandos viatores. Quòd autem è maximis difficultatibus, laboribusq; incolumis euaserit, hoc ei cum multis aliis hæreticis fuit commune, vt & donum linguarum. Nouit optimus & iustissimus Deus, quare permittat malos sæpè impunè grassari in Ecclesiam suam. Quanta verò dexteritas illius fuerit non tam in vertendis, quàm veteratorie peruertendis Scripturis, plùs satis supra vidimus, & idcò meritò exclaimauimus. *Non à Domino*, sed à Dæmone factum est istud, & est miserabile in oculis nostris.

TERTIVM EFFVGIVM

ADVERSARIORVM

L 4

TER.

TERTIO aiunt Luthe-
rum quidem titubanter nonni-
hil primis sue Reformationis
annis, quibus adhuc altè fuerit
tenebris papisticis immersus,
de quibusdam sue doctrina ca-
pitibus locutum; progrediente
tamen tempore in eodem vesti-
gio constantem ac firmum per-
stitisse. Deinde à Catholicis a-
liquas contradictiones Luthe-
ro obijci, quæ contradictiones
nequaquam sint; huiusmodi *est*
illam esse, quæ supra Argumen-
to 2. refertur de Ecclesiæ infal-
libilitate. nam pag. 29. eum a-
gere de Ecclesiâ visibili; pag. 30.
verò de inuisibili, quæ sibi mi-
nimè aduersantur.

RESPONDEO I. Aduersarios ex Lutherò ridiculum Prophetam & Euangelistam efficere, dum dicunt eum primis annis à S. Spiritu non satis ex-
 asciatum & dedolatum fuisse. Quasi verò hîc mos sit supremi Numinis, vt eum, quem tanquam *novum Euangelistam & Religionis Ducem* in Mundum Reformandæ fidei causa immediatè & extraordinariè mittit, ipso Reformationis tempore permittat noxijs erroribus per inuia & auia circumduci, veraq; simul cum falsis tradere ac docere. Annon hoc cederet in summam ignominiam summæ illius Veritatis, cuius nomine atq; auctoritate munitus in publicum Reformator ille prodijset? Certè nullam meretur fidem etiam vera dicendo, qui falsa veris adglomerat, quantumuis audiat Propheta, Apostolus, aut Euangelista. Quis namq; Sancto Matthæo de Christo passo fidem haberet, si de Christo nato vel minimam falsitatem protulisset? Quis Diuo Paulo in

Aduersarij
 malè Lutherum defendunt,

vna Epistola credulas aures daret, si in alia, quam etiam diuerso scripsit tempore, mendacium deprehendisset? Cùm ergo Lutherus se Euangelistam & Ecclesiasten Christi & esse, & nominari à Christo gloriatus sit, nihil magis Luthero aduersum dici potuit, quàm eum in principio, hoc est in summo calore suæ Reformationis adhuc erroribus fidei laborasse.

Nil differe
verus Apo-
stolus à fal-
so, si etiam
errare po-
test.

Aut quod nobis Aduersarij discrimen dabunt inter germanum Christi Apostolum & Euangelistam, & inter Pseudoapostolum & Euangelistam diaboli, si ille non minùs, quàm iste, potest in fundamentali doctrina fidei (etiam dum fungitur Apostoli munere) esse variabilis & inconstans? si alio alioq; tēpore sui Apostolatus colores mutare, & contraria inter se dogmata tradere? Neq; vlla reddi probabilis causa potest, cur in principio eiusmodi extraordinariæ Reformationis minùs necessaria sit falli nescia auctoritas Reformatoris, quàm in medio,
aut

aut fine. Quin potiùs in exordio orationis quàm maximè requiritur veritas; alioqui cui non cætera omnia sint suspecta? iuxta notissimum ipsius Lutheri oraculum : *Qui vel semel mentitur, profectò ex Deo non est, sed suspectus in omnibus.* Sanè cum Carolstadius & eius asseclæ dicerent, se principio à Spiritu S. non satis illuminatos fuisse, nec cassâ nuce dignam Lutherus censuit excusationem. *Diabolus est, inquit, qui ita occultè se insinuat, & excusat, eo quod initio Spiritum non satis fortem habuerit. Dei Spiritus hac excusatione nō utitur.* cur ergo Lutherani hac tam calua excusatione vtūtur? Aut igitur falsissima est Aduersariorū responsio, quâ dicūt Lutherū primordio suæ Reformationis non statim ad ossa & medullam vsq; cælestis veritatis lumine fuisse irradiatum; aut turpissimè Lutherus mentitus est, quando se Euangelistam & Ecclesiasten Christi prædicauit. Vtrumuis concesserint Lutheristæ, causâ ceciderunt.

Tom. 2.
fol. 30. b.

Notanda
obiectio
VVirten-
bergenſiū
Theolo-
gorum
In libro ad-
uerſus A-
natomiam
Lutheri à
Piſtorio e-
ditam. fol.
3. 6. 7. 8.

VVirtenbergenſes Theologi huic nodo cuneū conātur querere. Dicunt enim duplices eſſe Prophetas : alios maiorum gentiū, alios minorū. Prioris generis fuiſſe Moyſen, Samuelem, Eliam, Ieremiam, & Apoſtolos Spiritu Sancto illuſtratos; qui licet in moribus errarint, non tamen in doctrina. Poſterioris verò generis fuiſſe eos Prophetas, quorum S. Paulus in Epiſtola 1. ad Corinthios cap. 14. faciat mentionem. qui in interpretanda ſcriptura non ſemper rem acu tetigerunt.

Reſponſio.

Sed laterem lauant VVirtenbergenſes. Nam I. Luthero ipſi contradicunt, qui ſe *Euangelistam*, & *Eccleſiaſten* Chriſti à Chriſto ipſo nominari dixit: quod eſt iudiciū maioris dignitatis, quàm cōueniat illis *Parais* Prophetis. II. Minores illi Prophetę, de quibus agit Paulus, in ijs, quæ ad *eſſentiam* fidei ſpectant, non errabant interpretando ſcripturam, nec ſibi inuicē contradicebāt; aliàs Prophetæ Diaboli fuiſſent, nō Dei; cū Dei Spiritus in eſſentiali-

tialibus fidei secum pugnantia inspirare non possit. At Lutherus in *essentialibus* fidei errauit, variauit, & sibi cōtradixit, vt supra vidimus de libero arbitrio, &c. Ergo non fuit de illorum Prophetarum numero.

III. Prophetæ illi minores erant maioribus subditi, & eorum iudicio atque censuræ subiecti; vt fatentur ipsi VVirtebergenses fol. 7. Lutherus suā doctrinam à nemine, ne ab Angelis quidem cenferi voluit, quemadmodū scripsit in responso ad Angliæ Regem; imò etiam ipsos Angelos per suam doctrinam dixit iudicandos.

IV. Alii Lutherani passim Lutherum nominibus maximorum Prophetarum exornant, eumq; *tertium Eliam*, *alterum Ioannem Baptistam*, *Prophetam*, *potentem in opere & sermone*, *verum Paulum*, *Deum Theologorum*, *reformatorem orbis*, *os Christi* appellant; quæ omnia significant Lutherum nequaquam inferioris subsellii Prophetam fuisse. Si enim Moyse & Elias in censum maiorum

Alii Lutherani VVirtebergensibus contradicunt.

Vide Symbolum Lutheranicum fol. 90. & Altenburgense Colloquium fol. 404.

iorum Prophetarum veniunt, quorū ille duntaxat ceremonialem legem à Deo acceptam tradidit vni genti; iste verò continendis paucorum animis in flagrante Iezabelis idololatria deletus est; quantò magis Lutherus hoc honore dignus est, qui (aduersariorū sententiā) gratiæ legem à Christo conditam, & temporum vitio ab omnibus publicè Ecclesiis repudiatam toti orbi reddere debuit? Igitur maior Propheta Moyle fuit & Elia; quandoquidem ad eam prouinciam est destinatus, quā maiorem nemo hominū ante & post Christum sortitus est. Sanè Lutheranus Franzius in 2. Concione de Iubilæo Lutherano habita in templo arcis V Vitebergensis disertè ait, Lutherum tantum terrarum luce sui Euangelii irradiasse, quantum vnus è duodecim Apostolis, si mundum in 12. partes diuisissent; & quidem æquali celeritate, aut maiori. Ergo apostolis par fuit; adeoq; iure ab illo in doctrina constantiam, & prærogatiuam verita-

In 2. parte
concionis
anno 1617.
pag. 214.
Notetur
Lutherana
Hyperbo-
le.

tis infallibilis postulamus.

RESPONDEO II. Hoc ipsum, quod Lutherus saltem primis annis, inconstans fuerit, & grauitè in multis errauerit, satis esse ad funditùs euertendum illud tam celeris propagationis miraculum; quandoquidem eo ipso tempore Lutheranismus maxima accepit incrementa. Non potest autem fieri, vt Deus contrariam sibi ipsi doctrinam prodigioso signo confirmet.

RESPONDEO III. Fieri quidem posse, vt aliqua subinde verba alio sensu sint à Luthero prolata, quàm à nonnullis Catholicis allegantur; cum constet eum in multis fuisse etiam Meduseis serpentibus magis lubricum & sinuosum, more omnium Hæresiarcharum; In eo tamen illi nullam iniuriam irrogari. Fas enim nobis est eodem contra Lutherum iure vtì, quo ille contra alios vtendum sanxit; nimirum *Verba suspecta hostium contra ipsos interpretanda esse.* Aut monstrent nobis priuilegium Cæsaris Lutheristæ, quo
 ipsi

Contra E.
 rasnum
 supra pag.
 67.

ipsi fiant ab hac lege eximij? Esto autem vna atq; altera contradictio, quæ illi obijcitur, non sit reipsâ vera contradictio, plurimæ tamen aliæ tam veræ contradictiones sunt, vt illas nullus Tubingensis dealbator, etiam si totus, Oceanus fidelia foret, dealbare possit. Sanè si vel vnica vera contradictio in Luthero ostēdatur, iam suamet sententia Lutherus damnatus est. Sic enim scribit. *Si vel semel ita falsus, mentitus ac crassè deceptus deprehenderer, actū esset de omni mea doctrinâ, honore & fide. Omnes me pro nebulone pessimo ac tenebrione meritò haberent.* Itaq; omnes hîc vnanimi ore dicant, *Amen. Fiat, fiat.* Quia non semel tantum, sed sæpissime est mentitus Islebicus Propheta. Porro Lutherum supra pag. 30. de Ecclesia visibili locutum adeoq; sibi verè contradixisse, ex ipsis verbis est euidentius. Nam i. ait. *Ecclesia nec debet, nec potest mendacia & errores docere &c.* Item, *Ecclesia merissimum Dei Verbum debet docere, & quâ posset aliud fieri? Cum*

Tom. 7.
Ger. V Vitt.
fol. 150.

Os Dei sit Os Ecclesia. Quæ autem est Ecclesia *docens*, nisi Ecclesia, quæ auditur? Ecclesia, quæ videtur? Ecclesiam enim latitantem, & omnino incognitã nemo rectè *docentem*, nemo *Os Dei* dixerit; cum prorsus muta sit, & hoc nomine indigna. Quale enim *Os Dei* hoc fuerit, quod post Christum iam promulgatum per mille & amplius annos publicè obmutuit? quod tanto tempore nusquam ullũ veritatis apertum sonum per vlllos prædicatores edidit? An hoc cum Scriptura conuenit, quæ ait: *Super muros tuos Ierusalem* (id est Ecclesia) *constitui custodes, tota die & nocte in PERPETVVM non tacebunt?* Et rursum. *Fædus perpetuum feriam eis, & scietur in gentibus semen eorũ. & germen eorum in medio populorum: omnes, qui viderunt eos, cognoscent illos, quia isti sunt semen, cui benedixit Dominus.* Quod vaticinium Christus ipse Lucæ 4. v. 18. de se & sua Ecclesia visibili perpetua explicauit. 2. Lutherus de ea Ecclesia loquitur, de qua prius locutus

Tom. 7. ser.
VViteb. fol.
562. a.
de vera antiqua Ecclesia.

Isaia 62.
v. 6.

Isaia 61.
v. 9.

est in cod. lib. pag. 553. b. cum eam in
 duo membra, hoc est, veram & falsam
 diuideret; non enim aliò spectat illa
 diuisio, quàm vt intelligatur, de qua
 Ecclesia futurus sit in reliquis sermo.
 Sed prius locutus est de Ecclesia visi-
 bili: hinc tantopere sudauit, vt proba-
 ret suam Ecclesiam esse veram Eccle-
 siam; idque talibus argumentis, quæ
 non nisi in Ecclesiam visibilem qua-
 drant; Ergo & postea de Ecclesia visi-
 bili est locutus. Aliàs stolidissimus fuis-
 set Lutherus, si eo libro probare volu-
 isset suam Ecclesiam esse veram Ec-
 clesiam inuisibilem. Id enim manife-
 stè falsum fuisset. Hanc igitur Ecclesiã
 visibilem, quam Apostolus *columnam*
& firmamētum veritatis appellauit, Lu-
 therus *non posse errores docere*, & *Os Dei*
esse, intrepidè dixit, id quod tamen ali-
 bi negauit: Ergo sibi verè contradixit.

QVARTVM EFFVGIVM
 ADVERSARIORVM.

QVARTO aiunt multa Lutherò crimina falsò obii-
 ci : Nam I. eum particulam *(SOLAM)* Apostolo inse-
 ruisse, quòd eam clarior sensus
 requirat, & Apostolus ad
 Galatas 2. v. 16. simili modo
 loquatur, dum ait. Homo non
 iustificatur, nisi per fidem : *quæ*
locutio huic æquivalet : nisi per
 solam fidem. 2. In illo versiculo
 D. Petri omissa esse hæc verba,
 per bona opera, quòd ea in Græ-
 co textu non legantur. Græcū
 autem textum, quia purus sit,
 impuro Latino esse præferendū.
 3. Etiā Epistolā S. Iacobi à Lu-
 thero nō sine ratione à Canone
 M 2 exclu-

Ad Rom. 3.

2. Pet. 1. v. 16

excludi. Apocalypsin verò non penitus repudiari.

Toti orbi
nota sunt
mendacia
Aduersario-
rum de B.
M. Rober-
to Bellar-
mino.

RESPONDEO, nos non affingere
Luthero crimina, sicut aduersarii af-
finxere B. Memorix Bellarmino, & a-
liis Catholicis; Argumentis solidis fi-
dem assertioni nostræ facimus, non
mendaciis. Dico igitur I. falsum esse,
quod sensus illius Paulini loci exigat
particulam illam S O L A M. Diuus
Paulus illic non voluit vniuersim ex-
cludere omnia opera, etiam ex gratia
Christi facta, (sicut ea fraudulenter
excludit Lutherus per particulã S O-
L A M) sed *Opera Legis* duntaxat, hoc
est, opera ex vi solius naturæ facta. Er-
go Lutherus sensum peruertit, non au-
tem clariùs explicauit. Antecedens
dudum inuictissimis rationib. demon-
strarunt Catholici, partim ex scopo il-
lius Epistolæ; partim ex aliis Apostoli
locis, vbi is palàm operibus ex gratia
Christi factis tribuit iustificationem.
Igitur ne hoc loco sibi cōtradicat, ne-
cesse

Vide Cor-
nelium à

cesse est eum tantum *de operibus Legis* sine gratia Christi factis loqui. Illa verò locutio ad Galatas, *nisi per fidem*, non æquipollet huic, *per solam fidem*, vt patet in exemplo. Rectè dixeris. *Homo non respirat, nisi habeat asperam arteriam.* Falsò dixeris. *Homo respirat solū per asperā arteriam sine pulmonib.* Item rectè dixeris. *Homo non viuit, nisi per cibum alatur:* falsò dixeris. *Homo viuit per solum cibum, sine potu, sine respiratione, &c.* Itaq; intelligit ibi Paulus fidem, prout ea tantum operibus Legis sine gratia Christi factis opponitur, qualem non intelligit Lutherus in epistolam ad Romanos. Ergo nil fauet Luthero Apostolus ad Galatas.

Lapide in
epist. S. Pau-
li.

Dico II. Si Lutherus propter Græcum textum, quem purum censuit, omisit ista verba, *per bona opera*, cur in pluribus aliis Græcum textum deseruit? Nam multa è Latino in Germanicum transtulit, quæ in aliquibus Græcis non reperiuntur: nonnulla etiam, quæ nullus Græcus Codex habet: vti

Vide Anatomia Lutheri à Pistorio editam Tom. 2. azoar 1. errore 3. fol. 85. 59.

egregiè probat Pistorius in parte 2. Anatomia Lutheri. Igitur Luthero non Græcus textus regula interpretandi fuit, sed propria voluntas. Quid, quod falsum est, hæc verba nō reperi in Græco textu? fatetur enim Robertus Stephanus se in tribus exemplaribus Græcis illa legisse; & è Græco item citantur à Marco Monacho, qui vixit anno Domini trecentesimo, ut notat Lorinus noster in hunc locum. Accedit & illud pro his verbis argumentum, quod, cum D. Petrus dixisset, *Satagite, ut certam vocationem faciat*; mox addat, *Hæc enim facientes non peccabitis aliquando*. Quænam hæc, nisi bona opera, quæ paulò antè recensuit? *abstinentia, patientia, pietas, amor fraternitatis, charitas*. Denique Græcum textum N. T. purum esse, & mendis carere negamus. De eius corruptela questi sunt iam olim antiqui Patres, Irenæus lib. 1. adu. hæres. c. 29. Tertullianus lib. 5. contra Marcionem. Origen. c. vlt. ad Rom. Dionysius, aliq; apud Euse.

Eusebium l. 4. hist. Eccl. c. 22. 23. Theodoretus lib. 1. de hæres. cap. de Tatiano : idque valde credibile fit ex eo, quòd apud Græcos potissimæ hæreses antiquæ ortæ sint, vt Manichæorum, Arianorum, Valentinianorum, Macedonianorum. Proprium autem Hæreticorum est deprauare Scripturas, vbi vident eas sibi aduersari. Cæterum latinam Bibliorum editionem esse impuram, quam facilè ab aduersariis asseritur, tam facile à nobis negatur.

Dico III. Ratio, ob quàm Lutherus Epistolam S. Iacobi *stramineam* vocat, est; quòd commendat bona opera, eaque coniūgat fidei, quæ S. Paulus à fide in iustificatione separarit. Hæc autem ratio nec hilum valet. Nam S. Paulus bona opera in gratia Christi facta nusquam separat à fide in iustificatione, sed solùm opera Legis sine gratiâ Christi facta. Sanè Epistolam S. Iacobi pro Canonica habuere Dionysius Areop. Cyrillus Hieros. Athanas. Nazianzenus, Hieronymus

Ita vocat Lutherus post præfat. in N. T. in Germanicis Bibliis impressis Augustæ per Siluanum Otmarum 1523. & Norimbergæ per Fridericum Peypus 1524. & Argentorati 1530 apud VVolfg Köppl.

Memoran-
dum testi-
monium S.
Aug. lib. de
fide & ope-
rib. c. 14.
vnde patet
D. Iacobū
non aduer-
sari D.
Paulo.

Privilegiū
Hæretico-
rum ex S.
Augustino
lib. 12. con-
tra Faustū
c. 15.

cum Concilio Laodicensi, Carthagi-
nensi 3. & alijs. Præcipue memoran-
dum est illud S. Augustini testimoni-
um. (*Quoniam ergo (inquit) hæc opinio*
(qualem Lutherus de sola fide docuit)
tum (idest, Apostolorum tempore)
fuerat exorta, alia Apostolica epistola,
Petri, Ioannis, Iacobi, Iudæ contra eam
maximè dirigunt intentionem, ut vehe-
menter adstruant, fidem sine operibus ni-
hil prodesse; sicut etiam ipse Paulus non
quamlibet fidem, quā in Deum creditur,
sed eam salubrem, planeq; Evangelicam
definiuit, cuius opera ex dilectione proce-
dunt. Ita S. Augustinus ex communi
Ecclesiæ sensu, Conscius igitur Lu-
therus hanc epistola se confutari, illam
condemnavit, ne ipse hæreseos con-
vinceretur, usus illo diabolico hære-
ticorum privilegio, qui quidquid est in
Evangelio, vel in Epistolis Canonicis, quo
adiuvare hæresin suam putent, id esse ab
Apostolis & Christo dictum, tenent, atq;
suadent. Quidquid autem ex eisdem codi-
cibus adversus eos tonuerit, immissum ab
infal.

infalsatoribus ore impudenti & sacrilega non dubitant dicere; inquit idem S. Augustinus.

Ad Apocalypsin quod attinet, eam Lutherus 1. nec pro Apostolico, nec pro Prophetico libro habuit. 2. Eum librum similẽ videri dixit quarto libro Esdræ, quem Lutherus alibi fabulis Æsopi comparauit. 3. Nihil diuini Spiritus in eo se aduertere. 4. quasi stolidum irridet, quod Beatos prædicet eos, qui seruauerit scripta in illo libro, cum tamen nemo sciat, quænam illa sint. 5. Spiritum suum cum eo libro conspirare non posse. Annon hæc sunt sufficientia repudiata à Luthero Apocalypsios indicia? Quâ fronte igitur Aduersarij ex Apocalypsi Luthero vaticinia accommodant?

Iudicium
Lutheri de
Apocalypsi.
Refert Tan-
nerus de-
monstr. 2.
Lutheri, seu
Anatom.
Confess.
Aug fol.
57.

QVINTVM EFFVGIVM.

ADVERSARIORVM.

*QVINTO aiunt, se non
M s solum*

solum celerem confluxum multorum hominum ad Lutheranam fidem pro miraculo asserere, sed una cum confluxu coniungere etiam causam confluxus, quæ est vis & efficacia doctrinae Lutheranae, quâ solâ Lutheranismus tam citò sit promotus. Deinde etiâ Phariseos Christo obieciisse, quod laxaret disciplinâ, & iugum legum Moisaicarum tolleretur; & tamen Christi fidem miraculose propagatam fuisse.

Ad isthæc dico I. Falsum esse quod Lutheranismus solius Lutheranae doctrinae vi & efficacia tam celeriter propagatus sit, cum etiam alia accesserint adminicula, de quibus nos superius egimus; ut sunt fallaciae, mendacia, sacrilegia, libertas atque licentia

ria vitæ, clāgor tubarū, pulsus tympanorum, deprædatio bonorum Ecclesiasticorum & similia; nisi hæc ad doctrinam ipsam Lutheranam spectent. Et tunc gratulari sibi poterunt Aduersarij, ac nouum Iubilæum instituere in honorem tam *efficacis* doctrinæ.

Dico II. Responsū Aduersariorum esse ridiculum. Nos petimus, *signum* aliquod, seu *testimonium* diuinum & supernaturale, quo significetur Lutheranam doctrinam esse veram, & à SUPREMA VERITATE profectam; illi verò aiunt celerem propagationem vnà cum *efficacitate* suæ doctrinæ esse hoc *signum*. Annon hoc est nugari, & Luthericam fidem ludibrio exponere? Est profectò. Aures arrigite Lutherani. Quid est *vis* & *efficacia* doctrinæ alicuius nisi *veritas* doctrinæ, quâ intellectus ad assensum impellitur & permouetur? Quando ergo Lutherani *efficaciam* suæ doctrinæ pro signo seu miraculo assignant, quo probetur veritas illius doctrinæ, non-

ne

ne nugatoriè veritatem suæ doctrinæ probant per veritatem suæ doctrinæ, adeoq; per seipsam? Equidem *signum* siue *miraculum* factum ad confirmandam alicuius doctrinæ veritatem, debet esse quid distinctum ab ipsa doctrina, doctrinæq; veritate, vt patet in miraculis Moyſis, Christi, & Apostolorū. Aliud profectò fuit doctrina Christi; aliud suscitatio Lazari, sanatio leprosi, claudi &c. Sicut & aliud est potestas prædicandi veram doctrinam, aliud potestas patrando miracula, quarū utrāq; carent prædicantes; vtinam carent & mentiendi potestate!

Dico III. Quanta fuerit *vis* & *efficacia* Lutherane doctrinæ, vel ex hoc Lutheri testimonio disci posse. sic ille. *Mundus ex hac (mea) doctrina quotidie redditur deterior. Iam homines singuli septenis diabolis obsidentur, cum antea unico tantum diabolo obsessi fuissent.*

Dico IV. Longè veriùs hoc elogio Catholicam, quàm Lutheranam doctrinam

Vide symb.
Lutheranū
fol. 72. &
seqq.
In Postill.
domest. le-
næ conc.
Dom. 1. Ad-
uent.

doctrinam ornari, quod solâ suapte vi
& efficacia; sine externis admini-
culis, latissimè fuerit propagata. E-
rat S. Xaverius alieni orbis homo in
Iaponia, in Insulis Mauri; in alijs bar-
baris terris, linguarum illarum pænè
prorsùs ignarus, omni librorum præ-
sidio nudus, cinctus vndiq; veneni ca-
disq; periculis, nudipes, & vili tunica
ex cannabe indutus, fame & siti, calo-
re & algore per tot viarum difficulta-
tes miserè cōfectus, nullo favore Prin-
cipum subnixus, nullis armis stipatus;
nullâ opimâ præda onustus; & tamen
tot tamque immanes populos suâ do-
ctrinâ breuissimo tempore mansuefe-
cit, & ad spinosam Christi crucē, quæ
gentibus stultitia est, adduxit. E con-
trario Lutherus in Germania Germa-
nus rem egit, patriæ linguæ peritissi-
mus fuit, eloquentia quoq; naturali fa-
cundissimus, facetiis & scurrilitatibus,
quibus rudis capitur plebecula, in-
structissimus, de favore Electoris Sa-
xonix, aliorumq; quorundam Princi-
pum;

S. Xaverius
quomodo
fidem Ca-
tholicam
propagavit.

cipum, quibus Ecclesiasticarum opū
spem fecerat, certissimus: deniq; & ru-
sticorum armis munitus; vt supra lu-
culenter docuimus. Iudicet nunc, qui
iudicium rationis non amisit, sitnè æ-
quius dicere, à Luthero Lutheranismū,
an à S. Xauario Catholicismum sola
vi & efficacitate doctrinæ suæ fuisse
propagatum?

Dico V. Christo non obiecisse Pha-
risæos, quòd simpliciter & vniuersim
laxiorem disciplinam inueheret, sed
solūm secundūm quid, hoc est, quòd
observationes quorundam baptisma-
tum, ceremoniarum, & leuioris cuius-
dam ieiunii negligeret, quæ extra li-
neam sunt. Aut certè si obiecerūt, fal-
sò obiecerunt; quare non possunt hoc
ariete miracula Christi euerti. Cōstat
n. ex c. 5. 6. & 7. Matth. Christum lon-
gè perfectiorem & seueriorem viuēdi
rationem suis discipulis præscripsisse,
quā fecerint Pharisei. *Nisi abundauerit
iustitia vestra plus, quā Scribarū & Phari-
seorum, inquit, non intrabitis in regnum
celo-*

celorum. Item , *Dictum est antiquis*
&c. Ac Christum hîc non solum de
Traditionibus Pharisaicis , sed etiam
de ipsa Legis obseruatione locutum,
egregiè probat Maldonatus noster.
Quod verò Saluator alibi dixit, *Iugum*
meum suauē esse, id (vt taceam alias cau-
sas) dixit propter gratiam diuinam,
quàm ille nobis & misericorditer pro-
meruit, & amanter promisit , & suffi-
cienter largiri paratus est. Hæc enim
efficit, vt etiam graua præcepta no-
bis leuia videantur; iuxta illud. *Suaui-*
ter equitat, quem gratia Dei portat.

Cæterum longè aliter res habet cū
Luthero. Is eam doctrinam tradidit,
quæ ab omni molesto opere virtutis
vniuersos absoluit , summamq; pec-
candi licentiam tribuit: vt partim su-
pra Argumento 3. & 6. partim in Sym-
bolo Lutherano *Articulo de Ecclesia* de-
monstrauimus: Cum ergo sensus ho-
minis ad malum proni sint ab adole-
scentia , quid gratius fuit, quàm au-
dire ; quid facilius , quam expans
mani-

In Symbole
Lutherano
fol 68. &
seqq.

manibus amplecti talem doctrinam?
*quâ non ideò peior es apud Deum, si careas
 bonis operibus: imo pessimus fores, si bona
 opera ad Deo placendum putares esse neces-
 saria.* Nullum igitur hic miraculum in-
 tercessit; neq; Pharisaica est obiectio
 nostra: sed prorsus penetrabile telum,
 quo vlcus aduersariorum penitissimè
 tangitur; & Diabolici miraculi puru-
 lenta sentina detegitur, vt meritò de
 hoc miraculo dicere possimus: *Nò à Do-
 mino, sed à Dæmone factum est i-
 stud, & est miserabile in oculis
 nostris.*

Finirem hîc Thaumaturgum meû,
 nisi Ulmenfis superintendens mihi re-
 moram faceret, ac de illis, quæ supra
 recensui, miraculis aurem vellicaret.
 Obtemperabo igitur monenti, sed
 breuiter & modestè.

RESPONSIO AD DIE- terich miracula.

PRIMUM & SECUNDUM mira-
 culum esse ait Conradus Dieterich,
 quòd

quòd ante alias superioris Germaniæ
Vrbes illud celebre Emporium Euan-
gelij lucem receperit, & confestim
duos Monachos Apostatas, pluri-
mosq; ciues Lutheranos habuerit.

RESPONDEO è nostro sexto argu-
mento cognosci, quid de his miracu-
lis sentiendum: præsertim cum Luthe-
rus dicat. *Nullam doctrinam tam absur-*
dam somnari posse, quin discipulos inue-
niat, & quidem eò citius, quo stultior fue-
rit. Sanè commiseratione potius,
quam admiratione digna est inclyta &
nominatissima alioqui ciuitas, quod
tam facilè heterodoxæ NOVITATI
hospitium dederit. Si pestifer morbus
ex Thracia celeri motu transportare-
tur in Germaniam, an gloriari Vien-
na miraculo posset, quod prima tam
perniciosum venenum hauserit?

Vide supra
pag. 96.

TERTIVM miraculum esse ait,
quòd ciuicus Magistratus, alioqui Ca-
tholicus, tam citò publicum Luthera-
næ Religionis exercitium permiserit.

RESPONDEO nec istud admiran-
dum esse. Cum enim ex senatori-

N

bus

bus iam tum aliqui priscam fidem deseruissent, alij verò nec numero, nec viribus pares, populi seditionem haud vanè metuerent; quid aliud fieri potuit, quàm vt prædicatoribus, importunissimè Cathedras flagitantibus, publica concionandi potestas concederetur?

QVINTVM *Caroli Cæsaris* conuenientiam in miraculo ponit: vt qui Lutheranismum delere potuerit, & non deleuerit.

RESPONDEO Carolum Cæsarem, pacta publica, & Imperialia decreta, seruare voluisse. Cur igitur sit miraculum ea seruasse? Laudatissimus enim Imperator datam semel hominibus fidem semper, quoad vixit, præstare antiquissimum habuit. Longè secùs Lutherus. *Ego doceo*, inquit, *Principem nostrum non obedire Cæsari, & absoluo eum ab omni obedientia, non tantum Papa, sed & totius Imperij & Cæsaris.* Et si causam huius rei aues cognoscere, illam in epistola

Tom 3. Ien.
lat. in cōm.
Genes. 31. f.
135. & Tom.
11. Ger.
VVit. f. 214.
b §. 2.

stola ad Electorem Saxoniae, assignat Lutherus. *Deus ipse* (inquit) *OMNEM MAGISTRATVM & omne ius ac potestatem iam abrogauit, quàm primum contra Euangelium agit.* Et paulò post. *Neg. contra valet vllum sigillum, litteræ, consuetudo, aut vllum ius, nisi vis aliud facere cogat.* Vnde euidenter lequitur, si quæ pacta cum Catholicis ineant Lutherani, etiam iureiurando & tabulis firmata, si tamen Lutherano Euangelio aliqua ratione incommodent, Lutheranos ad nullam fidem seruandam teneri.

Tom. 2.
Ger. len.
fol. 53. aut
95.

LUTHERA-
NI ex Luth-
eri doctrina
non tenen-
tur vllam
fidem ser-
uare Ca-
tholicis in
causa Reli-
gionis.

SEXTVM ET SEPTIMVM miraculũ ait fuisse, quòd mutatio Religionis in dicto loco sine tumultu peracta sit, & nemo eius causã occisus fuerit. RESPONDEO, si ita est, tunc ciues suos Prædicans insigni iniuria afficit. Negat enim illos verè Lutheranos esse: an hoc impunè fecerit? Nam certissimum est Lutherum ista scripsisse. *Oportet Euangelium (Lutheranum) turbas excitare quocunq; venit: Hoc si non facit,*

Vide supra
fol. 114.

facit, non est verum Euangelium. Doctrina mea debet clamare & verberare. Hoc Deus auertat, vt Euangelium sine seditione predicemus. Nam si non turbas concitaremus, omniaq; pacata & tranquilla essent, actum iam esset de nostro Euangelio. Videat ergo Doctor Dieterich, quale Euangelium suis auditoribus prædicet, si nullas turbas excitet. Cæterum si tota plebs tam auidè Lutheri doctrinam amplexa est, & Magistratus clausis oculis omnia permisit, vt ipse Dieterich asserit, vnde quæso tumultus meruendus fuisset? Quod verò nemo occisus sit ibi Lutheranismi causa, id non est infallibilis nota diuini miraculi. Quasi verò non etiam alia Secta, vt Calvinismus, aut Zvvinglianismus alicubi receptus sit sine sanguine?

OCTAVVM, quòd Formula INTERIM tam citò expirarit. RESPONDEO hoc nihil ardui fuisse. nam vt taceam eas causas, quas argumento 6. proposuimus; quid poterat ex illa doctri-

doctrina LUTHERI, quâ docuit *non obedire Cæsari*, aliud sequi? Equidē *Formulam* illam à Protestantibus receptā fuisse, manifestè docet *Recessus* Comitiorum Augustanorum anno 1548 de consensu Statuum editus. Quod verò plurimi promissis non steterint, & pacta non seruauerint, si id Lutheranum miraculum appellet Conradus Dietrich, per me licebit; nos talia miracula non laudamus magno opere: quippe quæ etiam à Turcis & Calvinistis patrari consueuerunt.

NON VM ait esse doctrinæ Lutheranæ constantiam & puritatem eo loco tot annis sine interruptione continuatam. RESPONDEO Religionem illic ab anno 1520 vsq; ad 1554 fuisse inconstantissimam. Nam per primum decennium nouati Euangelij vehementer populus inter Zvvinglianismum & Lutheranismum fluctuabat; & Zvvinglianismo propiorem fuisse ex eo facile colligitur, quòd cum anno 1531 vniuersalis fidei mutatio

institueretur, ei negotio duo Zvvingliani præfecti sint, Oecolampadius videlicet & Bucerus, quorum alteri postea Diabolus gulam fregit, Luthero teste. Annon putabimus hanc Sacrosanctam Reformationem fuisse? Posthæc, ut fatetur ipse Dieterich Georgi⁹ Keller successit, qui eundem agrum Zvvinglianis imbribus palam & copiose rigavit, donec à Lutheranis Æolo Martino Frecht tropic⁹ seu metaphoricus iste Pluvius in malam rem fuit abactus. Anno itaque 1554, valere iussu Zvvingliani ilmo, Augustana Confessio primam sedem habuit, eam constantiam, quam illa publice extabat; quæ quanta fuerit usque ad annum octogesimum, supra pagina 40. & seqq. ex ipsis Lutheranis ostendimus. Hæc de miraculis à Conrado Dieterich dilaudatis.

EPILOGVS.

Audistis, quàm inanis & irritus sit
Præ-

Prædicantium conatus, qui celerem
 Lutheranismi propagationem pro mi-
 raculoso nobis testimonio obtrudunt.
 Nolite illis credere. Non est hoc mi-
 raculum; non est. Quid ergo agitis?
 Hanc nouitiam & recentem doctri-
 nam, quæ temerè, scandalosè, & sa-
 crilegè cœpta, quæ manifestè blasphem-
 ma, quæ armis & rebellionē subdito-
 rum erga suos legitimòs Dominos
 propagata, quæ toties in aliam & ali-
 am formam transmutata, quæ à tam
 flagitiosis & discordibus Magistris tra-
 dita, quæ omnibus signis VERITATIS
 destituta, hanc, inquam, doctrinam
 antiquissimæ illi, totius orbis consen-
 sione firmatæ, & testatissimis miracu-
 lis illustratæ, optimorum maiorum ve-
 strorum fidei anteponitis? Illi fidei,
 quæ dum floruit, pax floruit, charitas
 floruit, pietas floruit, salus publica flo-
 ruit, florere omnia? O Germania,
 Germania! tandem somnum discute,
 & æquo mentis iudicio hoc Lutheri
 miraculum perpende. Non est cæle-

stis stella, sed fatuus ignis, quem tibi isti fallaci digito ostendant, vt ad Herodem, non vt ad Christi præsēpe ducāt. Perijsti, si tali signo credidisti. Retrò cogita, & magna illa nomina, Ambrosios, Augustinos, Cyrillos, & Athanasios ob oculos pone: Non te decipient isti, sed quemadmodum *fidem Christi purè sine vlla superstitione docuerunt* (ipso Luthero teste) ita vera signa fidei quàm optimè cognouerunt, & fidelissimè litteris consignarunt. Vis audire vel vnum ex illis? Magnum tibi & augustissimum Augustinum produco. Quanta ille in li. 22. de ciu. Dei. cap. 8. pro inuocatione sanctorum, & cultu reliquiarum miracula! In Hispania & Africa ait aliquot **MORTVOS** ad cōtactum **RELIQVIARVM S. STEPHANI** in vitam esse reuocatos: Mediolani quoq; præter plurimos alios morbos diuinitus curatos, Cæco cuidam visum esse restitutum indubiè & asseuerantissimè contestatur; idq; in solenni Translatione Ss. Martyrū
 211

Luther. cō-
 ment. 2. in
 ep. Gal. c. 5.
 t. 5. fol. 422.
 b. VViteb.

Geruasij & Protasij. Annon hisce prodigijs annuit Deus gratam sibi esse sacrarum Reliquiarum venerationem? Quid ad ista vos Lutherani? Audio quid dicatis; corruptos Libros de Ciuitate Dei; & à falsâ manu insertas esse istas fabulas. Sed vnde probatis? Ludouicus Viues hoc suspicatur. Quasi verò suspicio vnus hominis (de fide etiam meritò suspecti) præiudicare possit iudicio totius orbis, qui tot sæculis hoc caput octauum lib. 22. de Ciuit. Dei pro genuino partu S. Augustini indubitanter habuit. Quis ille vnicus, si tot tantisq; opponatur? Gutta ad mare, lucerna ad solem, lapillus ad montem. Profectò perinde sanctorum Patrum libros tractatis, vt Scripturam Canonicam : de quâ, quæ vestro palato sapiunt, admittitis, cætera supposititia clamitatis. Non effugietis. Premit vos alio loco Augustinus eiusdem Cæci miraculosa sanatione; Nam libr. 9. confessionum cap. 7. Sic scribit : *Cum enim propalata & effossa (corpora SS. Gervasij & Protasij) dig-*

Primum testimonium
S. Augustini
de CÆCO.

Secundò S.
Augustinus
idem testatur.

no cum honore transferrentur ad Ambrosia-
nam Basilicam, non solum quos immundi
vexabant spiritus, confessis eisdem demo-
nibus, sanabantur, verum etiam quidam
plures annos CAECVS ciuis, ciuitatiq;
notissimus, cum populi tumultuantis lati-
tix causam quæsisset, atq; audisset, exiit,
eoq; se ut duceret, suum ducem rogauit.
Quo perductus impetrauit admitti, ut su-
dario tangeret feretrum preciosa in conspe-
ctu tuo mortis sanctorum tuorum. Quod
ubi fecit, atq; admouit oculis, confestim a-
perti sunt. Quid potuit explicatius?
Adhuc isthec fabulosa esse, nec ab Au-
gustino scripta dicitis? Ergo Augusti-
num iterum alibi audite. Dixerat is li-
bro de vera Religione, Deum apostolica mi-
racula ideo in nostra tempora durare non
permisisse, ne anima seper visibilia quæreretur.
Hoc dictum lib. i. Retractionum c. 13.
inquit) non sic accipiendum est, ut nunc in
Christi nomine fieri miracula nulla credan-
tur. Nam ego ipse, quando istum ipsum li-
brum scripsi, ad Mediolanensium corpora
Martyrum in eadē ciuitate CAECVM illu-
minari fuisse iam noueram, & alia nonnulla,

Tertio S.
Augustinus
affirmat
CAECVM mi-
raculose cu-
ratum.

qualia tã multa etiã istis temporibus fiunt,
 ut nec omnia cognoscere, nec ea qua cogno-
 scuntur, enumerare possimus. Ecce! Ter-
 tium S. Augustini de hoc Cæco testi-
 monium. Non dum creditis? O dura
 pectora! Arianis similes estis, qui etiã
 olim huic ipsissimo Cæco oblatrarunt.
 Sed quid illis S. Ambrosius? Negant,
 inquit, *Ariani CÆCV Millaminatum:*
sed ille non negat se sanatum. Ille dicit, vi-
deo, qua non videbam; ille dicit, cæcus esse
desiui; & probat facto. Isti beneficium ne-
gant, quod factum negare non possunt. No-
tus homo est, publicis cum valeret, manci-
patus obsequiis. Seuerus nomine, lanius mi-
nisterio. Deposuerat officium, postquam in-
ciderat impedimentum: Vocat ad testimo-
nium homines, quorum antè sustentabatur
obsequiis. Eos indices sue visionis accersit,
quos habebat testes & arbitros cecitatis.
 Clamat, quod, ut contigit *FIMBRIAM*
 de veste Martyrum, quã sacræ reliquiæ ve-
 stiuntur, redditum sibi lumen sit. Cæcus fui
 & modo video. Videtis, opinor, nisi cæ-
 ci estis, Augustini & Ambrosii consen-
 sum de hoc Cæco, cui sacrarum reli-
 quia-

serm. 93.

S. Ambrosii
 de codẽ Cæ-
 co sanato
 testimoniũ.

quiarum veneratio attulit sanitatem;
& quidem *orantib. & impetrantib. sanctis*

Lib. 21. de *Martyribus*, ut loquitur S. Augustinus.

ciuit. c. 9.

Iste CAECVS
in extremo
Iudicio sta-
bit

contra Lu-
theranos.

Ite nunc Lutherani, & similiter nobis tan-
tis testimoniis firmata MIRACULA pro SOLA
fide vestra depromite. Si nō potestis, vel CÆ-
CVS ille Mediolanensis oculos vestros veritati
clausos tandem aperiat, & in verā Christi Ec-
clesiam, ex qua Lutheri fraus vos excussit, re-
ducat: in qua si nō potestis iucundius viuere,
potestis tamen tutius mori, ut Melanchthonē
moribundum ferunt suæ matri respondisse.
Id ut vobis citò eueniat, Dei misericordiam
ex animo precor & veneror, Amen.

*Ad maiorem Dei gloriam, & Ecclesie Ca-
tholicae Orthodoxae defensionem.*

ERRATA.

pag. 5. v. 10. *es.* lege *esse.* p. 7. v. vlt. *morosi in postu-
lato estis.* lege, *morose in postulatu suo, licet iniquo,
perseuerent.* p. 13. v. 6. dele *singillatim.* p. 33. v. 2. *in-
humani.* l. *inhumani.* p. 33. v. 15. 1257. l. 1527. p. 68. v.
2. *addis.* l. *addit.* ead. p. v. 5. Ergo & tu *Luthere cum
ais;* l. *Ergo & Lutherus, cum ait.* p. ead. v. 6. & 7. l. *damnā-
dis est.* & v. 8. pro *poteras.* l. *poterat.* p. 90. v. vlt. pro
Pontificij l. *Pontifici.* p. 93. v. 21. pro *Oniā,* l. *Achab.*
2. Paralip. 18. vbi Michæas Propheta contemnitur.
p. 97. v. vlt. pro *Peripatesmatis,* l. *Periperasmatis.* p.
109. v. 16. *Carhoica.* l. *Catholica.* p. 112. v. 2. pro ad-
ministrarent l. *administraret.* & v. 3. pro *asseruarent,*
l. *asseruaret.* p. 126. v. 16. pro *conantur* l. *conatur.* p.
144. v. 22. adde. *Inter articulos autem Husi damna-
ros fuit etiam iste articulus Vicieli de studijs.* p. 17. v.
2. pro *requitur,* l. *requiritur.* p. 22. v. 5. & 6. pro *Hebrai-
ce,* l. *Syriace.*

Carmina

De nunquam desituris fol 146
De melioribz argumentis fol 175
Tempus concludendi aut finiendi
aliquam rem fol. 177

Cur Hæreses cito propagata
manichæa. 79. Ariana 82
mahometana 83. Calviniana 85
Exemplum de area pestifera à mi,
litibz referata et orbe infecto 87
89.5 Franciscus Xavierius 89. 90. 91
Nova Nova optabilia. 93. 4
Novitates Lutheri 95. 6. 7. 8

Cur facilius sit pervertere quam
convincere. exempla. 102. 103
de meretricibus et calceis arrosi
Lutheri filijs bibijs exprobrat principi
tenacitatem et rapacitatem Bonorum
Ecclesiasticorum. 106. 7. 8. 9

Classicum Lutheri 114. 5. 6
In statua monachi Anno 1170 erecta
Luthero designatq. 136 et 159
Luthero cygnus. 162. Porcus 164

Vulpecula Tubingensis
Epicuræum celeuma nullo
teitorio merustabit murarius
Babylonijs. fol. 125. 126

Textus ex scriptura. ex quibus
ea, quæ stulta hominibz viden-
tur, probantur esse sapientia
dei. fol. 124.

Vulpecula Tubingensis
Epicureum celum nullo
teetorio merustabit murarius
Babylonijs. fol. 125. 126

Textus ex scriptura. ex quibus
ea, quae stulta hominibus viden-
tur, probantur esse sapientia
dei. fol. 124.

Vulpecula Tubingenfis
Epicuræum celeuma nullo
lectorio merustabit mirarius
Babyloniua. fol. 125. 126

Textus ex scriptura. ex quibus
ea, quæ stulta hominibz viden-
tur, probantur esse sapientia
dei. fol 124.

Vulpecula Tubingensis
Epicuræum celeuma nullo
lectorio merustabit murarius
Babyloniensis. fol. 125. 126

Textus ex scriptura. ex quibus
ea, quæ stulta hominibus viden-
tur, probantur esse sapientia
dei. fol. 124.

Forer, Laurenz,

Laurentii Foreri Lutherus Thaumaturgus omnibus Lutheranis strenae loco
donatus

Dilingae 1624

Polem. 973#Beibd.1

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10773459-1

VD17 12:108209Y